

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади. Заснований у 2005 р. Видається щомісяця. Відповідальний редактор Л. Чуприна, канд. наук із соц. комунікацій. Упорядник О. Натаров. Адреса редакції: НБУВ, Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03. E-mail: siaz2014@ukr.net, <http://nbuvip.gov.ua/>. Свідectво про державну реєстрацію ДК № 1390 від 11.06.2003 р.

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

№ 8 (146) вересень 2018

У номері:

- *Українсько-австрійські науково-дослідні проекти*
- *Вибори членів Наукової ради НФД України*
- *Механізм бюджетної підтримки інновацій*
- *НБУВ відзначила сто років*
- *Урочисті збори НАПрН України*
- *Регіональні міжнародні академічні організації*

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2018

Київ 2018

ЗМІСТ

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень.....	3
Міжнародне співробітництво	3
Наука – виробництву	5
Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи	7
Наукова діяльність у ЗВО	18
До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення....	20
Перспективні напрями наукових досліджень	22
Проблеми стратегії розвитку України	23
Наука і влада.....	26
Суспільні виклики і потреби	28
Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства...	28
Міжнародний досвід	30
Формування та впровадження інноваційної моделі економіки	31
Міжнародний досвід	34
Проблеми енергозбереження	35
Міжнародний досвід	36
Зарубіжний досвід організації наукової діяльності	38
Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І.	
Вернадського	40
ДОДАТКИ.....	44

Наукові здобутки як фундамент програми урядових звершень

Міжнародне співробітництво

14.09.2018

Дослідницька інфраструктура CERIC пропонує індивідуальну підтримку з підготовки пропозицій щодо використання її можливостей

У рамках Європейського проекту ACCELERATE програми ЄС «Горизонт 2020» консорціум науково-дослідницької інфраструктури Центральної Європи (CERIC) пропонує індивідуальну підтримку з підготовки пропозицій щодо використання можливостей згаданої дослідницької інфраструктури.

[Докладніше див. додаток 1](#)

06.09.2018

Заходи з пошуку партнерів для участі у конкурсах програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт-2020»

Проект ЄС SEREN4, спрямований на підтримку, надання допомоги заявникам на конкурси програми ЄС «Горизонт-2020» за напрямом «Безпечні суспільства: захист свободи та безпеки Європи та її громадян» і на розширення участі у проектах за цим напрямом, протягом жовтня 2018 р. проводить три форуми – посередницькі події, присвячені пошуку партнерів для подання заявок на відповідні конкурси за підтримки Міністерства внутрішніх справ Франції та Європейської Комісії.

[Докладніше див. додаток 2](#)

25.09.2018

Визначено проекти, над якими українські та австрійські науковці спільно працюватимуть у 2019–2020 роках

10 спільних українсько-австрійських науково-дослідних проектів затверджені для реалізації на 2019–2020 рр.

[Докладніше див. додаток 28](#)

01.10.2018

Стартує конкурс українсько-білоруських науково-дослідних проектів на 2019–2020 роки

Науковці вишів, науково-дослідних установ та підприємств можуть взяти участь у конкурсі українсько-білоруських науково-дослідних проектів.

[Докладніше див. додаток 29](#)

12.09.2018

Візит делегації Академії наук провінції Гуандун (КНР)

Президію Національної академії наук України відвідала делегація Академії наук провінції Гуандун.

[Докладніше див. додаток 3](#)

Нові горизонти співробітництва

19 вересня 2018 р. Інститут економіки та прогнозування НАН України приймав делегацію Академії наук провінції Цзянсі (Китайська Народна Республіка) на чолі з її президентом Сюн Шаоюань. Основною метою зустрічі було обговорення напрямів та подальшого науково-технічного співробітництва.

[Докладніше див. додаток 36](#)

12.09.2018

Зустріч з делегацією науковців КНР

З офіційним візитом Національну академію медичних наук України відвідала делегація науковців та представників Китайської асоціації міжнародного науково-технічного співробітництва (КАМНТС) Китайської Народної Республіки.

[Докладніше див. додаток 4](#)

13.09.2018

Зустріч з представниками Корпорації «Qingdao Xianchu Energy Development Group Co., Ltd»

13 вересня 2018 р. в Науково-технологічному комплексі «Інститут монокристалів» НАН України відбулася зустріч співробітників Корпорації «QingdaoXianchuEnergyDevelopmentGroupCo., Ltd» (м. Ціндао, Китай) та представників Комплексу [\(НТК «Інститут монокристалів» НАН України\)](#).

Голова Ради Корпорації Чень Кунь та інші представники ознайомились з головними напрямками діяльності НТК «Інститут монокристалів» НАН України. Підсумком зустрічі стало підписання рамкової угоди про

співпрацю НТК «Інститут монокристалів» з Qingdao Xianchu Energy Development Group Co., Ltd.

18.09.2018

Українські геофізики виконали польові роботи в рамках міжнародного наукового проекту

Інститут геофізики імені С. І. Субботіна НАН України спільно з Державним геофізичним підприємством (ДГП) «Укргеофізика» у 2018 р. виконує міжнародний науковий проект «Геофізичні дослідження літосфери зони зчленування Східно-Європейської та Західно-Європейської платформ України у зв'язку з перспективами нафтогазоносності (TESZ – транс'європейська структурна зона)».

[Докладніше див. додаток 5](#)

Наука – виробництву

26.09.2018

Засідання Президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь директора Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України академіка НАН України В. Харченка «Про впровадження науково-технічних розробок у галузі міцності матеріалів і елементів конструкцій в екстремальних умовах експлуатації».

[Докладніше див. додаток 23](#)

18.09.2018

Розробки харківських учених на науково-популярній конференції INSCIENCE–2018

Вчені Науково-технологічного комплексу (НТК) «Інститут монокристалів» НАН України стали учасниками виставки наукоємних стартапів і розробок, яка тривала в межах науково-популярної конференції INSCIENCE–2018.

[Докладніше див. додаток 6](#)

25.09.2018

Ярослав Гадзало: НААН виробила на 2 тисячі тонн насіння більше, ніж торік

Система Національної академії аграрних наук України виробила 32 тис. т насіння під урожай 2019 р., або на 2 тис. т більше, ніж торік. Про це повідомив президент НААН Я. Гадзало під час Дня фермера в ДП ДГ «Шевченківське» на Київщині ([Національна академія аграрних наук України](#)).

За його даними, багато установ академії на Півдні України вже реалізували насіння під урожай 2019 р. на рівні 100 %. «Сьогодні ми маємо прекрасні пропозиції насіння зернових культур нашої селекції, яке дає врожайність на рівні 10-12 тонн, попри складні кліматичні умови цього року. На Одещині ячменю окремих сортів зібрали по 70 центнерів із гектара, хоча середня врожайність по Україні на рівні 35 ц/га», — повідомив Я. Гадзало.

Він закликав виробників не шукати і не переплачувати за імпортоване насіння, звертаючи увагу на потенціал і властивості сортів місцевої селекції: «Колись гасло було «Свій до свого по своє». Треба, щоб ми розуміли одне одного та працювали на результат разом».

13.09.2018

В НААН розробили нову Інструкцію з профілактики та боротьби з АЧС

Національна академія аграрних наук України розробила проект нової Інструкції з профілактики та боротьби з африканською чумою свиней. Проект розглянуто під час робочої наради під головуванням першого віце-президента НААН М. Гладія ([Національна академія аграрних наук України](#)).

<...> Участь у нараді взяли і представники відділення ветеринарної медицини НААН, Інституту ветеринарної медицини НААН, Держпродспоживслужби України і науковці. За результатами обговорення розроблено проект нової інструкції з поправками та пропозиціями. Доопрацювати зазначений проект вирішено до 1 жовтня 2018 р. Остаточне рішення щодо прийняття нової редакції Інструкції з профілактики та боротьби з АЧС буде прийняте Держпродспоживслужбою України.

10.09.2018

Україна не використовує свого потенціалу земельних ресурсів, – Камінський

Вчені ННЦ «Інститут землеробства НААН» та установ мережі Національної академії аграрних наук України проводять масштабні дослідження з вивчення особливостей ведення сучасного землеробства.

[Докладніше див. додаток 7](#)

Азарян А., Батарєєв О., Караманиць Ф., Колосов В., Моркун В.

Шляхи зменшення втрат і забруднення залізної руди підземного видобутку в Кривбасі // *Nauka innov.* 2018, 14(4). – С. 18–26.

Вступ. Економічний потенціал України значною мірою залежить від ефективності функціонування гірничо-металургійного комплексу, який забезпечує 30 % внутрішнього валового продукту (ВВП). Одним з найважливіших структурних підрозділів гірничо-металургійного комплексу є залізорудна промисловість. Якість залізорудної сировини є основним показником, який забезпечує її конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках. Якість залізорудної продукції формується в процесі видобутку рудної маси та переробки її в товарну продукцію.

Проблематика. Серйозною проблемою, яка супроводжує процес виробництва товарної продукції при підземній розробці залізорудних родовищ, є зниження якості та втрати руди, що обумовлено неповним видобутком балансових запасів руди (72-75 % від ресурсів видобувного блоку) при її відбиванні й випуску з очисного простору, а також засміченням відбитої рудної маси порожніми породами, що призводить до зниження на 1,5-12 % вмісту заліза порівняно з вихідним вмістом в масиві.

Мета. Аналіз причин високих показників втрат і засмічення руди підземного видобутку Криворізького залізорудного басейну та пошук шляхів їх зниження.

Наукові конференції, наради та інші організаційні заходи

03.09.2018

Про проведення атестації стипендіатів Президента України та НАН України.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.08.1994 № 582 «Про стипендії Президента України для молодих вчених» та Положення про стипендії Національної академії наук України для молодих вчених, затвердженого постановою Президії НАН України від 02.03.2016 № 66 Вчена рада установи НАН України, в якій працюють стипендіати Президента України та НАН України, повинна здійснити атестацію їхньої наукової роботи і надіслати короткий звіт про результати роботи стипендіатів до відповідного відділення НАН України до жовтня 2018 р. ([Головна астрономічна обсерваторія НАН України](#)).

14.09.2018

Учені НАН України обговорили проблеми вітчизняної науки та Академії

У будівлі Президії НАН України відбулося чергове засідання Ініціативної академічної групи «Наука та інновації» (ІАГ «Н&І») – у форматі вільної трибуни з теми: «НАН України напередодні 100-літнього ювілею».

[Докладніше див. додаток 10](#)

29.09.2018

Відбулись урочисті загальні збори Національної академії правових наук України з нагоди 25-річчя

29 вересня відбулись урочисті збори Національної академії правових наук України з нагоди 25-річчя з дня заснування. Участь в урочистих заходах взяв Президент України П. Порошенко.

[Докладніше див. додаток 37](#)

24.09.2018

Запровадження Проектного офісу реформ при НАМН України

Національна академія медичних наук України започатковує створення Проектного офісу впровадження реформ та розвитку НАМН України, як консультативно-дорадчого органу при Президентові НАМН України ([Національна академія медичних наук України](#)).

Для всебічного опрацювання пропозицій від наукових установ Академії щодо реформування та подальшого розвитку до роботи в Проектному офісі буде залучено відповідальних осіб від наукових установ НАМН України та апарату Президії НАМН України.

Мета створення Проектного офісу:

- забезпечення на належному рівні організації та координації впровадження реформ у НАМН України, зокрема щодо планування відповідних заходів, проведення моніторингу та аналізу стану їх виконання.

Головне завдання Проектного офісу:

- юридичний, фінансовий, комунікаційний супровід впровадження реформ та розвитку НАМН України.

03.10.2018

Відбулась конференція «Географічна наука та освіта: від констатації до конструктивізму»

28–29 вересня 2018 р. в Інституті географії НАН України відбулась конференція «Географічна наука та освіта: від констатації до конструктивізму», присвячена 100-річчю Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 47](#)

01.10.2018

В Інституті літератури відзначили 100-річчя Ігоря Качуровського

28 вересня у стінах Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відбувся Всеукраїнський віршознавчий семінар «Поетичні та віршознавчі заповіді Ігоря Качуровського». Метою заходу було ще раз оглянути величезний поетичний (оригінальний і перекладний), прозовий і віршознавчий спадок Шевченківського лауреата, дослідити його відлуння у поетичній практиці і віршознавчих студіях наших днів, побачити творчість сьомого неокласика у світовому контексті ([Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України](#)).

01.10.2018

Вшанування пам'яті видатного українського педагога Василя Сухомлинського: до 100-річчя від дня народження

28 вересня в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського НАПН України відзначили 100-ту річницю від дня народження видатного українського педагога-гуманіста, дитячого письменника, громадського діяча В. О. Сухомлинського ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

У цей ювілейний день, напередодні Всеукраїнського дня бібліотек, відбулася ще одна визначна подія – відкриття музейної експозиції «ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського: історія і сучасність». Її представила автор і розробник концепції музейної експозиції Л. Березівська, зазначивши, що в експозиції зібрано найважливіші документи, світлини та артефакти, які відображають основні етапи становлення й розвитку бібліотеки, зокрема з розвитку сухомлиністики в інформаційному просторі України.

28.09.2018

«Library Day: Бібліотека Відкрита» в Науково-технічній бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського

28 вересня, напередодні Всеукраїнського дня бібліотек, у Науково-технічній бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського її співробітники, партнери і читачі відзначили «Library Day 2018», який проходив під гаслом «Бібліотека Відкрита» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

«Бібліотека нині стала, без перебільшення, центром, в якому концентруються ідеї, люди, реалізуються цікаві проекти. І ми будемо й надалі все це підтримувати», – наголосив, вітаючи учасників святкової

зустрічі, перший проректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України Ю. Якименко.

Подарунком до свята стала інформація про присвоєння Науково-технічній бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського почесного звання «Бібліотека року 2018»

27.09.2018

Науково-практичний семінар «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: інформаційні послуги та електронні ресурси»

26 вересня 2018 р. у Президії НАПН України відбувся науково-практичний семінар «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського: інформаційні послуги та електронні ресурси», організований Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського НАПН України спільно з ТОВ «Інформатіо» ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

Відкрив семінар В. Луговий, перший віце-президент НАПН України, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, який відзначив актуальність і важливість використання світових інформаційних ресурсів фірми EBSCO для здійснення наукових досліджень, доступ до яких організовано на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського за сприяння ТОВ «Інформатіо». У семінарі взяли участь: начальник науково-організаційного відділу апарату Президії НАПН України, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник І. Регейло, науковці установ НАПН України та співробітники ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

02.10.2018

Асламова Л., директор Навчально-наукового центру радіаційної безпеки Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Медична фізика – сучасний стан, проблеми, шляхи розвитку. Новітні технології»

Під такою назвою 27–28 вересня 2018 р. у КНУ імені Тараса Шевченка за ініціативи навчально-наукового центру радіаційної безпеки університету відбулася VII міжнародна конференція ([Київський національний університет імені Тараса Шевченка](#)).

У її роботі взяли участь фахівці провідних навчальних закладів, медичних, наукових та регулюючих установ, представники урядових структур України.

26.09.2018

XIX Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті»

26 вересня у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» розпочала роботу XIX Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті». Конференцію присвячено 120-річчю утворення КПІ ім. Ігоря Сікорського, 100-річчю заснування Національної академії наук України та 100-річчю заснування факультету електроенерготехніки та автоматики КПІ ім. Ігоря Сікорського.

[Докладніше див. додаток 24](#)

05.10.2018

Відбулася конференція «Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій», присвячена 100-річчю Національної академії наук України

24–26 вересня 2018 р. в Києві на базі Інституту геологічних наук НАН України відбулася конференція «Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій», присвячена 100-річчю Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 46](#)

27.09.2018

День телескопа в Головній астрономічній обсерваторії НАН України

Із нагоди 100-річчя Національної академії наук України та до дня осіннього рівнодення вчені Головної астрономічної обсерваторії (ГАО) НАН України започаткували свято «День телескопа», яке вперше відбулося 22 вересня 2018 р. ([Головна астрономічна обсерваторія НАН України](#)).

Цього дня багато киян, які цікавляться астрономією, мали змогу відвідати обсерваторію й на власні очі побачити її телескопи та послухати розповіді науковців про те, як на телескопах працюють, що спостерігають і які відкриття було зроблено за час існування ГАО НАН України.

Детальніше на: [сайті НАН України](#)

29.09.2018

Інститут літератури на Наукових пікніках-2018

22 вересня Інститут літератури вже традиційно узяв участь у Наукових пікніках, що проходили у парку Шевченка. Цьогоріч погода підтримала захід і відвідувачі охоче юрилися навколо локацій, де наукові установи, навчальні заклади та громадські організації пропонували актуалізувати свої знання чи дізнатися щось нове у найрізноманітніших галузях ([Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України](#)).

24.09.2018

Круглий стіл «Інноваційний концепт фінансово-економічного регулювання природокористування»

18 вересня 2018 р. Державною установою «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» проведено круглий стіл «Інноваційний концепт фінансово-економічного регулювання природокористування».

[Докладніше див. додаток 38](#)

20.09.2018

Відбувся круглий стіл «Права біженців та внутрішньо переміщених осіб: кращі європейські практики та шляхи їх імплементації в Україні»

14–15 вересня 2018 р. у межах проекту «Права біженців та внутрішньо переміщених осіб: кращі європейські практики та шляхи їх імплементації в Україні», який реалізується Національною академією правових наук України спільно з партнерами – Громадською організацією українців Словаччини SME SPOLU за підтримки SlovakAid, було проведено круглий стіл. Основною метою заходу стало ознайомлення його учасників із науково-практичними рекомендаціями, підготовленими словацькими експертами, які мають великий досвід роботи у міжнародних проектах за відповідною тематикою ([Національна академія правових наук України](#)).

Учасниками круглого столу стали представники органів державної влади і місцевого самоврядування, центрів безоплатної правової допомоги, юридичних клінік, громадські активісти, науковці, адвокати та судді.

27.09.2018

У Києві пройшло Свято українського словника

13 вересня 2018 р. у Києві відбулося Свято українського словника – громадський захід, який проводиться щорічно, починаючи з 2005 р., з ініціативи учених-мовознавців Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 25](#)

28.09.2018

Публічні наукові дебати з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору

13 вересня цього року відбулися перші в Україні публічні наукові дебати з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору. Дослідників геноциду – фахівців з різних сфер приймав Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України.

[Докладніше див. додаток 39](#)

15.09.2018

Академічна доброчесність: семінар Інституту вищої освіти

12 вересня 2018 р. в Інститут вищої освіти НАПН України відбувся Міжнародний семінар «Академічна доброчесність у вищій освіті: виклики та кращі практики», у якому взяли участь науковці Інституту, представники міжнародних фондів, вищих навчальних закладів України, професори Університету Фейрфілд, США (Fairfield University, USA) ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

15.09.2018

Створення агентств забезпечення якості вищої освіти

11 вересня Національна академія педагогічних наук України та Національний Еразмус+ офіс в Україні разом із Національною командою експертів з реформування вищої освіти та Представництвом ЄС в Україні провели семінар «Створення агентств забезпечення якості вищої освіти: критерії та процедури відбору членів агентств та експертів із забезпечення якості». Захід було організовано за підтримки місії технічної допомоги Виконавчого агентства з питань культури, освіти та аудіовізуальних засобів (ЕАСЕА) та Міністерства освіти і науки України ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

У семінарі взяло участь більш як 100 представників закладів вищої освіти та наукових установ із різних міст України.

21.09.2018

На юбилейном заседании Совета МААН принят ряд важных постановлений

На прошедшем 21 сентября 2018 г. юбилейном заседании Совета Международной ассоциации академий наук принят ряд постановлений, касающихся положения Ассоциации, ее научных советов, подготовке 66-го бюллетеня МААН, официального сайта Ассоциации и др. ([Национальная академия наук Беларуси](#)).

В состав МААН приняты Китайская академия наук, Академия наук провинции Цзянси (КНР) и Черногорская академия наук и искусств.

02.10.2018

II-й Харківський міжнародний юридичний форум: питання стану та перспектив виконання Україною міжнародних стандартів і норм у сфері бізнесу та прав людини

26–27 вересня 2018 р. в рамках II-го Харківського міжнародного юридичного форуму відбулася серія заходів, які були присвячені розгляду комплексу питань, пов'язаних із імплементацією в Україні Керівних принципів ООН щодо підприємництва і прав людини.

[Докладніше див. додаток 40](#)

Пленум Наукових рад з проблем «Інформація. Мова. Інтелект» та «Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності» НАН України на тему "Всеукраїнський лінгвістичний діалог»

20–21 вересня 2018 року в м. Тернопіль у приміщенні Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка відбулася подія загальноукраїнського масштабу – Всеукраїнський пленум Наукової координаційної ради «Закономірності розвитку мов і практика мовної діяльності», який цього року пройшов за участі Наукової ради Національної академії наук України з проблем «Інформація. Мова. Інтелект» ([Український мовно-інформаційний фонд НАН України](#)).

До програми «Всеукраїнського лінгвістичного діалогу» активно долучилися представники провідних ВНЗ України, численні наукові установи України та закордонну. Більшість доповідей учасників Пленуму була присвячена саме вказаній тематиці.

[ПРОГРАМА ПЛЕНУМУ](#)

18.09.2018

Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів»

17–21 вересня 2018 р. проводиться XIII Міжнародна наукова конференція «Фактори експериментальної еволюції організмів», організована Українським товариством генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова (м. Яремче Івано-Франківської області) ([Національна академія аграрних наук України](#)).

До початку роботи конференції видано два чергові томи (Т. 22, Т. 23) збірника наукових праць конференції «Фактори експериментальної еволюції організмів» (ISSN 2415-3826 (Online), ISSN 2219-3782 (Print)), які узагальнюють теоретичні досягнення та практичні надбання провідних українських та зарубіжних учених.

27.09.2018

II Дніпровські економічні академії

20–21 вересня 2018 р. на Дніпропетровщині під егідою Відділення економіки НАН України відбулися II Дніпровські економічні академії, присвячені 100-річчю Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 26](#)

Науково-практична конференція «Соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів».

До 100-ї річниці Національної академії наук України, 19–21 вересня 2018 р. у м. Дніпрі, відбулася науково-практична конференція «Соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів».

[Докладніше див. додаток 41](#)

27.09.2018

У Дніпрі відбулася XX Українська конференція з неорганічної хімії за участі закордонних учених

17–20 вересня 2018 р. в м. Дніпро відбулася XX Українська конференція з неорганічної хімії (за участі закордонних учених), приурочена до 100-річчя заснування Національної академії наук України.

[Докладніше див. додаток 27](#)

25.09.2018

Бондар Н.

Перевидання кременецької «Граматики» 1638 р. та Всеукраїнські наукові читання «Кременецька граматика (1638 р.) в контексті освітньо-культурного розвитку України другої половини XVII – першої половини XVIII ст.»

18 вересня 2018 р. в Кременці в Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії відбулися Всеукраїнські наукові читання «Кременецька граматика (1638 р.) в контексті освітньо-культурного розвитку України другої половини XVII – першої половини XVIII ст.», приурочені до перевидання граматичної пам'ятки. 380 років тому «Граматика» вийшла з-під верстатів друкарні Богоявленського монастиря разом з двома іншими книгами. «Граматика» призначалася для навчання грамоти в Кременецькій школі ([Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)).

З нагоди презентації видання до проведення всеукраїнських наукових читань «Кременецька граматика (1638 р.) в контексті освітньо-культурного розвитку України другої половини XVII – першої половини XVIII ст.» долучилися фахівці з Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Інституту української мови НАН України, Житомирського державного педагогічного університету ім. І. Франка, та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

18.09.2018

В Одесі відбулася наукова дискусія

14–15 вересня 2018 р. у місті Одесі на базі економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку». У конференції взяли участь понад 180 науковців з Білорусі, Естонії, Латвії, Литви, Молдови, Польщі та України, зокрема 47 докторів наук ([Інститут економіко-правових досліджень НАН України](#)).

Матеріали конференції опубліковано у збірці: Право, економіка та управління: генезис, сучасний стан та перспективи розвитку : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю економіко-правового ф-ту ОНУ імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 14–15 верес. 2018 р.) / ОНУ імені І. І. Мечникова ; відп. ред. І. А. Ломачинська, А. В. Смітюх. – Одеса : Фенікс, 2018. – 726 с.

[Збірка доступна онлайн](#)

17.09.2018

VIII Наукові пікніки: НТК дивує

15 вересня 2018 р. в Харкові відбулися VIII Наукові пікніки, де молоді вчені Наукового-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України представили різноманітні хімічні й фізичні досліди, провели демонстрації, інтерактивні ігри та багато інших цікавих заходів ([НТК «Інститут монокристалів» НАН України](#)).

Глядачі могли ще глибше зануритись у світ науки, активно допомагаючи проводити деякі демонстрації, наприклад, досліди з вирощування кристалів або формування альгінатних капсул.

12.09.2018

Міжнародна школа-семінар для молодих вчених «Функціональні матеріали для технічних та біомедичних застосувань»

5–8 вересня 2018 р. у с. Мартове (Харківська обл.) тривала міжнародна школа-семінар для молодих вчених «Функціональні матеріали для технічних та біомедичних застосувань», присвячена 100-річчю Національної академії наук України й організована Інститутом сцинтиляційних матеріалів (ІСМА) НАН України ([Національна академія наук України](#)).

У заході взяли участь 39 науковців із України, Білорусі й Ізраїлю.

06.09.2018

«Дні науки» на щорічному мистецькому фестивалі для дітей і підлітків

2 вересня 2018 р. науково-популярний проект «Дні науки», який започаткували молоді вчені НАН України, взяв участь у 2-му щорічному фестивалі «ArtDay», який проходив у київському центрі сучасного мистецтва «PinchukArtCentre». Цільова аудиторія фестивалю – діти та підлітки ([Національна академія наук України](#)).

<...> На завершення спілкування з відвідувачами фестивалю представники «Днів науки» та їхні партнери з іншого вітчизняного науково-популярного проекту «Наукові пікніки в Україні» пропонували голосувати за них у київській програмі бюджету участі, в рамках якої вчені-популяризатори висунули на здобуття міського фінансування дві ініціативи – [«Рік науки для Києва» \(«Наукові пікніки, Медичні пікніки», «Дні науки»\)](#) і [«Науковий сквер на Оболоні»](#).

Світлини з «Днів науки» на цьогорічному фестивалі «ArtDay» шукайте [у фотоальбомі на Facebook-сторінці Академії](#).

Відеосюжет телеканалу «ICTV» про цей фестиваль і, зокрема, проект «Дні науки», доступний за посиланням: <https://youtu.be/58qfUckE-p8>.

20.09.2018

Усіх охочих запрошують на IX Львівський міжнародний бібліотечний форум «Бібліотек@-творимо свободу»

У межах 25-го Book Forum відбувся IX Львівський міжнародний бібліотечний форум, організований Українською бібліотечною асоціацією ([Львівська обласна державна адміністрація](#)).

Цьогорічна тема Бібліотечного форуму: «Бібліотек@ – творимо свободу». Форум – це місце зустрічі керівників та провідних фахівців бібліотек, науковців, викладачів закладів вищої освіти, видавців, авторів, читачів, провайдерів інформаційних послуг, членів та партнерів Української бібліотечної асоціації.

Наукова діяльність у ЗВО

03.09.2018

У вишах стартує ініціатива зі створення підприємницьких клубів – новий спільний проект МОН та YEP

Уже з цього навчального року тисячі студентів зможуть отримувати підприємницькі навички в університетах, незалежно від спеціальності – у межах раніше початої співпраці МОН та ГО «Платформа інноваційного партнерства» (YEP) запускають ініціативу зі створення у вишах підприємницьких клубів.

[Докладніше див. додаток 8](#)

27.09.2018

Шевченків університет у рейтингу The Times Higher Education World University Rankings – 2019

The Times Higher Education оприлюднила рейтинг World University Rankings. Київський національний університет імені Тараса Шевченка – серед четвірки українських ЗВО, що цього року потрапили до рейтингу ([Київський національний університет імені Тараса Шевченка](#)).

Усі чотири університети – КНУ, Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет «Львівська політехніка» та Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна – ділять місце у позиції «1001+».

Загалом у списку найкращих представлених навчальних закладів 86 країн.

20.09.2018

КПІ ім. Ігоря Сікорського – знову перший серед українських вишів

Веб-портал UniRank, який представляє неакадемічний рейтинг вищих навчальних закладів світу виходячи з популярності їхніх офіційних веб-сайтів, оприлюднив рейтинг за 2018 р. Незважаючи на зміну алгоритму, КПІ й у поточному році залишився лідером рейтингу серед українських університетів ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Ранжування здійснюється з 2005 р. на основі вебометричних даних. Мета uniRank University TM – представити рейтинг популярності світових університетів і коледжів, заснований на популярності їх веб-сайтів з точки зору трафіку, довіри і якості посилальної популярності. Це має допомогти іноземним студентам і науковим співробітникам зрозуміти, наскільки популярний конкретний університет або коледж в чужій країні.

19.09.2018

Відкриття Міжфакультетської лабораторії комп'ютерного моделювання фізичних процесів в електроніці

На кафедрі загальної фізики та фізики твердого тіла фізико-математичного факультету КПІ ім. Ігоря Сікорського відкрито Міжфакультетську навчально-наукову лабораторію комп'ютерного моделювання фізичних процесів в електроніці. Її поява може стати інструментом залучення до активних занять фізикою старшокласників (через Малу академію наук) та першим кроком на шляху оснащення такими ж лабораторіями інших факультетів та інститутів КПІ ім. Ігоря Сікорського.

[Докладніше див. додаток 9](#)

10.09.2018

У СумДУ відкрили унікальну лабораторію клітинних культур

У Медичному інституті Сумського державного університету відкрили унікальну Лабораторію клітинних культур. Вона завершує формування наукового Центру, до мережі якого вже увійшли бактеріологічна, хіміко-токсикологічна та лабораторія імуноферментного аналізу. Відкриття цих лабораторій проходить в межах участі науковців вишу в програмі ЄС «Горизонт 2020» ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

«Минулого року СумДУ виграв проект у кооперації з іншими університетами Великої Британії, Італії, Польщі, Естонії та Латвії. Їх наукова ініціатива спрямована на створення нової поверхні дентальних імплантатів з метою запобігання раннім та післяопераційним ускладненням. Одне з головних завдань проекту вчених – дослідження цих імплантатів на культурі клітин», – пояснив заступник директора Медичного інституту СумДУ М. Погорелов. Сучасне обладнання Лабораторії клітинних культур дозволить

науковцям проводити якісні дослідження в галузі біоматеріалів. Окрім дослідницької роботи, там планують проводити навчальні курси з клітинної біології та методології культивування клітин для магістрів та аспірантів.

До річниці Національної академії наук України: віхи історії і сьогодення

01.10.2018

Шарикова З.

«Вернадка» відзначила сто років!

Виповнилося 100 років з дня заснування Національної бібліотеки України імені Вернадського (НБУВ). Стільки ж відзначає і Національна академія наук України. Обидві засадничі для держави інституції – дітище видатного вченого Володимира Вернадського.

[Докладніше див. додаток 42](#)

У скарбниці знань – професійне свято

Цього року професійне свято для працівників Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – головного бібліотечного закладу держави – співпало зі столітнім ювілеєм. Тому святкування було особливим.

[Докладніше див. додаток 30](#)

Смолій В., академік НАН України, доктор історичних наук, професор, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України, директор Інституту історії України НАН України

Історична наука в Академії — інституційний розвиток і дослідницькі практики (стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 червня 2018 року) // Вісник НАН України. – 2018. – № 8. – С.40–48.

У доповіді висвітлено широке коло проблем становлення історичної науки в установах НАН України впродовж столітньої історії Академії. Розглянуто формування в Академії потужних наукових шкіл у галузі історичної науки, оснований на здобутках багатьох поколінь учених-істориків у дослідженні та осмисленні історичного досвіду українського народу, його державницьких та культурних традицій. Відзначено вагомий внесок академічних істориків у розроблення нового концептуального розуміння української історії та її включення у широкий європейський та міжнародний культурно-цивілізаційний контекст. Окрему увагу приділено проблемам і викликам, що постають у процесі підготовки масштабного науково-видавничого проекту багатотомної історії України.

Локтєв В., академік НАН України, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України: Пономаренко Л., кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри загальної та теоретичної фізики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

До історії академічних фізичних досліджень в Україні // Вісник НАН України. – 2018. – № 8. – С. 3–25.

Статтю присвячено 100-річчю від часу заснування Національної академії наук України. Автори простежують історичні віхи розвитку фізики і суміжних з нею наук, наводять факти щодо організації та проведення відповідних досліджень за період від створення Української академії наук у листопаді 1918 р. до початку 60-х років минулого століття.

[Читати](#)

19.09.2018

Він був енциклопедистом кібернетики

На сайті національного інформаційного агентства «[Укрінформ](#)» з'явилася стаття, присвячена академіку Віктору Михайловичу Глушкову. У ній журналіст М. Сорока розповідає про життєвий та творчий шлях видатного вченого-кібернетика, а також ділиться власними спогадами та враженнями від спілкування з ним.

[Докладніше див. додаток 11](#)

28.09.2018

100 річний ювілей НАН України: ода чи реквієм?

Напередодні ювілею – 100-річчя від дня створення НАН України – провідної наукової організації нашої держави, Академія, на жаль, стикається з проблемами, які створюють величезні труднощі для нормального процесу наукового пошуку і досліджень, що також негативно позначається на соціальному становищі як науковців, так і всіх працівників НАН України.

[Докладніше див. додаток 31](#)

18.09.2018

«Кому потрібна неінтелектуальна Україна?»

Академік Національної академії педагогічних наук України, перший віце-президент НАПН України В. Луговий: навіть якщо самоокупність науки

не є очевидною (через відстрочений ефект), її потрібно апріорі підтримувати хоч би для того, аби вона обґрунтовано підказувала, в який бік і в який спосіб рухається прогресивний світ і що та чому робиться в передових країнах.

[Докладніше див. додаток 12](#)

Перспективні напрями наукових досліджень

13.09.2018

Перепрограмувати серце після інфаркту

Вчені з Інституту молекулярної біології та генетики НАН України працюють над створенням унікального методу, який допоможе оновити серце після інфаркту.

[Докладніше див. додаток 13](#)

12.09.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України академіка НАН України В. Павлішука «Сучасні проблеми молекулярного магнетизму».

[Докладніше див. додаток 14](#)

12.09.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь завідувача відділу Інституту молекулярної біології і генетики НАН України члена-кореспондента НАН України О. Корнелюка «Комп'ютерні ґрид-технології та їх застосування в молекулярній біології»

[Докладніше див. додаток 15](#)

19.09.2018

Заходи з розвитку морських наук, приурочені до відзначення 100-річчя НАН України

Фахівці державної установи «Держгідрографія» Міністерства інфраструктури України та Наукового гідрофізичного центру НАН України представили проект науково-технічної програми у сфері океанографічного та гідрографічного вивчення морського середовища і внутрішніх водних шляхів

України в інтересах підвищення ефективності навігаційно-гідрографічного забезпечення безпеки судноплавства на період 2018–2022 рр.

[Докладніше див. додаток 16](#)

Проблеми стратегії розвитку України

01.10.2018

Мова як індикатор угорсько-українських відносин сьогодення

Стаття директора Інституту української мови НАН України доктора філологічних наук, професора П. Гриценка. Джерело: науково-аналітичний щоквартальний збірник Національного інституту стратегічних досліджень «Стратегічні пріоритети», № 1 (46), 2018 р. ([Національна академія наук України](#)).

У статті проаналізовано роль української мови в націєтворенні, особливості сучасної мовної ситуації в Україні з увагою до наявності іншоетнічних анклавів у структурі макросоціуму. Розглянуто угорський складник в етномовному просторі сучасної України, вплив Угорщини на формування мовних орієнтирів угорської меншини в Закарпатті та на міжнародні інститути з метою просування власних національних інтересів <...> Аргументовано необхідність утвердження позиції Української держави щодо обов'язкового володіння всіма її громадянами українською (державною) мовою та недопущення сегрегації суспільства за мовною чи етнічною ознакою, що є важливою передумовою збереження цілості України, зміцнення її суб'єктності в міжнародних відносинах.

[Читати](#)

24.09.2018

«Україна: перспективи розвитку. Консенсус-прогноз» (вересень 2018)

У Мінекономрозвитку відбулась дискусія з питань макроекономічного аналізу та прогнозування між провідними фахівцями в сфері макропрогнозування державного та недержавного сектору. За результатами дискусії Мінекономрозвитку опублікувало черговий випуск «Україна: перспективи розвитку. Консенсус-прогноз» (вересень 2018).

[Докладніше див. додаток 43](#)

07.09.2018

Кліматичний дисбаланс: чи можливо запобігти катастрофі?

Чому й наскільки швидко змінюється клімат і що робити, щоб найгірший сценарій розвитку подій не став реальністю, – розповідає вчена-

кліматолог, член Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC), виконувач обов'язків завідувача лабораторії прикладної кліматології Українського гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України кандидат фізико-математичних наук С. Краковська ([Національна академія наук України](#)).

[Читати](#)

05.09.2018

«Справедливий перехід» для сталого розвитку та гідної праці

У сучасному світі дедалі більше урядів і компаній шукають компроміс між зростанням, зайнятістю, соціальною інтеграцією та захистом навколишнього середовища ([Національна академія наук України](#)).

Основний виклик полягає в необхідності спрямувати процес структурних перетворень на розвиток сталого виробництва і споживання з метою масштабного створення якісних робочих місць, розширення сфери охоплення адекватними системами соціального захисту, сприяння соціальній інтеграції та реалізації основоположних принципів і прав для нинішнього і прийдешніх поколінь. Це потребує реалізації екологічної та економічної політики, що враховує чинник впливу на сферу праці.

Про це у статті ««Справедливий перехід» для сталого розвитку та гідної праці» для тижневика «Дзеркало тижня» пише провідний науковий співробітник сектору соціальних ризиків у сфері зайнятості населення Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України кандидат економічних наук І. Новак.

[Читати](#)

03.09.2018

Земельні ресурси України знаходяться в критичному стані, – Гадзало

Стан земельних ресурсів України близький до критичного. За період проведення земельної реформи значна кількість проблем у сфері землекористування та земельних відносин загострилась. Про це заявив Президент Національної академії аграрних наук України Я. Гадзало на засіданні Президії академії з питань стратегії розвитку новітніх ґрунтозахисних систем землеробства і землекористування в Україні ([Національна академія аграрних наук України](#)).

«З огляду на ситуацію, що склалася в землекористуванні держави, виникає нагальна потреба в розробленні нових еколого-економічних підходів до аграрного землекористування та всебічного обґрунтування тих пріоритетів, які визначили б принципово нові шляхи раціонального використання земельних

ресурсів із метою підвищення ефективності використання потенціалу земель сільськогосподарського призначення, розвитку високоефективного конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, мінімізації та досягнення нейтрального рівня деградаційних процесів», – сказав він.

«Концептуальні підходи щодо забезпечення громадської безпеки: іноземний досвід, висновки для України». Аналітична записка

У записці розглянуто питання щодо забезпечення захищеності громадянського суспільства в Україні в умовах гібридної агресії з боку Російської Федерації, досліджено концептуальні засади забезпечення громадської (публічної) безпеки у провідних країнах світу та проаналізовано особливості нормативно-правового поля у цій сфері. Систематизовано міжнародну практику класифікації злочинів проти громадського порядку та безпеки, а також виокремлено конкретні практичні заходи, які спрямовуються на підтримання громадського порядку. На підставі вивчення позитивних міжнародних практик у сфері забезпечення громадської (публічної) безпеки розроблено пропозиції щодо вдосконалення законодавства України з питань національної безпеки, окреслено пріоритети державної політики у цій сфері та запропоновано нагальні практичні заходи з метою підтримання громадського порядку ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

«Загрози у сфері екологічної безпеки та їх вплив на стан національної безпеки (моніторинг реалізації Стратегії національної безпеки)». Аналітична записка

Досліджено основні тенденції і характер змін загроз у сфері екологічної безпеки в контексті моніторингу реалізації Стратегії національної безпеки України. Проаналізовано вплив актуальних загроз у сфері екологічної безпеки на стан національної безпеки держави, а також стан виконання заходів у сфері забезпечення екологічної безпеки. Запропоновано пріоритетні напрями діяльності Кабінету Міністрів України, Державної служби з надзвичайних ситуацій, Міністерства екології та природних ресурсів України щодо відпрацювання заходів із зниження та відвертання загроз у сфері екологічної безпеки ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

02.10.2018

Моніторинг і коментарі до нормативно-правових актів у сфері оподаткування (серпень 2018 р.)

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – спільний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України (<http://ndc-ipr.org>) і кафедри митної справи та оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця (<http://www.kaffinor.hneu.edu.ua>), що реалізується за підтримки Об'єднання промисловців і підприємців Харківської області – регіонального відділення Всеукраїнської громадської організації «Український союз промисловців і підприємців» ([Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України](#)).

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз нормативно-правових актів у сфері оподаткування та митного регулювання;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

[Завантажити презентацію](#)

Наука і влада

24.09.2018

Комітет з питань науки та освіти розглянув питання щодо фінансового та матеріально-технічного забезпечення вищих навчальних закладів на 2019 рік (відео)

<...> На засіданні Комітету з питань науки та освіти обговорено Проект Закону про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (щодо підвищення державної підтримки Національної академії наук України та національних галузевих академій наук), реєстр. № 8040 ([Офіційний веб-портал Верховної Ради України](#)).

За результатами проведеного обговорення Комітет з питань науки і освіти більшістю голосів підтримав проект рішення щодо прийняття цього законопроекту за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу з урахуванням зауважень Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, Міністерства фінансів України та Міністерства внутрішніх справ України щодо визначення іншого обґрунтованого джерела покриття збільшення витрат на підвищення державної підтримки Національної академії наук України та національних галузевих академій наук та направити це рішення Комітету з питань бюджету, визначеного головним з підготовки даного законопроекту.

07.09.2018

Уряд затвердив Концепцію Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2018–2022 роки

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2018 р. № 629-р було затверджено Концепцію Загальнодержавної цільової науково-технічної космічної програми України на 2018–2022 рр., метою якої є підвищення ефективності використання космічного потенціалу для вирішення актуальних завдань соціально-економічного, екологічного, культурного, інформаційного, наукового та освітнього розвитку суспільства, забезпечення інтересів держави у сфері національної безпеки та оборони ([Державне космічне агентство України](#)).

Реалізація Програми дасть змогу доступу до найсучасніших інформаційних технологій (систем дистанційного зондування Землі, використання супутникового цифрового зв'язку, цифрового супутникового телерадіомовлення, систем координатно-часового та навігаційного забезпечення); створити та експлуатувати сучасні засоби виведення з вітчизняними ракетами-носіями.

17.09.2018

Обрано склад Наукової ради Національного фонду досліджень України

Відбулися засідання Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, присвячені виборам членів Наукової ради Національного фонду досліджень України.

[Докладніше див. додаток 17](#)

20.09.2018

1 жовтня стартує конкурс з обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти – рішення конкурсної комісії

Оголошено конкурс щодо обрання членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Відповідне рішення прийняла Конкурсна комісія з відбору членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти під час чергового засідання 18 вересня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

<...> Докладнішу інформацію можна переглянути [в офіційному тексті оголошення](#).

Нагадуємо, що [раніше Уряд затвердив процедуру конкурсу, за яким обиратимуть членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти](#). До складу Наагентства мають увійти 23 члени. Серед них – три особи з числа роботодавців; дві особи з числа студентів вишів; не менше одного представника від працівників Національної академії наук України, національних галузевих академій наук (по одному представнику від кожної

академії), представники ЗВО державної форми власності, ЗВО комунальної форми власності та ЗВО приватної форми власності. Склад Нацагентства затверджуватиме Кабмін.

27.09.2018

Чекаємо документи як від кандидатів, так і від кандидаток – очільник НАНЦ Євген Дикий про початок конкурсу з відбору полярників для 24-ї Української антарктичної експедиції

Почався конкурс з відбору команди полярників для 24-ї Української антарктичної експедиції (2019–2020 рр.) на станцію Академік Вернадський. Його оголосив Національний антарктичний науковий центр МОН України 27 вересня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Прийом документів для участі в 24-й УАЕ триває до 30 листопада 2018 р.

[Загальні вимоги до учасників конкурсу](#)

22.09.2018

Суржик Л.

Загублений фонд

На грантове фінансування науки у 2019 р. заплановано майже втричі менше, ніж рекомендували експерти ЕС.

[Докладніше див. додаток 18](#)

Суспільні виклики і потреби

Українська наука і проблеми формування інформаційного суспільства

29.09.2018

МОН: Асоціація Crossref допоможе українським науковим видавництвам покращувати знання та навички роботи з системою цифрових ідентифікаторів DOI

Для впровадження українського відкритого індексу наукового цитування Міністерство освіти і науки України зацікавлене в тому, щоб українські наукові видавці активніше використовували системи цифрових ідентифікаторів Digital Object Identifier (DOI). Покращити обізнаність та навички видавництва у використанні DOI допоможе некомерційна асоціація видавців Crossref. Це передбачено у Меморандумі, що був підписаний між МОН та Crossref.

[Докладніше див. додаток 32](#)

Половинчак Ю., канд. іст. наук, ст. наук. співроб., керівник Національної юридичної бібліотеки, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,

Діяльність бібліотек із збереження цифрової спадщини інтерактивного простору // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 49 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2018. – С. 123–132.

У статті висвітлюються питання розширення меморіальної та кумулятивної функції сучасних бібліотек у зв'язку з актуалізацією проблеми збирання, зберігання та надання доступу до зростаючого обсягу інформації, створеної в інтерактивному інтернет-середовищі. Наголошено на впливі на процеси інфотворення зростання залученості аудиторії в процес виробництва інформації та розвитку нових видів масових комунікацій – соціальних медіа. Обґрунтована актуальність фіксації інформації соціальних медіа, що відбиває сучасні соціокультурні процеси за межами офіційного дискурсу. За результатами вивчення існуючих проектів, спрямованих на збір, архівування та зберігання інформації інтерактивного інтернет-простору, визначено особливості архівування в інтерактивному інформаційному середовищі, що передбачає фіксацію інформаційних потоків, виходячи з принципів значущості, інформативності, репрезентативності, релевантності. Зроблено висновок про посилення в сучасних умовах інформаційної, меморіальної, кумуляційної та аксіологічної функцій бібліотек.

[Завантажити випуск](#)

Котляревський Я., Радченко А., Мельников О., Семенюк Е.

Про стратегічні пріоритети вимірювання публікаційної та видавничої активності в науковій діяльності // Nauka innov. 2018, 14(5). – С. 5–18

Вступ. Розглянуто проблемні питання коректного застосування наукометричного інструментарію в контексті розвитку національної фахової періодики.

Проблематика. Нині вимірювання публікаційної активності в науковій діяльності та створення для цього системи ефективних показників потребує якнайширшого фахового обговорення й удосконалення.

Мета. Оприлюднення пропозицій щодо формування стратегічних пріоритетів оцінювання наукової впливовості на підставі статистичних та похідних наукометричних зведень щодо публікаційної активності вчених.

Натаров О.

Використання академічними бібліотеками соціальних мереж як платформи для наукової комунікації (на прикладі сторінок Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у Facebook) // Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Вип. 49 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2018. – С. 306–329.

У статті розглядається питання використання академічними науковими бібліотеками соціальних мереж як платформи наукової комунікації. Відзначається значення соціальних мереж як оптимального засобу для інтерактивної комунікації з цільовою аудиторією наукової бібліотеки в сучасних вітчизняних реаліях. Висвітлюється досвід використання Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського соціальної мережі Facebook як важливого мережевого каналу для розповсюдження наукової інформації, засобу взаємодії з потенційними споживачами ресурсів та послуг.

[Завантажити випуск](#)

Міжнародний досвід

28.09.2018

ЕС выделит миллиард евро на суперкомпьютеры

Совет ЕС по конкурентоспособности принял постановление о создании Европейского совместного предприятия с высокоэффективных вычислений – EuroHPC ([УНИАН](#)).

Подробности читайте на УНИАН: <https://www.unian.net/science/10278951-es-vydelit-milliard-evro-na-superkompyutery.html>

24.09.2018

Разработана информационная система «Дiaspora азербайджанских ученых»

Национальная академия наук Азербайджана приняла решение о разработке информационной системы «Дiaspora азербайджанских ученых».

[Подробнее см. дополнение 45](#)

Костенко Л.

Цифрова гуманітаристика в бібліотеці: від е-каталогу до наукометрії / Л. Костенко, Т. Симоненко, О. Жабін // Бібліотечний вісник. – 2018. – № 4. – С. 3–9.

Розглянуто особливості становлення цифрової гуманітаристики в світі. Висвітлено вплив інформатизації на процеси бібліографування та реферування, формування репозиторіїв і проведення наукометричних досліджень. Обґрунтовано потребу формування української наукової екстеріористики. Окреслено напрями розвитку цифрової гуманітаристики в бібліотеці, до яких днесено формування баз первинних наукових даних, виділення з інформаційних масивів нових знань.

[Завантажити](#)

Формування та впровадження інноваційної моделі економіки

27.09.2018

Глава Уряду: Ми створили механізм бюджетної підтримки інновацій, запускаємо його до кінця року

Підтримка технологічних інновацій і запровадження стимулів попиту на техніку вітчизняного виробництва – крок до зміцнення позитивних економічних тенденцій і перебудови економіки сировинного типу на економіку доданої вартості. Про це сказав Прем'єр-міністр України В. Гройсман під час засідання Національного комітету з промислового розвитку.

[Докладніше див. додаток 33](#)

28.09.2018

Як перетворити ідею на бізнес-проект – почалися тренінги з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю

70 слухачів стали учасниками першої серії тренінгів з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю, які розробили Міністерство освіти і науки України спільно з УкрІНТЕІ та НАН України. Завдяки курсу його учасники дізнаються, як правильно використовувати різні інструменти трансферу технологій, оцінювати вартість розробок, здійснювати їх правовий захист, створювати бізнес-плани тощо.

[Докладніше див. додаток 34](#)

26.09.2018

Дрони для обробки полів и инновационные лаборатории. Как украинские agritech-стартапы привлекают инвестиции

В Украине насчитывается около 70 agritech-стартапов, находящихся на разных стадиях развития и фазах активности ([TCH](#)).

Отрасль Agritech, или аграрные инновации, – становится все более привлекательной, учитывая потребность человечества в продовольствии,

постоянно ростет. За последние пять лет инвестиции в agritech-стартапы выросли почти в десять раз и достигли более \$3 млрд в год. Главным рынком остаются США (почти 50 % всех инвестиций в области). Среди лидеров также Нидерланды, Израиль, Германия, Индия и Китай. Украина, которая входит в топ-10 мировых экспортеров сразу нескольких самых популярных агрокультур, пока не может похвастаться развитым agritech-рынком: не более 10 % отечественных агропредприятий внедряют высокие технологии

Больше читайте здесь: <https://ru.tsn.ua/ukrayina/na-sumschine-70-letniy-rossiyanin-pokonchil-s-soboy-brosivshis-pod-poezd-1223556.html>

Мех О., доктор економічних наук, професор, завідувач відділу, ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України»,

Розвиток науково-технологічної сфери України: держава, наука та бізнес у створенні спільних точок «зростання» / «кластерів» // Наука та наукознавство. – 2018. – № 2 (100). – С.3–28.

У статті представлено результати аналізу перспектив створення в Україні спільних «точок зростання»/«кластерів» за участю суб'єктів науково-технологічної сфери країни, центральних та місцевих органів державної влади та представників підприємницької діяльності (високо-технологічних галузей). У процесі обґрунтування уточнено існуючі теоретичні і практичні аспекти розроблення таких проблем як «точка зростання» та «кластер», проаналізовано вітчизняну практику їх створення у різних галузях економіки, окреслено основні проблеми, зокрема ті, що пов'язані з нормативно-правовим забезпеченням. Здійснено пошук перспективних напрямів (сегментів) у вітчизняних секторах економіки, які мають показники динамічного зростання, прив'язку до глобальної економіки та на базі яких є доцільним створення спільних «точок зростання»/«кластерів». Досліджено сучасні механізми ефективного виведення вітчизняними компаніями комерційних новацій на ринок та на їх основі обґрунтовано альтернативні джерела фінансування для створення зазначених «точок зростання»/«кластерів».

Яковлєв А., доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Аналіз стану інноваційної діяльності в Україні та шляхи його поліпшення // Наука та наукознавство. – 2018. – № 2 (100). – С.29–44.

Розглянуто показники рівня інноваційного розвитку в Україні. Проаналізовано три його складові – економічну, соціальну, законодавчу. Висвітлено проблеми в сфері інноваційної діяльності в Україні: недостатнє

фінансування, застаріла матеріально-технічна база. Підкреслено необхідність поліпшення підготовки кадрів і стимулювання їх роботи. Запропоновано методи вибору пріоритетів інноваційного розвитку, розрахунку ефективності кредитування інновацій, стимулювання створення і реалізації інновацій. Зокрема, розроблено та апробовано модель визначення величини відсотка за кредит за результатами конкретного інноваційного проекту. Розглянуто шляхи розвитку державної підтримки інноваційної діяльності.

Цибульов П.

Трирівнева модель національної інноваційної системи України // Nauka innov. 2018, 14(3). – С. 5–14.

Вступ. Національні інноваційні системи (НІС) відіграють важливу роль у побудові сучасних економік, тому розробка й вдосконалення моделі НІС України є актуальним завданням.

Проблематика. У світі існує багато моделей НІС, однак вони не можуть бути використані Україною, оскільки не враховують особливостей її соціально-економічного розвитку.

Мета. Розробка моделі НІС України, що містить необхідний і достатній для виконання функцій НІС набір підсистем, елементів і зв'язків між ними, а також враховує особливості соціально-економічного розвитку України.

«Інноваційний розвиток територіальних громад в умовах четвертої технологічної революції: пріоритети та перспективи». Аналітична доповідь

В аналітичній доповіді подано огляд сучасних моделей та сценаріїв інноваційного розвитку територіальних громад у контексті переходу до четвертої технологічної революції та відображено ймовірні сценарії для України. Основні напрями формування системного підходу до моделювання процесу інтеграції територіальних громад у задекларований світовою спільнотою екосистемний простір проілюстровано досвідом розвинених зарубіжних країн щодо інтеграції різноманітних та складних інноваційних технологій у національні інноваційні системи, які об'єднуються в планетарному масштабі в мережеву інфраструктуру на основі цифрових активів. Розглянуто деякі теоретичні підходи до моделювання територіальних громад, проаналізовано чинники та можливі результати при моделюванні систем управління інноваційним розвитком територіальних громад через реалізацію відповідних функцій та цілісного уявлення про процеси, ресурси, об'єкти (інфраструктуру) інноваційної діяльності, що формують інноваційний базис для розроблення відповідних стратегій розвитку ([Національний інститут стратегічних досліджень](#)).

[Завантажити](#)

10.09.2018

Інновації – основна конкурентна перевага на сьогоднішньому ринку, – професорка з міжнародного бізнесу Джулія Айві

У жовтні цього року американська професорка з міжнародного бізнесу та стратегій, Д. Айві, буде спікеркою Київського міжнародного економічного форуму. Журналістам Дивись.info вдалося поставити професорці кілька запитань про її метод BE-EDGE, віру в Україну та соціальне підприємництво, яке зараз набуває все більше актуальності ([Дивись.info](http://divись.info)).

[Читати](#)

26.09.2018

Китай обходить США по научным исследованиям, а Европа плетется в хвосте

Китай вот-вот обойдет США в сфере научных исследований, тогда как показателям Европы и Франции очень далеко до двух этих лидеров ([Региональный социально-инновационный университет](#)).

Как заявил французскому изданию «Атлантико» эксперт Л. Александр, в количественном плане Китай сегодня практически вышел на американский уровень. В настоящий момент китайские расходы на научную деятельность примерно равны американским, а к 2020 г. должны оставить их позади. Таким образом, в количественном плане Китай сделал невероятный рывок вперед. В качественном плане он тоже продвинулся очень серьезно, хотя пока что и не дошел до американского уровня.

Ильина Ю., заведомо материально-технического снабжения Института тепло- и массообмена имени А. В. Лыкова НАН Беларуси, магистр экономических наук

Государственные закупки: правовые и стратегические аспекты // Наука та інновації. – 2018. – № 6 (184).

Анализируются законодательство и механизм системы государственных закупок на примере стран Европейского союза, ЕАЭС, США. Подробно описана нормативная правовая база Беларуси в этой сфере. Акцентируется внимание на процедурах закупок инновационного, научного, научно-технического, опытного оборудования.

Байнев В., завкафедрой инновационного менеджмента Белорусского государственного университета, доктор экономических наук, профессор
Национальная система воспроизводства капитала как основа инновационного развития страны // Наука та інновації. – 2018. – № 6 (184).

В статье раскрыта неразрывная связь между инновационным развитием экономики и функционированием системы воспроизводства капитала. Показано, что проблемы технико-технологической модернизации хозяйственной деятельности постсоветских стран, включая Беларусь, во многом обусловлены системными нарушениями в процессе воспроизводства их физического и человеческого капитала.

Проблеми енергозбереження

28.09.2018

Ярослав Гадзало: 8 млн га придатні для енергетичних рослин. Аби повністю замінити газ для теплогенерації, достатньо двох

Мільйони гектарів низькопродуктивних земель, здобутки селекціонерів та підтримка з боку держави можуть перетворити Україну в «зелений Кувейт». Про сьогодення біоенергетики, перешкоди і недосконалість законодавства – в інтерв'ю з Президентом НААН України Я. Гадзалом.

[Докладніше див. додаток 44](#)

04.09.2018

Савицький О.

Поточна система підтримки ВДЕ не достатньо стимулює розвиток розподіленої генерації

Експерти центру DiXi Group вказують на технологічний дисбаланс, що свідчить про недоліки існуючої системи підтримки ВДЕ в плані впровадження інновацій та сприяння розвитку інших технологій, окрім вітрової та сонячної генерації.

[Докладніше див. додаток 19](#)

03.09.2018

Яковлєва Н.

Українські вчені вивели гібрид кукурудзи для виробництва біоетанолу

Науковці Національної академії аграрних наук зареєстрували гібрид кукурудзи Росток з високим вмістом крохмалю – 73,8 % – для виробництва біоетанолу. Як заявив президент НААН Я. Гадзало на засіданні Президії

академії з питань інноваційних технологій селекції зерна кукурудзи, створення сортів із високим вмістом крохмалю залишається одним із найперспективніших напрямів (EcoTown.com.ua).

«Для України забезпечення власними енергоносіями з налагодженням виробництва пального з рослинної сировини поряд з енергозбереженням – шлях до виходу з енергетичної залежності та зростання економічного потенціалу, – наголосив він. – Розробка сортів кукурудзи для спеціалізованого використання – з високим вмістом крохмалю, каротину, антоціану – безумовний пріоритет селекціонерів академії».

09.09.2018

Україна переймає досвід IRENA щодо інтеграції «зелених» об'єктів до енергосистеми

На IRENA Innovation Week 2018 Голова Держенергоефективності С. Савчук взяв участь в обговоренні інноваційних рішень для розвитку відновлюваної електроенергетики із забезпеченням ефективної роботи енергосистем.

[Докладніше див. додаток 35](#)

Голік В., Комащенко В., Моркун В., Моркун Н., Грищенко С.

До проблеми енергозбереження в гірничому виробництві // *Nauka innov.* 2018, 14(3). – С. 33–45.

Вступ. Гірська промисловість є досить енергоємною галуззю через напруженість режимів технологічних процесів, в яких енерговитрати оптимізуються шляхом технічної модернізації, наприклад, процесу виготовлення твердіючих сумішей з обробкою компонентів суміші до необхідного розміру часток та їх активності.

Проблематика. Мінімізація енергозатрат при збільшенні обсягу виробництва, підвищення енергоефективності технологічних процесів та зниження затрат на енергозабезпечення формує самостійну проблему гірничої галузі, що визначає конкурентоздатність гірничого підприємства.

Мета. Визначення впливу процесів дезінтеграції та підвищення активності рудних матеріалів на енергоспоживання гірничого підприємства.

Міжнародний досвід

05.09.2018

Федосенко Н.

Вартість електроенергії з відновлюваних джерел скоро буде дешевшою, ніж з викопного палива

Вартість електроенергії з відновлюваних джерел дуже стрімко падає і за кілька років буде дешевшою, ніж з викопного палива. Сприяють цьому технологічні досягнення та посилення усвідомлення небезпек, спричинених зміною клімату, йдеться у звіті Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA) (EcoTown.com.ua).

Як повідомляє Financial Tribune, найдешевшу електроенергію виробляють сонячні та вітрові електростанції. У 2017 р. вартість вітрової енергії становила в середньому \$0,06 за кіловат-годину, а інколи навіть \$0,04 за кВт*год. Вартість електроенергії виробленої сонячними електростанціями знизилася до \$0,10 за кВт*год. Для порівняння, виробництво електроенергії з викопного палива, як правило, падає в ціновому діапазоні від \$ 0,05 до \$ 0,17 за кВт*год. Ціни продовжують падати і в 2016-2017 рр. на аукціонах було зафіксовано рекордно низькі ціни на електроенергію з ВДЕ. IRENA прогнозує, що протягом наступних двох років сонячні та вітрові електростанції зможуть поставляти електроенергію всього за \$0,03 за кВт-год.

08.09.2018

Біля берегів Британії запустили найбільшу плавучу вітроелектростанцію

Біля берегів Великої Британії данська компанія Ørsted та її партнери РКА та РФА запустили найбільшу плавучу вітроелектростанцію. Про це компанія Ørsted повідомила на своєму офіційному сайті (hromadske.ua).

Станція охоплює 87 вітрогенераторів і має потужність 659 мегават. Такої потужності вистачить, аби забезпечити електрикою майже 600 тисяч британських будинків. Розташували вітроелектростанцію за 19 кілометрів від берега Британії в Ірландському морі.

Лебідь М.

Аналіз ринкових механізмів регулювання викидів парникових газів у світі та їх врахування в існуючих моделях прогнозування розвитку енергетики // Проблеми загальної енергетики. – 2018. – 1(52). – С. 51–58.

У статті представлено огляд системи торгівлі квотами на викиди парникових газів. Наявний досвід показує, що за умови правильно впровадженої системи торгівлі квотами на викиди може бути ефективним, надійним і прозорим інструментом для досягнення економічно ефективних скорочень викидів парникових газів. Водночас досягається мобілізація представників приватного сектору, залучаються інвестиції та активізується міжнародне співробітництво. Найбільша з таких систем діє в Європейському

Союзи з 2005 р. Угодою про асоціацію між Україною та ЄС у сфері екологічної безпеки та сталого розвитку передбачено впровадження подібної системи в Україні. В статі надано огляд моделей, що використовуються для моделювання розвитку енергетики, зокрема ціни на викиди. Автор спирається на концептуальний аналіз та на деякі найбільш практичні уроки, отримані станом на сьогодні внаслідок впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів у Європейському Союзі та по всьому світі.

[Завантажити](#)

Зарубіжний досвід організації наукової діяльності

Світовий досвід організації наукової діяльності

Кубальский О., Президиум НАН Украины; Грачев О., Хоревин В., ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»

Международные академические организации // Международные и национальные научные организации как фактор формирования глобального научного сообщества (Киев, 15–17 мая 2017 г.). – Киев: «Наш формат», 2017. – С. 86–105¹.

Развитие современной науки характеризуется интернационализацией и междисциплинарностью, что достигается активным сотрудничеством ученых и специалистов разных стран, работающих в различных научно-технических областях. Важную роль в интеграционных процессах формирования общего научного пространства играют между народные академические организации, объединяющие национальные академии наук или выдающихся ученых и специалистов из разных стран мира. В докладе обобщены сведения о деятельности международных академических организаций, поддерживаемых в рамках программ, связанных с ЮНЕСКО, и/или входящих в состав Всемирного сообщества (глобальной сети) академий наук (The Global Network of Science Academies, IAP).

[Докладніше див. додаток 20](#)

Республіка Вірменія

10.09.2018

Председатель ВАК: «Наука в очень тяжелом, больном состоянии»

В Высшей аттестационной комиссии (ВАК) на сегодняшний день зарегистрировано 60 профессиональных советов, и большинство из них были

¹ Закінчення. Початок див.: Шляхи розвитку української науки. – 2018. – № 6. – С. 125–130; Шляхи розвитку української науки. – 2018. – № 7. – С. 92–99

сформированы с нарушением порядка. Об этом в беседе с журналистами заявил председатель ВАК С. Гогян.

[Докладніше див. додаток 21](#)

Естонська Республіка

26.09.2018

В рамках бюджета сферы образования на следующий год предусмотрены дополнительные средства для учителей, науки и цифровой революции

Правительство одобрило бюджет на 2019 г., который предусматривает повышение зарплат учителей, дополнительные средства получают также сферы науки и высшего образования <...> Финансирование науки рамках бюджета на 2019 г. вырастет на 18,9 млн евро. «Особенно приятно отметить, что вырастет доля базового финансирования науки, то есть 12 миллионов евро будет направлено напрямую на покрытие расходов на деятельность научных учреждений, – прокомментировала министр образования и науки Майлис Репс. – Это сократит зависимость учреждений от финансирования на проектной основе» [\(Министерство образования и науки Эстонской Республики\)](#).

Всего в бюджете министерства образования и науки на 2019 г. на науку и высшее образование предусмотрено 364,1 млн евро. Размер финансирования программы развития и науки составит примерно 170 млн евро.

Республіка Молдова

14.09.2018

Басалин О.

Без баррикад. Реформа Молдавской академии наук не привела к конфронтации

В конце прошлого года в Молдавии был принят закон о внесении изменений в Кодекс о науке и инновациях, предусматривавший кардинальную реформу системы управления и финансирования науки в стране, прежде всего ее академического сектора. После изменений в кодексе институты Академии наук Молдавии перешли в подчинение Министерства образования, культуры и исследований. По просьбе «Поиска» произошедшие преобразования и их первые итоги прокомментировал президент Академии наук Молдавии Г. Дука.

[Докладніше див. додаток 22](#)

Нові надходження до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

Бурик, З. М. Державне регулювання сталого розвитку України: теорія та практика [Текст] : монографія / Бурик Зоряна Михайлівна ; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Львів : Простір-М, 2017. – 383 с.

Досліджено теоретико-методологічні та практичні засади державного регулювання сталого розвитку України. Визначено сутність, концепцію та складові сталого розвитку. Проаналізовано становлення, сучасний стан і проблеми нормативно-правового та інституційного забезпечення державного регулювання сталого розвитку. Наведено особливості та проблеми стратегічного і цільового планування сталого розвитку України. Оцінено ефективність процесів державного регулювання сталого розвитку України на основі аналізу та прогнозування низки індикаторів.

Для фахівців-практиків сфери державного управління, місцевого самоврядування, економіки, науковців, науково-педагогічних працівників та усіх, хто зацікавиться дослідженнями питань державного регулювання задля забезпечення сталого розвитку України.

Шифр зберігання: ВС64041

Іванов, С. В. Нова модель розвитку регіонів України в умовах глобалізації світової транспортної системи [Текст] : монографія / Іванов С. В. ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті [та ін.]. – Дніпро : Домінанта Прінт, 2018. – 262 с.

У монографії досліджуються сучасні проблеми впливу геоекономіки на стратегічний розвиток країни та її регіонів, розвиток транспортного комплексу держави.

Особлива увага приділяється теоретичним та методологічним підходам визначення впливу глобалізаційних тенденцій на транспортну систему і через неї на розвиток регіонів світу та загострення конкуренції у цій сфері,

Для наукових працівників, докторантів, аспірантів, викладачів, студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів

Шифр зберігання: ВА822105

Інформаційні технології: сучасний стан та перспективи [Текст] : [колект.] монографія / [Альошин Г. В. та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. С. Пономаренка. – Харків : ДІСА ПЛЮС, 2018. – 461 с.

В монографії розглянуті сучасний стан та перспективи розвитку інформаційних технологій. Монографія представляє інтерес як для фахівців,

сфера діяльності яких безпосередньо пов'язана з розробкою ІТ-технологій, способів забезпечення безпеки і передачі в комунікаційних системах, так і для більш широкого кола фахівців. Вона буде корисною викладачам, аспірантам і студентам, що спеціалізуються в області інформаційних технологій, і всім, хто серйозно цікавиться проблемами взаємодії інформаційних технологій і інформаційного суспільства.

Шифр зберігання: ВА821869

Куцик, В. І. Комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності креативних індустрій інноваційних систем розвитку [Текст] : монографія / Куцик В. І., Кліпкова О. І. ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2017. – 266 с.

У монографії узагальнені та обґрунтовані теоретичні положення сутності комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності в системі інноваційного розвитку підприємств. Розглянуто проблеми створення сприятливих умов для вдалої комерціалізації, розвитку креативних індустрій та інноваційних кластерів. Проаналізовано чинники впливу на забезпечуючі фактори суперечності та недоліки цих процесів, які виступають чинниками посилення конкурентної стійкості підприємств. Здійснено оцінку сучасного стану інноваційного розвитку підприємств та комерціалізації як визначального етапу інноваційного процесу, визначено тенденції та стан інноваційної та креативної активності промислового сектора національної економіки. Обґрунтовано стратегічні пріоритети та завдання реформування системи інноваційного розвитку в аспекті забезпечення ефективної комерціалізації створених об'єктів інтелектуальної власності.

Для науковців, викладачів, докторантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів, фахівців інноваційної діяльності підприємств, фінансових аналітиків, менеджерів і маркетологів підприємств та інших осіб, які цікавляться цією проблематикою.

Шифр зберігання: ВА820960

Мінц, О. Ю. Методологія моделювання інноваційних інтелектуальних систем прийняття рішень в економіці [Текст] : монографія / О. Ю. Мінц ; під заг. ред. чл.-кор. НАНУ, д-ра екон. наук, проф. Лисенка Ю. Г. ; Держ. вищ. навч. закл. «Приазов. держ. техн. ун-т». – Маріуполь : ДВНЗ «ПДТУ», 2017. – 216 с.

У монографії систематизовано та розширено теоретико-методологічні дослідження процесів синтезу інноваційних інтелектуальних систем прийняття рішень. Визначено методологічні підходи застосування методів

інтелектуальних обчислень, зокрема нейронних мереж, генетичних алгоритмів, нечіткої логіки для моделювання систем прийняття рішень. Запропоновано моделі і методи вдосконалення процесів прийняття рішень у контексті забезпечення життєздатності та конкурентоспроможності суб'єктів національної економіки.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів, представників органів державного управління, керівників і менеджерів підприємств та організацій.

Шифр зберігання: ВА821873

Осипова, Ю. В. Правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності, створених у вищих навчальних закладах України [Текст] : монографія / Осипова Юлія Вікторівна ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс, 2017. – 272, [1] с.

Монографія є комплексним дослідженням правовідносин інтелектуальної власності, що складаються у ВНЗ України на етапі створення об'єктів права інтелектуальної власності. У роботі, зокрема, досліджено природу та характер діяльності ВНЗ, педагогічних, науково-педагогічних працівників і осіб, які навчаються у ВНЗ, щодо наявності в останній інтелектуальної, творчої складової. Встановлено коло об'єктів права інтелектуальної власності, що можуть бути створені у ВНЗ України, та надано їх правову характеристику. Встановлено коло суб'єктів права інтелектуальної власності на зазначену категорію об'єктів права інтелектуальної власності, визначено особливості змісту права інтелектуальної власності на них.

Розрахована на науковців, студентів та аспірантів юридичного напрямку, юристів-практиків, спеціалістів сфери вищої освіти, інтелектуальної власності, а також на широкий читацький загал.

Шифр зберігання: ВА822353

Процесне та соціально-компетентне управління інноваційним розвитком підприємницьких систем [Текст] : монографія / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [Полінкевич О. М. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Полінкевич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 367 с.

У монографії представлено результати дослідження й систематизації теоретичних, науково-методологічних і практичних положень та розробок щодо процесного та соціально-компетентного управління інноваційним розвитком підприємницьких систем. Запропоновано і обґрунтовано теоретико-методологічні засади процесного та соціально-компетентного управління інноваційним розвитком підприємства, визначено сучасні реалії

та тенденції інноваційного розвитку підприємницьких систем, запропоновано нові підходи у корпоративному управлінні, обґрунтовано доцільність використання реінжитрингу бізнес-процесів підприємницьких систем, визначено підходи до формування корпоративної культури та соціальної відповідальності бізнесу.

Для науковців та фахівців сфери економіки та управління підприємствами

Шифр зберігання: ВА822003

Рязанова, Н. І. Службові об'єкти інтелектуальної власності, створені за державні кошти: цивільно-правові аспекти [Текст] : монографія / Рязанова Наталія Іванівна ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс, 2017. – 171 с.

Монографія присвячена загальній характеристиці службових об'єктів права інтелектуальної власності, створених за державні кошти. У роботі досліджується історія становлення таких об'єктів та міжнародний досвід використання службових об'єктів, розкриваються особливості у визначенні їх правового статусу. Автор розглядає особливості механізму правового регулювання службових об'єктів інтелектуальної власності. Деталізує умови набуття та здійснення прав на службові об'єкти, а також розглядає питання відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності на службові об'єкти, створені за державні кошти.

Для студентів, аспірантів і викладачів, науковців, практикуючих юристів, адвокатів та усіх, хто цікавиться питаннями цивільного судочинства.

Шифр зберігання: ВА822352

Цивільно-правова охорона та захист авторського права в сучасних умовах технологічного розвитку [Текст] : [монографія] / [Мацкевич О. О. та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інтелект. власності. – Київ : Інтерсервіс, 2017. – 297 с.

Монографія присвячена теоретичним і практичним питанням охорони і захисту авторського права в умовах технологічного розвитку. Розглянуто теоретико-правові засади охорони та захисту авторського права, проаналізовані найбільш типові порушення, досліджені форми захисту, розкрита сутність цивільно-правових способів захисту авторського права, а також досліджена специфіка охорони та захисту авторського права на окремі об'єкти (бази даних, мультимедійні твори, фотографічні твори, комп'ютерні програми).

Для студентів вищих навчальних закладів, викладачів, юристів-практиків. Може бути цікавою усім тим, хто проявляє інтерес до питань авторського права.

Шифр зберігання: ВА822357

ДОДАТКИ

Додаток 1

14.09.2018

Дослідницька інфраструктура CERIC пропонує індивідуальну підтримку з підготовки пропозицій щодо використання її можливостей

У рамках Європейського проекту [ACCELERATE](#) програми ЄС «Горизонт 2020» консорціум науково-дослідницької інфраструктури Центральної Європи (CERIC) пропонує індивідуальну підтримку з підготовки пропозицій щодо використання можливостей згаданої дослідницької інфраструктури, а саме – планування експериментів, виконання вимірювань, а також аналізу та публікування результатів ([Національна академія наук України](#)).

CERIC надає відкритий доступ до сучасної науково-дослідницької інфраструктури у Центральній та Східній Європі задля забезпечення розвитку науки та промисловості в галузі дослідження матеріалів, біоматеріалів і нанотехнологій. Спільне використання провідних національних дослідницьких інфраструктур у 8 європейських країнах дає змогу знаходити інноваційні рішення суспільних проблем у сферах енергетики, охорони здоров'я, харчування, культурної спадщини тощо. Послуги, що надаються партнерами консорціуму, суттєво доповнюють одна одну і включають обладнання для виконання досліджень із використанням ядерного магнітного резонансу, рентгенівської електронної спектроскопії, аналізу пучків іонів, електронної мікроскопії високої роздільної здатності, рентгенівської електронної спектроскопії, аналізу матеріалів із використанням синхротронного випромінювання та нейтронних пучків.

Пілотна програма відкритого доступу

Дослідники CERIC можуть надавати індивідуальну підтримку щодо:

- розроблення плану виконання експерименту та написання пропозиції;
- супроводження виконання вимірювань;
- допомоги з аналізу отриманих даних, підготовки звітності та публікування;

Уся підтримка надається безкоштовно.

Для отримання докладної інформації слід звертатися за адресою: useroffice@ceric-eric.eu.

Підтримка надається науковцям, які працюють в Албанії, Білорусі, Боснії та Герцеговині, Македонії, Латвії, Литві, Молдові, Росії, Сербії, Словаччині, Україні.

Із додатковою інформацією про можливості інфраструктури та подання заявок можна ознайомитися [на сайті програми](#).

([вгору](#))

Додаток 2

06.09.2018

Заходи з пошуку партнерів для участі у конкурсах програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт-2020»

Проект ЄС SEREN4, спрямований на підтримку, надання допомоги заявникам на конкурси програми ЄС «Горизонт-2020» за напрямом «Безпечні суспільства: захист свободи та безпеки Європи та її громадян» і на розширення участі у проектах за цим напрямом, протягом жовтня 2018 р. проводить три форуми – посередницькі події, присвячені пошуку партнерів для подання заявок на відповідні конкурси за підтримки Міністерства внутрішніх справ Франції та Європейської Комісії ([Національна академія наук України](#)).

До участі запрошуються професіонали, зацікавлені в підготовці проектів на конкурси 2019 р.

Форуми відбуватимуться в Парижі за таким графіком:

- Вівторок, 2 жовтня 2018 р. – за темами, пов’язаними з боротьбою зі злочинністю та тероризмом (конкурси [SU-INFRA02-2019](#), [SU-FCT01-2019](#), [SU-FCT02-2019](#), [SU-FCT03-2019](#), & [SU-GM01-2019](#)). [Реєстрацію](#) відкрито до 27 вересня 2018 р.

- Четвер, 11 жовтня 2018 р. – з питань, пов’язаних із безпекою кордонів та зовнішньою безпекою (конкурси [SU-BES01-2019](#), [SU-BES02-2019](#) – sub-topics 3, 4 and open, [SU-BES03-2019](#), & [SU-GM01-2019](#)). [Реєстрацію](#) відкрито до 8 жовтня 2018 р.

- Середа, 24 жовтня 2018 р. – з питань, пов’язаних зі стійкістю від катастроф (конкурси [SU-DRS01-2019](#), [SU-DRS02-2019](#), [SU-DRS03-2019](#), [SU-DRS04-2019](#), [SU-DRS05-2019](#), & [SU-GM01-2019](#)). [Реєстрацію](#) відкрито до 19 жовтня 2018 р.

Учасники заходів матимуть можливість зустрітися з колегами, потенційними партнерами, зацікавленими у подальшому співробітництві, та поділитися своїми бажаннями, досвідом та інноваційними ідеями. Вони також зможуть персонально обговорити свої питання під час спеціальних сесій.

Участь у зазначених заходах безкоштовна. Однак онлайн-реєстрація є обов’язковою.

Із докладною інформацією та програмами можна ознайомитися на веб-сайті: <http://www.seren-project.eu/>.

Участь у зазначених заходах може бути підтримано через гранти, що на конкурсній основі надаються проектами [EaP PLUS](#) та [RI-LINKS2UA](#).

([вгору](#))

12.09.2018**Візит делегації Академії наук провінції Гуандун (КНР)**

6 вересня 2018 р. Президію Національної академії наук України відвідала делегація Академії наук провінції Гуандун ([Національна академія наук України](#)).

Із зарубіжними гостями зустрілися віце-президент НАН України, директор Інституту теоретичної фізики імені М. М. Боголюбова НАН України академік А. Загородній, заступник директора Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України академік І. Кривцун, співдиректор Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун доктор технічних наук В. Коржик, начальник Відділу міжнародних зв'язків НАН України кандидат історичних наук А. Мирончук.

Китайську делегацію очолив президент Академії наук провінції Гуандун професор Ляо Бін, до складу делегації увійшли заступник директора Департаменту міжнародного співробітництва Академії наук провінції Гуандун Цю Ган, заступник директора Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун Дун Чуньлін, радник Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун, колишній радник Посольства КНР в Україні Лі Цзянжу, радник Академії наук провінції Гуандун Сунь Чжисі, радник Посольства КНР в Україні Чжан Мін, третій секретар Посольства КНР в Україні Цуй Ченьсін, перекладач Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун Хуай Сі, співвиконавець науково-дослідних робіт Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України Ву Боі.

Привітавши високих гостей у стінах Національної академії наук України та коротко поінформувавши їх про її історію й основні завдання, академік А. Загородній відзначив, що співпраця з науковими організаціями Академії наук провінції Гуандун і міста Гуанчжоу належить до пріоритетних напрямів міжнародного співробітництва НАН України. Він нагадав, що науково-технічне співробітництво української Академії з науковими й промисловими установами провінції Гуандун розвивається відповідно до Угоди про науково-технічне співробітництво між Департаментом науки і техніки Народного уряду провінції Гуандун та НАН України, Угодою про співробітництво між Народним урядом м. Гуанчжоу та Національною академією наук України, а також Угодою про стратегічну співпрацю між НАН України та Академією наук провінції Гуандун. За словами А. Загороднього, інститути Академії наук провінції Гуандун мають багаторічний позитивний досвід плідної співпраці з низкою наукових установ НАН України, зокрема Інститутом електрозварювання імені Є. О. Патона, Інститутом проблем матеріалознавства імені І. М. Францевича,

Фізико-технологічним інститутом металів і сплавів, Інститутом хімії високомолекулярних сполук та іншими. Важливим спільним досягненням двох академій стало заснування Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона, котрий став юридичною особою в структурі Академії наук провінції Гуандун. За роки існування цього інституту, створеного на основі науково-технічної платформи (нової інноваційної форми міжнародної взаємодії у сфері високих технологій) обидві країни – й Україна, і Китай – отримали цінний та дуже корисний досвід, підкреслив академік А. Загородній і зазначив: *«Сьогодні важливими аспектом розширення українсько-китайського співробітництва в науково-технічній та інноваційній сферах, а також однією з можливих форм подальшої взаємодії ми вважаємо не тільки залучення українських учених до роботи в інститутах і на підприємствах КНР, а й створення спільних наукових лабораторій, центрів та науково-виробничих структур не лише в Китаї, а в Україні»*. Важливим кроком у розвитку двосторонніх відносин українська сторона розглядає Угоду про стратегічну співпрацю між НАН України та Академією наук провінції Гуандун, підписану в грудні 2017 р. під час візиту делегації НАН України до КНР. Академік А. Загородній висловив упевненість у тому, що реалізація цієї Угоди дасть змогу створити базову платформу комплексної співпраці та міцний фундамент для подальшого розвитку двосторонньої взаємодії у сфері науки, техніки, інновацій і надасть їй цілеспрямованого й тривалого характеру, сприятиме розробленню й реалізації масштабних високотехнологічних проєктів НАН України й Академії наук провінції Гуандун. Серед іншого, Угода передбачає створення у провінції Гуандун Китайсько-українського науково-технологічного інноваційного центру, основні функції якого, з точки зору української сторони, мають полягати передусім у координації двосторонньої співпраці, а також у можливості розподілу коштів, проведенні спільних науково-технічних конкурсів, попередньому оцінюванні спільних проєктів, урегулюванні питань трансферу та передачі технологій, реєстрації центру як юридичної особи у провінції Гуандун. У зв'язку з цим, як зауважив А. Загородній, першочерговим завданням є узгодження Статуту й основних положень такого спільного центру, котрі визначали б основні питання його заснування, організації роботи й умови діяльності. Свої міркування з цього приводу НАН України вже передала на розгляд Академії наук провінції Гуандун і чекатиме від неї пропозицій. *«Ми високо цінуємо ініціативи та дії Академії наук провінції Гуандун, спрямовані на подальше розширення та поглиблення науково-технічного співробітництва з інститутами Національної академії наук України. Аналіз стану й динаміки розвитку нашої двосторонньої співпраці на нинішньому етапі свідчить про те, що ми маємо всі можливості реалізувати той величезний потенціал, який досі лишається нереалізованим»*, – відзначив на завершенні А. Загородній і висловив подяку Посольству КНР в Україні, передусім Надзвичайному і Повноважному Послові КНР в Україні пану Ду Вею, раднику Чжану Міну та колишньому

раднику Лі Цзянжу – за їхню неоціненну допомогу та ключову роль у розвитку співпраці між НАН України та Академією наук провінції Гуандун.

Президент Академії наук провінції Гуандун професор Ляо Бін представив членів китайської делегації. Він наголосив, що очолювана ним організація зацікавлена у співпраці з українською стороною не лише у галузі зварювання, а й за багатьма іншими напрямками (передусім у матеріалознавстві, машинобудуванні та біології), оскільки структуру Академії наук Гуандун складають шість основних секторів: біології та здоров'я; машинобудування; електроенергетики та інформації; матеріалів та хімії; екології та природних ресурсів; інтелектуальних сервісів. За словами Ляо Біна, китайські вчені прагнуть розширювати співпрацю з українськими колегами, зокрема реалізувати конкретні спільні дослідницькі проекти. *«Необхідно проаналізувати наші академії на предмет відповідності цим потребам і починати діяти»*, – переконаний високий гість. На його думку, прикладом успішної співпраці слугує Китайсько-український інститут зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун, видатки на діяльність якого китайська сторона має намір збільшувати.

Про роботу цього спільного інституту присутніх поінформували академік І. Кривцун і доктор технічних наук В. Коржик.

За словами І. Кривцуна, Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України співпрацює з організаціями багатьох провінцій КНР із широкого спектру питань, що викликають інтерес китайських колег. Серед цих питань – оброблення матеріалів та інші технології, пов'язані зі зварюванням (зварювання під водою та у відкритому космосі, зварювання м'яких живих тканин для потреб медицини тощо). *«Впродовж останніх 6 років основне місце в нашій співпраці з китайською стороною посідає забезпечення діяльності Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун як нової форми тривалої ефективної взаємодії»*, – сказав І. Кривцун. – *Роботі цього інституту велику увагу приділяє президент НАН України академік Борис Патон. Однак у розвитку інституту є й проблеми, спричинені новими викликами, на які слід відповідати, щоб залишатися корисними для промисловості й економіки загалом. Під час попереднього візиту делегації спільного інституту до КНР було обговорено перспективи його розвитку та заходи, які слід реалізувати найближчим часом. Обговорення буде продовжено. Водночас, досвід роботи цього інституту дає змогу сподіватися на успішне втілення ідеї заснування Китайсько-українського науково-технологічного інноваційного центру, котрий орієнтуватиметься на вирішення практичних задач для промисловості обох країн»*.

Як підкреслив співдиректор спільного інституту В. Коржик, в інституті докладають великих зусиль для комерціалізації результатів наукових досліджень та їхнього практичного впровадження на промислових підприємствах, передусім на території провінції Гуандун. Велику підтримку організації надає Академія наук провінції Гуандун. В. Коржик зазначив, що

на часі – реалізація масштабніших проектів, до якої варто було б долучати більше установ НАН України. Доречною при цьому була підтримка Народного уряду цієї провінції та центрального уряду КНР. На даному етапі на заваді активнішому розвитку інституту стоять обмеження щодо термінів закордонних відряджень науковців, які можливо усунути лише на рівні Кабінету Міністрів України. *«Досвідом співробітництва, напрацьованим на базі Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун, ми готові поділитися при заснуванні Китайсько-українського науково-технологічного інноваційного центру, а надалі – брати активну участь у його роботі»*, – підсумував В. Коржик.

Заступник директора спільного інституту зварювання Ду Чуньлінь зосередився на нинішньому стані діяльності цієї організації. Він зазначив, що на базі інституту функціонують п'ять платформ і розвиваються технології. Спільний інститут розширює співпрацю з партнерами з інших міст і провінцій КНР та планує перетворитися на найбільший китайський інститут зварювального профілю. Нещодавно держава надала йому 200 млн. юанів фінансової підтримки, тож наприкінці поточного року має завершитися спорудження його нових офісних будівель та наукових корпусів.

Після декларування намірів сторони перейшли до більш предметного обговорення питання заснування Китайсько-українського науково-технологічного інноваційного центру. Академік А. Загородній з цього приводу повідомив, що в НАН України одразу по прибутті її делегації з Китаю у грудні 2017 р. відбулася нарада, в якій взяли участь директори українських академічних наукових установ, що співпрацюють з Академією наук провінції Гуандун. Під час заходу було обговорено перспективи спільного центру. Більшість учасників наради підтримали ідею щодо його створення, оскільки розглядають центр як майбутній майданчик для координації наукового та науково-технічного співробітництва двох країн. Українська сторона вважає, що не слід зволікати із залагодженням питань, пов'язаних зі створенням центру (а саме – визначенням форми його діяльності, структури тощо). Крім того, завдання щодо заснування подібних до цього центру організацій, які сприяли б науково-технологічному розвитку Китаю, закріплено на офіційному рівні – таку пропозицію висунув Голова КНР Сі Цзіньпін.

Професор Ляо Бін також поділилися баченням китайської сторони з приводу спільного центру. За його словами, доцільно погодити перелік напрямів, наукові дослідження за якими підтримуватиме цей центр. Варті фінансування наукові проекти українські та китайські експерти визначатимуть разом. Причому підтримка надаватиметься, в тому числі, й проектам фундаментальних досліджень і проектам із відтермінованою комерціалізацією. Центр також допомагатиме прискорювати комерціалізацію наукових результатів, які цього потребують. Як зауважив Ляо Бін, Народний уряд провінції Гуандун готовий профінансувати створення спільного китайсько-українського центру в обсязі 100 млн юанів.

Академік А. Загородній запевнив зарубіжних гостей у тому, що українська сторона поділяє їхню позицію. І, безумовно, потрібно створювати платформи, які б допомагали розвивати міжнародне співробітництво в різних галузях, а перш за все – у науці. Важливо, щоб Китайсько-український науково-технологічний інноваційний центр пройшов шлях Китайсько-українського інституту зварювання імені Є. О. Патона Академії наук провінції Гуандун: сторони мають укласти угоду про його заснування, і центр повинен отримати офіційний статус. Академік А. Загородній високо оцінив позицію китайських партнерів щодо кола проектів, котрим, як передбачається, центр надаватиме підтримку. *«Дуже привабливою є ідея про те, що впровадження наукових результатів може відбуватися не одразу, оскільки вкрай необхідно розвивати фундаментальні дослідження, які в майбутньому можуть прокласти шлях до інновацій»*, – зазначив він і наголосив, що НАН України готова до подальшої роботи в цьому напрямі.

Сторони також зійшлися на думці, що мають перебувати в постійному тісному контакті, наповнюючи свої взаємини конкретним змістом. Невдовзі планується створити спеціальну робочу групу, що займатиметься питання заснування Китайського-українського науково-технологічного інноваційного центру.

На завершення зустрічі академік Анатолій Загородній та професор Ляо Бін обмінялися пам'ятними подарунками.

А. Загородній також поспілкувався з журналістами газети «Урядовий кур'єр» і китайської інформаційної агенції «Сінхуа».

Потому китайська делегація відбула до Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України. Програмою її перебування в нашій країні було передбачено відвідання й низки інших академічних наукових установ у Києві (Фізико-технологічного інституту металів та сплавів, Інституту проблем матеріалознавства імені І. М. Францевича, Інституту технічної теплофізики, Інституту мікробіології і вірусології імені Д. К. Заболотного НАН України) та в Харкові (Інституту сцинтиляційних матеріалів, Інституту проблем машинобудування імені А. М. Підгорного, Інституту фізики твердого тіла, матеріалознавства і технологій Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України).

([вгору](#))

Додаток 4

12.09.2018

Зустріч з делегацією науковців КНР

11 вересня 2018 р. з офіційним візитом Національну академію медичних наук України відвідала делегація науковців та представників Китайської асоціації міжнародного науково-технічного співробітництва (КАМНТС) Китайської Народної Республіки у супроводі 1-го секретаря відділу з економічних питань Посольства України в Китайській Народній Республіці

А. Рождественського. Китайська делегація перебувала в Україні в рамках налагодження науково-технічного співробітництва між нашими двома країнами. Зауважимо, співпраця України з КНР у галузі науки і техніки є одним з пріоритетних напрямів двосторонніх відносин. Головним механізмом її реалізації є Комісія зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР, яка створена у 2011 р., а також низка профільних Підкомісій ([Національна академія медичних наук України](#)).

Академію під час заходу представляли президент НАМН України академік В. Цимбалюк, головний вчений секретар, член-кореспондент НАМН України В. Міхньов, директор ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології ім. акад. О. М. Лук'янової НАМН України» академік-секретар Ю. Антипкін, заступники директора Інституту Т. Знаменська та В. Лапшин, начальник управління міжнародних і міжвідомчих зв'язків А. Бутенко.

В рамках домовленостей, досягнутих під час третього засідання Міжурядової українсько-китайської комісії зі співробітництва, за сприяння Посольства започатковано переговорний процес щодо співпраці між академіями медичних наук України та Китаю.

Привітавши поважних зарубіжних гостей і коротко розповівши їм про історію, структуру, наукові установи й основні напрями діяльності НАМН України, президент НАМН України наголосив на тому, що велику увагу Академія приділяє розвитку міжнародного наукового й науково-технічного співробітництва – з метою широкої інтеграції українських учених-медиків до світового наукового співтовариства. На даний час 27 наукових співробітників установ НАМН України проходять стажування в Китаї.

«Ми з великим інтересом спостерігаємо за бурхливим розвитком КНР і вивчаємо багатий досвід, накопичений нею. Вважаємо, що нам є багато чого навчитися одне в одного. А це хороший стимул для дружби й обміну досвідом», – зауважив Віталій Цимбалюк.

Відповідаючи на запитання зарубіжних гостей, очільник Академії схвально відгукнувся про співробітництво між двома країнами загалом та наукових медичних закладів зокрема:

«Двостороннє партнерство вчених і фахівців завжди дає плідні взаємовигідні результати – збільшується кількість спільних проєктів, їхніх учасників і масштабів реалізації, з'являються нові й розвиваються вже наявні форми науково-технічного співробітництва» – підсумував В. Цимбалюк.

Китайська сторона також вважає таку співпрацю надзвичайно перспективною та готова зі свого боку всіляко сприяти її поглибленню й розширенню, допомагаючи встановлювати контакти поміж безпосередніми учасниками взаємодії. На підтвердження президент Китайської асоціації міжнародного науково-технічного співробітництва Yao Weike вручив президенту НАМН України запрошення для вчених Академії на конференцію «Розвиток українсько-китайської науково-технічної співпраці в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях», що триватиме 24-26 жовтня цього року

у м. Ціндао (пров. Шаньдун, КНР), у рамках якої планується проведення наукових семінарів за різними напрямками, в тому числі і з біомедицини.

Крім того українська делегація матиме можливість взяти участь у Міжнародній конференції з трансферу технологій та представити власні інноваційні розробки та проекти китайській цільовій аудиторії, що складатиметься з представників понад 1000 компаній, інвестиційних фондів, наукових установ та урядових кіл.

В рамках заходу обговорювали також можливості створення спільних інноваційних центрів в Україні та КНР, зокрема наукового технопарку медичного профілю, за підтримки Народного уряду м. Ціндао, а також впровадження стипендіальних програм для молодих вчених.

([вгору](#))

Додаток 5

18.09.2018

Українські геофізики виконали польові роботи в рамках міжнародного наукового проекту

Учені Інституту геофізики імені С.І. Субботіна НАН України провели польові роботи за міжнародним науковим проектом «Геофізичні дослідження літосфери зони зчленування Східно-Європейської та Західно-Європейської платформ України у зв'язку з перспективами нафтогазоносності (TESZ – транс'європейська структурна зона)» ([Національна академія наук України](#)).

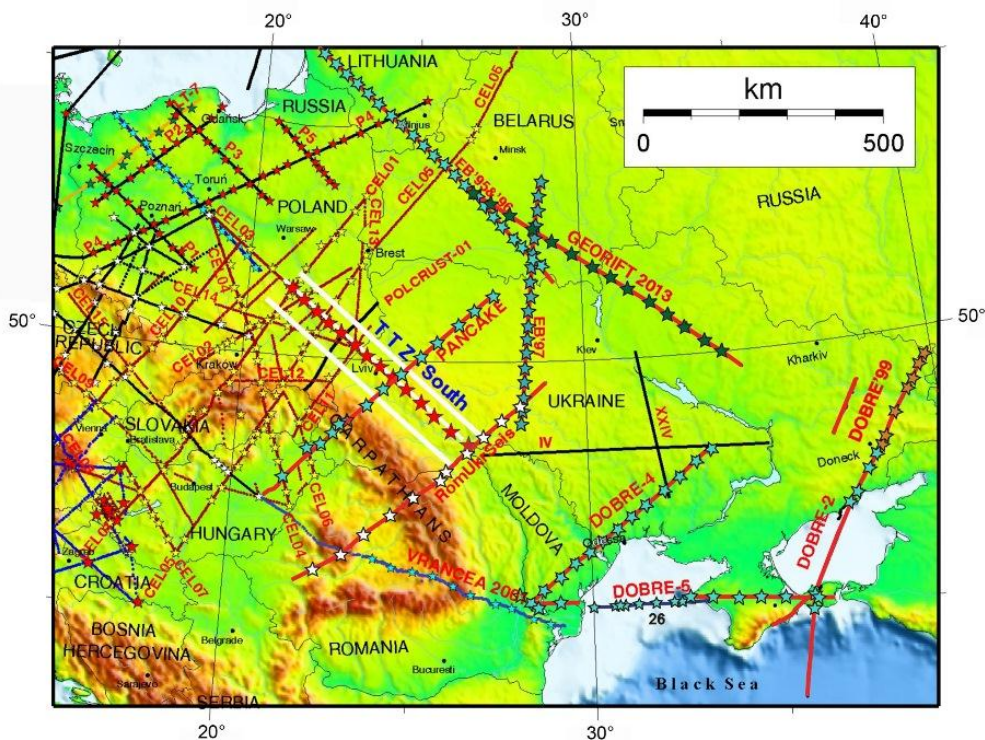

Схема відпрацьованих профілів на території України, Польщі, Угорщини, Білорусі та Румунії. Профіль TESZ-2018, відпрацьований у 2018 р.

Інститут геофізики імені С. І. Субботіна НАН України спільно з Державним геофізичним підприємством (ДГП) «Укргеофізика» у 2018 р. виконує міжнародний науковий проект «Геофізичні дослідження літосфери зони зчленування Східно-Європейської та Західно-Європейської платформ України у зв'язку з перспективами нафтогазоносності (TESZ – транс'європейська структурна зона)».

На початку вересня 2018 р. Інститут геофізики імені С. І. Субботіна НАН України та польські наукові й виробничі геофізичні організації методом глибинного сейсмічного зондування (ГСЗ) успішно провели польові роботи по профілю «Хотин – Рава-Руська (TESZ–2018)» на територіях України та Польщі. Цими роботами продовжилися дослідження глибинної будови земної кори, які від 1997 р. здійснювалися зусиллями українських геофізичних організацій (Інституту геофізики імені С. І. Субботіна НАН України та ДГП «Укргеофізика») за участі провідних наукових і виробничих європейських геофізичних організацій (із Польщі, Румунії, Нідерландів, Данії, Німеччини, Фінляндії, Угорщини, Білорусі) та США.

Довжина профілю «Хотин – Рава-Руська» склала 600 км. Наукові роботи проводилися за допомогою сейсмічних станцій TEXAN і DATA CUBE (380 одиниць) із 11 пунктів вибуху, величини зарядів від 500 до 1000 кг тротилу. За проектом уже виконано найбільш витратні роботи – експериментальні польові сейсмічні дослідження, а саме – встановлення автономних сейсмічних станцій та проведення буровибухових робіт на західноукраїнських теренах.

Західні регіони України (Прикарпатський і Закарпатський прогини та Карпати), котрі в тектонічному аспекті є зоною зчленування між Східно-Європейською та Західно-Європейською платформами (зона Тейсейра-Торнквіста), мало досліджено в глибинному відношенні, проте вчені вважають їх перспективними для пошуку родовищ вуглеводнів.

([вгору](#))

Додаток 6

18.09.2018

Розробки харківських учених на науково-популярній конференції INSCIENCE–2018

13 вересня 2018 р. вчені Науково-технологічного комплексу (НТК) «Інститут монокристалів» НАН України стали учасниками виставки наукоємних стартапів і розробок, яка тривала в межах науково-популярної конференції INSCIENCE–2018 ([Національна академія наук України](#)).

Колектив НТК «Інститут монокристалів» НАН України займає активну позицію в ознайомленні всіх зацікавлених зі своїми досягненнями, тому не міг не відповісти на люб'язне запрошення організаторів науково-популярної конференції INSCIENCE–2018 взяти участь у виставці, що проходила в

перший день цієї конференції. До експозиції комплексу традиційно ввійшли розробки всіх його інститутів, а основу експозиції склали:

– детектувальні пристрої на основі пластмасових сцинтиляторів

[Сцинтиляційні матеріали дають змогу ефективно реєструвати й аналізувати іонізуюче випромінювання. Вони широко застосовуються у фізиці високих енергій, системах радіаційного контролю та безпеки, медичній і доглядовій апаратурі, геологорозвідці тощо. НТК «Інститут монокристалів» НАН України є одним зі світових лідерів за напрямом розроблення й виготовлення сцинтиляційних матеріалів і детекторів на їхній основі];

– редокс-активні нанокристали як новий перспективний клас матеріалів для біомедичних застосувань

[Показано, що поліфункціональні редокс-активні нанокристали можна застосовувати як біологічні антиоксиданти з контрольованою редокс-активністю та матеріали для потреб фотодинамічної терапії];

– інноваційний препарат для збереження яблук «Оберіг PRO»

[Новий розроблений вітчизняний препарат «Оберіг PRO» дає змогу значно подовжити строк зберігання плодоовочевої продукції у сховищах без втрати нею смакових якостей та мінімізувати втрату її маси впродовж зберігання. Принцип дії препарату ґрунтується на інгібуванні етилену, котрий є ефективним проти зневоднення яблук, гнилизни, плісняви та більшості захворювань плодоовочевої продукції];

– маркери для прихованого мічення пального та паливно-мастильних матеріалів (ПММ)

[Маркери пального (або ж MarkerFuel) – приховане або візуальне маркування паливно-мастильних матеріалів для захисту від крадіжок, контрабанди й контрафакту. Вони допоможуть легко визначити факт крадіжки у польових умовах або ступінь розведення в лабораторії];

– сапфір для використання у техніці й оптичних пристроях

[Сапфірові захисні вікна та елементи з конструкційного сапфіру (тиглі-хімічні склянки, чохли для термопар) призначені для роботи в екстремальних умовах, захисту оптичних елементів чи оптичних приладів].

Заступник директора Інституту сцинтиляційних матеріалів НАН України доктор фізико-математичних наук О. Сорокін і голова Ради молодих учених НТК «Інститут монокристалів» НАН України М. Мурликіна за участі вчених секретарів НТК «Інститут монокристалів» НАН України кандидата хімічних наук І. Щербакова й Інституту монокристалів НАН України кандидата фізико-математичних наук К. Кулика протягом усього дня охоче знайомили відвідувачів виставки із розробками вчених комплексу та запрошували відвідати Харків і, зокрема, постійну виставку науково-технічних досягнень НТК «Інститут монокристалів» НАН України.

[\(вгору\)](#)

10.09.2018

Україна не використовує свого потенціалу земельних ресурсів, – Камінський

Україна має потужний потенціал земельних ресурсів, однак ефективність їх використання характеризується досить низьким рівнем. Про це заявив директор Національного наукового центру «Інститут землеробства НААН», академік НААН В. Камінський ([Національна академія аграрних наук України](#)).

«Із 60,3 млн га земель майже 72 % (41,8 млн га) становлять сільськогосподарські угіддя, що налічують 33,19 млн га ріллі (55 %), 7,63 млн га природних кормових угідь, сіножатей і пасовищ (12,6 %). Однак ефективність використання земель сільськогосподарського призначення в Україні є значно нижчою, ніж у середньому по Європі. І це зважаючи на те, що розораність земель в Україні є найбільшою в світі та досягла 56 % території держави і наближається до 80 % сільськогосподарських угідь», – сказав він.

Задля вирішення цієї проблеми, як зазначив В. Камінський, вчені ННЦ «Інститут землеробства НААН» та установ мережі Національної академії аграрних наук України проводять масштабні дослідження з вивчення особливостей ведення сучасного землеробства.

«Значну увагу приділено підвищенню родючості ґрунтів, відтворенню та збереженню гумусного стану, а також формуванню корисних мікроорганізмів у ньому. Науковцями розроблено різноротаційні сівозміни, що можуть забезпечити до 30 % приросту зернових одиниць із 1 га сівозмінної площі. Науково обґрунтовано сучасні системи обробітку ґрунту, що забезпечують накопичення та раціональне використання вологи впродовж вегетаційного періоду рослин. Крім того, вивчено та запропоновано до впровадження низку сучасних органо-мінеральних добрив, що вироблені з місцевих ресурсів і сировини. Проводяться дослідження щодо застосування осушування та зрошення земель та підвищення продуктивності культур на таких землях. Створюються високопродуктивні сорти рослин, адаптовані до нестабільних погодних умов, і розробляються технології їх вирощування», – розказав він.

([вгору](#))

03.09.2018

У вишах стартує ініціатива зі створення підприємницьких клубів – новий спільний проект МОН та УЕР

Уже з цього навчального року тисячі студентів зможуть отримувати підприємницькі навички в університетах, незалежно від спеціальності – у

межах раніше початої співпраці МОН та ГО «Платформа інноваційного партнерства» (YEP) запускають ініціативу зі створення у вишах підприємницьких клубів ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Передбачається, що такі клуби розвиватимуть підприємницьку культуру та мислення у студентів, поширюватимуть стартап-рух серед молоді та допоможуть сформувати як тренд започаткування стартапів в університетах.

Зокрема, у клубах відбуватимуться зустрічі з підприємцями, обговорення нових ідей та проектів, перегляд відеолекцій тощо. Найголовніше – студенти знатимуть, куди їм іти і до кого звернутися за порадою, якщо у них виникає ідея і бажання розвинути її у стартап.

Створити такий клуб дуже просто. Насамперед потрібно заповнити заявку за цим посиланням <http://bit.ly/YEPClub>. Також закладу потрібно виділити приміщення, де студенти зможуть збиратися і проводити потрібні заходи, та забезпечити в ньому комфортну роботу.

Займатимуться організацією та подальшою роботою клубу локальні команди кожного університету або факультету, куди увійдуть студенти-волонтери та координатор з числа співробітників вишу. Приміром, така команда забезпечуватиме активності в клубі, запрошуватиме спікерів, складатиме графік його роботи тощо.

Щоб залучити якомога більше студентів до клубу, університети можуть задіяти різноманітні види заохочення, які є традиційними для закладів вищої освіти. Наприклад, зараховувати студентам організацію заходів клубу чи роботу над стартапом у клубі як виробничу практику.

Водночас МОН і YEP надаватимуть методологічну й організаційну підтримку клубам, проводитимуть тренінги для локальних команд та їх координаторів, а також заохочуватимуть найактивніші клуби.

Нагадуємо, що [12 березня 2018 року Міністр освіти і науки Лілія Гриневич та голова YEP Андрій Закін підписали Меморандум про співробітництво](#) та взаємодію, у межах якого вже у травні провели [тренінг для викладачів ЗВО «Передова практика освіти підприємств. Креативні методи навчання»](#).

([вгору](#))

Додаток 9

19.09.2018

Відкриття Міжфакультетської лабораторії комп'ютерного моделювання фізичних процесів в електроніці

На кафедрі загальної фізики та фізики твердого тіла фізикоматематичного факультету КПІ ім. Ігоря Сікорського 19 вересня відкрито Міжфакультетську навчально-наукову лабораторію комп'ютерного моделювання фізичних процесів в електроніці ([Національний технічний](#)

[університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

<...> Участь у відкритті лабораторії взяли ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України М. Згуровський, перший проректор академік НАН України Ю. Якименко та ін.

Лабораторію обладнано комп'ютерами і потужним сервером зі встановленим на них сучасним програмним пакетом для мультифізичного моделювання COMSOL Multiphysics® та COMSOL Server™. Це розроблене в Королівському інституті технологій в Стокгольмі інтегроване середовище для числового моделювання на основі методу кінцевих елементів. Пакет дозволяє створювати мультифізичні моделі, в яких в одній моделі можна пов'язувати кілька фізичних явищ з додаванням власних рівнянь й створювати призначені для користувачів додатки. Для цього в середовищі є кілька головних модулів, орієнтованих на окремі розділи фізики і хімії з відповідними підрозділами: електродинаміка (AC/DC, радіочастоти, хвильова оптика, геометрична оптика тощо), механіка і акустика (механіка конструкцій, нелінійні конструкційні матеріали, геомеханіка, втома матеріалу, динаміка багатотільних систем тощо), гідродинаміка і теплопередача (обчислювальна гідродинаміка, міксер, течії в пористих середовищах, мікрогідродинаміка тощо), хімічні реакції (акумуляторні та паливні елементи, електроосадження, корозія, електрохімія), а також багатоцільові модулі (оптимізація, бібліотека матеріалів, трасування частинок) та інтеграція з різноманітними інженерними програмними пакетами, комплексами і мовами програмування.

За словами завідувача нової лабораторії доцента Л. Цибульського, студенти за допомогою програмного пакета COMSOL Multiphysics® зможуть в лабораторії навчитися моделювати конструкції, пристрої та процеси практично в усіх галузях інженерних, виробничих і наукових досліджень. Саме тому лабораторія від початку своєї діяльності буде міжфакультетською, адже кафедра загальної фізики та фізики твердого тіла ФМФ проводить заняття для студентів дванадцяти факультетів. Понад те, як сказав під час відкриття завідувач кафедри загальної фізики та фізики твердого тіла фізико-математичного факультету В. Котовський, її поява може стати інструментом залучення до активних занять фізикою старшокласників (через Малу академію наук) та першим кроком на шляху оснащення такими ж лабораторіями інших факультетів та інститутів КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Під час презентації лабораторії відбулася цікава розмова не лише про її створення, але й про відкриття на кафедрі загальної фізики (якій, до речі, як і університету, цього року виповнилося 120 років!) нової зразкової фізичної лабораторії з сучасним обладнанням, яка стала б достойним продовженням традицій, закладених засновниками КПІ. «Якщо таким альянсом, який у вас склався, а також із залученням інших наших фахівців, ви візьметесь за цю проблему, це буде надзвичайно важливо не лише для нашого університету, –

зауважив М. Згуровський. – А якщо в цьому напрямі активно попрацювати з європейськими партнерами, можна зробити дуже корисну справу».

([вгору](#))

Додаток 10

14.09.2018

Учені НАН України обговорили проблеми вітчизняної науки та Академії

5 вересня 2018 р. в будівлі Президії НАН України відбулося чергове засідання Ініціативної академічної групи «Наука та інновації» (ІАГ «Н&І») – у форматі вільної трибуни з теми: «НАН України напередодні 100-літнього ювілею» ([Національна академія наук України](#)).

Слід зазначити, що ІАГ «Н&І» є громадською організацією, котра ставить собі за мету долучати якнайширші кола української наукової спільноти для обговорення проблем вітчизняної науки та впровадження інновацій у національну економіку для подолання кризи, яку переживає нині наша держава (з докладнішою інформацією про групу можна ознайомитися [на її Інтернет-сайті](#)).

Цього разу учасниками засідання стали директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України, голова Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України академік Я. Яцків, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік В. Локтєв, заступник академіка-секретаря Відділення фізики і астрономії НАН України, завідувач відділу лазерної спектроскопії Інституту фізики НАН України член-кореспондент НАН України А. Негрійко, перший заступник директора Інституту проблем матеріалознавства імені І. М. Францевича НАН України академік С. Фірстов, завідувач відділу фізики магнітних явищ Інституту фізики НАН України, член Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій член-кореспондент НАН України С. Рябченко, головний науковий співробітник відділу безперервного лиття та деформаційних процесів Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України член-кореспондент НАН України В. Мазур, завідувач відділу проблем регуляторної політики і розвитку підприємництва Інституту економіки промисловості НАН України доктор економічних наук В. Ляшенко, учений секретар Відділення фізики і астрономії НАН України кандидат фізико-математичних наук Ю. Бондаренко.

На обговорення було винесено кілька питань. Спершу учасники засідання розглянули й узгодили текст звернення ІАГ «Н&І» до Голови Верховної Ради України народного депутата України А. Парубія, в якому виклали свою позицію з приводу проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо

оптимізації структури Національної академії наук України» ([ПЕРЕГЛЯНУТИ](#)).

Було також обговорено проблему розроблення й ухвалення парламентом законодавства у сфері інноваційної діяльності, потреба в якому, на думку українських науковців, уже давно є нагальною. Як констатують учені, бізнес недостатньо цікавиться науковими розробками, оскільки відсутні необхідні для цього стимули, створенням яких має опікуватися саме держава. Тому неприпустимо зволікати з вирішенням цієї проблеми.

За словами академіка Я. Яцківа, з метою поширення інформації про результати роботи вчених Академії серед потенційно зацікавлених інвесторів довідкове видання «Перспективні науково-технічні розробки НАН України» перекладено й видано англійською мовою (з україномовною версією книг цієї серії можна ознайомитися [на сайті Академії](#)). Поки що тираж цієї книжкової серії незначний, але згодом його планується збільшити, а також розмістити електронну версію у відкритому доступі, зокрема на американській Інтернет-платформі «Ideation». Імовірно, частину накладу буде передано до представництв іноземних держав в Україні та українських посольств за кордоном. Присутні погодилися, що потрібно регулярно інформувати об'єднання українських бізнесменів (у тому числі Український союз промисловців та підприємців, із якою НАН України має підписаний [Меморандум про співробітництво](#)) щодо важливих академічних здобутків, котрі можуть знайти застосування у промисловому виробництві.

Академік С. Фірстов нагадав, що 60 % ВВП розвинених країн забезпечує діяльність саме малих та середніх підприємств, тому на взаємовигідну співпрацю з ними варто орієнтуватися й вітчизняним ученим. Тим більше, що установи НАН України мають достатню кількість розробок різного ступеню готовності до впровадження у виробництво. Як зазначив С. Фірстов, бізнес потрібно вміти зацікавити у співпраці з наукою. Крім того, на законодавчому рівні слід чітко врегулювати порядок передачі наукових розробок підприємствам. Як приклади успішного приватно-державного партнерства (зокрема у сфері передачі технологій) учасники зустрічі навели ФРН і США.

На продовження теми впровадження інновацій присутні обговорили дотичне до неї питання, а саме – пропозицію китайської сторони щодо безоплатної передачі українським науковим установам новітнього обладнання з умовою, що після його встановлення на ньому зможуть працювати, в тому числі, запрошені студенти з КНР. Учасники засідання відзначили, що співпраця з китайськими колегами має приносити користь обом сторонам, тому варто змінювати ситуацію, за якої українські фахівці виїжджають на роботу до Китаю, від чого потерпає вітчизняна наукова сфера. Один із нечисленних винятків з такої стратегії КНР у науковому та науково-технічному співробітництві з іншими країнами є спільний китайсько-білоруський індустриальний парк, роботу якого налагоджено на території Білорусі. С. Фірстов виокремив кілька поширених варіантів

взаємодії України та Китаю в науці: виїзд українського вченого до КНР із наданням йому посади професора і можливості керувати науковим колективом, лабораторією; обмін спеціалістами; одностороннє запрошення спеціалістів різної кваліфікації. Проте найбільш вигідною для України була б четверта форма взаємодії – організація виконання наукового проекту українськими вченими в Україні на замовлення й за кошти китайських партнерів. Приклади такої співпраці існують – наразі, за словами С. Фірстова, в Києві вже виконується кілька таких проектів.

На думку Я. Яцківа, ще однією формою українсько-китайської співпраці, цілком прийнятною та вигідною для української сторони, могло б стати створення в Україні спільного наукового парку (або центру) унікального обладнання – з урахуванням вищезгаданих пропозицій китайської сторони. Зазначені питання потребують, однак, ретельнішого вивчення.

Далі присутні розглянули питання визначення ролі науки для Української держави та проблему взаємодії між наукою, владою, бізнесом і суспільством. Зокрема, пропозиції щодо зміни структури та системи управління Академією ІАГ «Н&І» має намір згодом подати до створеної Президією НАН України в червні 2018 р. робочої групи з підготовки пропозицій до проекту державної стратегії розвитку науки, технологій та інноваційної діяльності. Як зауважив С. Рябченко, потрібне, в першу чергу, законодавче визначення того, яку роль наука відіграє для України, навіщо вона потрібна нашій державі, які завдання виконує. За його словами, не зробивши таких елементарних речей, не можна здійснювати масштабних змін у сфері з, фактично, не визначеним досі статусом. С. Рябченко також зазначив, що зараз українські можновладці не розуміють проблем і потреб науки, і, щоб змінити цю ситуацію, вчені мають налагодити постійну комунікацію з органами державної влади й інформувати їх про свою позицію з питань розвитку науки, економіки, суспільства.

В. Ляшенко нагадав, що в ієрархії пріоритетів сучасних розвинених держав науці належить провідне місце. Наступні місця посідають фінанси, інфраструктура (транспорт), туризм, соціальна інфраструктура та основні галузі національної економіки.

Учасники засідання торкнулися також ініціативи з цілкового відкриття доступу до наукових публікацій, який планується здійснити в ЄС до 2020 р. та пов'язаних із цим додаткових перешкод для оприлюднення результатів роботи українських науковців, адже публікації з фахових видань планується удоступнити за рахунок уже не споживача цієї інформації (читача, підписника), а автора або спонсора, готового заплатити замість нього.

У межах цієї зустрічі академік Я. Яцків поінформував присутніх про масштабну наукову подію, яка тривала в Києві наприкінці серпня, – 6-ту Міжнародну конференцію «Нанотехнології та наноматеріали» («НАНО–

2018»), і анонсував іще один захід – Форум наукової діаспори, запланований на 20–22 жовтня 2018 р.

P.S. ІАГ «Н&І» запрошує до участі у своїх засіданнях усіх зацікавлених осіб – представників як сфери академічної науки, так і закладів вищої освіти, центральних органів виконавчої влади, підприємців.

Зустрічі відбуваються по середах – тричі на місяць.

Адреса: м. Київ, вул. Володимирська, 54, 1-й поверх, кімн.124.

Вхід – вільний.

([вгору](#))

Додаток 11

19.09.2018

Він був енциклопедистом кібернетики

Нещодавно на сайті національного інформаційного агентства «[Укрінформ](#)» з'явилася стаття, присвячена академіку Віктору Михайловичу Глушкову. У ній журналіст М. Сорока розповідає про життєвий та творчий шлях видатного вченого-кібернетики, а також ділиться власними спогадами та враженнями від спілкування з ним ([Національна академія наук України](#)).

З дитинства В. М. Глушков захоплювався науково-фантастичною літературою. Читати навчився рано – ще в чотири роки. У дев'ять років захопився зоологією, пізніше – геологією. Потім його надовго полонила радіотехніка і автоматика. Почав конструювати моделі, керовані по радіо. Це потребувало виконання розрахунків, тому, освоївшись із математикою за середню школу, взявся за вищу математику. Приблизно до п'ятнадцяти років уже оволодів математичними знаннями в обсязі технічного вузу.

Отже, він мав ґрунтовну підготовку. Пізніше закінчив Новочеркаський політехнічний інститут (факультет енергетики) і Ростовський-на-Дону університет (механіко-математичний факультет). Усе це сприяло спеціалізації саме з обчислювальної техніки, кібернетики.

Незважаючи на те, що перша опублікована наукова праця (до речі, так само, як кандидатська і докторська дисертації) була пов'язана з абстрактною математикою, з 1955 р. він почав займатися кібернетикою в технічному і математичному аспектах. Цьому сприяло й запрошення до Києва, в Академію наук (АН) УРСР, на посаду керівника Обчислювального центру, з якого виріс очолений Віктором Глушковым Інститут кібернетики.

Чому саме Київ, а не, скажімо, Москву, вибрав молодий талановитий учений? Вочевидь, тут насамперед зіграла свою роль та обставина, що українська столиця на межі 1940–1950-х рр. стала центром зародження в СРСР кібернетики. Тогочасні невігласи ще називали кібернетику «буржуазною наукою», а у київській Феофанії видатні вчені-математики Михайло Лаврентьєв і Сергій Лебедев та їхні учні вже створили першу на європейському континенті Малу електронну обчислювальну машину (МЕОМ).

Групу вчених-однодумців, які займалися одночасно розробленням як теоретичних, так і практичних основ нової науки, було об'єднано в невеличкому колективі Обчислювального центру Академії наук УРСР. У ньому Віктор Глушков, попри свій молодий вік, невдовзі стає визнаним лідером. Під його впливом в АН УРСР формується більш широке, ніж у засновника кібернетики Норберта Вінера, розуміння суті, предмету й завдань кібернетики. Обчислювальний центр береться за розв'язання цілого комплексу фундаментальних і прикладних кібернетичних проблем. Віктор Михайлович – в епіцентрі цих пошуків. Він – і їхній ініціатор, і теоретик, і безпосередній організатор. Обнадійливим результатом цих зусиль стає створення універсальної електронно-обчислювальної машини «Київ».

За деякий час під керівництвом В. М. Глушкова розробляються основні принципи використання ЕОМ для управління виробничими процесами. Колективу київських кібернетиків стає «тісно» в рамках Обчислювального центру, і він був перетворений у 1962 р. на Інститут кібернетики. Він стає головною в СРСР організацією з розроблення цифрових автоматів і вирішення низки інших проблем. Будуються нові корпуси інституту з численними лабораторіями, експериментальними майстернями, Спеціальним конструкторським бюро математичних машин і систем, з дослідним виробництвом. На південній київській околиці з'являється ціле кібернетичне містечко. У ньому народжується ціла серія нових ЕОМ: «Промінь», «Мир», АСОР, АРКУС, «Київ-67», напівпровідникова машина широкого призначення «Дніпро»...

Повний текст статті читайте на сайті національного інформаційного агентства «Укрінформ» за посиланням: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2534019-vin-buv-enciklopedistom-kibernetiki.html>

(вгорі)

18.09.2018

«Кому потрібна неінтелектуальна Україна?»

Формальним приводом для цього інтерв'ю став Всеукраїнський фестиваль науки – 2018. Причини ж – значно глибші: критично низьке фінансування науки, заклики до «оптимізації» фахових академій, інші необґрунтовані дії. Учених звинувачують то в розбазарюванні бюджетних коштів, то в непродуктивності. Про неефективність науки можна почути не лише з уст експерта, а й співбесідника на дозвіллі, який не завжди свідомий значення цього виразу ([Національна академія педагогічних наук України](#)).

Чому саме наукова сфера України стала притчею во язицех – предметом загальних розмов, постійних пересудів? Адже сфера науки у сучасному світі набула – без перебільшення, – стратегічного значення, і саме про це має йтися у месиджах для суспільства.

Ми звернулися із проханням розставити крапки над «і» до академіка Національної академії педагогічних наук України, першого віце-президента НАПН України В. Лугового. Предметом наукових досліджень ученого якраз і є закономірності організації та розвитку освіти і науки.

– Володимире Іларіоновичу! Ваші повсякденні турботи організатора науки, багаторічні дослідження, фундаментальна освіта, врешті авторитет у суспільстві є гарантією аргументованих відповідей на питання, що хвилюють наукову й освітню громадськість. Загалом сформулюємо їх так: Чому виникає непорозуміння з фінансуванням науки? Чому вчені змушені боронити науку мало не щодня?

– По-перше, дякую Вам за інтерв'ю. Проблематика, пов'язана із розвитком наукових досліджень на сучасному етапі, має обговорюватися вголос, відкрито, без страху когось образити: надто багато стоїть за поняттям наукова сфера – і загальний поступ країни, і розвиток кожної особистості, й обороноздатність, економіка тощо. Але й події останніх років, і зовсім недавні, що зрештою ведуть до руйнування наукової сфери, усе більш настійливо спонукають до запитання «Кому потрібна неінтелектуальна Україна?»

По-друге, одразу зазначу: наука, як і будь-яка інша сфера людської діяльності, має закони функціонування й розвитку. І діють вони незалежно від того, запишемо їх у законодавчі документи, чи ні.

Коли щось реформуємо, маємо чітко розуміти: закони, закономірності і тенденції, що правлять у відповідній сфері, непідвладні особистим бажанням і волюнтаристським рішенням. Їх ігнорування породжуватиме кризові ситуації, стагнації – те, що блокує розвиток країни в цілому і в пріоритетних сферах особливо, зокрема в освіті й науці.

Наприклад, є теоретично обґрунтована й емпірично підтверджена закономірність, як інноваційний тип сучасного суспільного розвитку (замітьте, ніким не санкціонований). Об'єктивно у країні має відбуватися

становлення інноваційної економіки, інноваційного суспільства, інноваційної людини, аби бути в руслі, а не на узбіччі цивілізаційного поступу. Не усвідомимо цього – програємо в глобальному конкурентному змаганні, відійдемо на маргінес прогресу.

У сенсі кардинальної залежності від науки маємо говорити про неї не лише з повагою, а й з благоговінням. Лише наукові дослідження пояснюють, що відбувається, передбачають майбутнє, й підказують, що робити, аби увійти в нього адекватними. Коли об'єктивно аналізувати стан забезпечення вітчизняної наукової сфери, можна побачити низку неузгодженостей, що суперечать закономірному її розвитку.

– А як довести це тим, хто ігнорує об'єктивні закони?

Удамся до алегорії, яка може здатися спрощеною, але є більш переконливою, ніж шляхетно й толерантно сформульовані зауваження щодо необхідності науки для суспільства.

Є такий природний факт: у людини мозок («інтелектуальна складова») становить 2 % від загальної ваги. Для порівняння: у шимпанзе мозок приблизно у чотири рази менший. Об'єктивні закони суспільного розвитку доводять, що потрібно 2 % від ВВП країни для адекватного розвитку її наукової складової. Де-факто в Україні «суспільний мозок» (наукова сфера) за часткою від ВВП фінансується вчетверо менше, ніж потрібно. Гадаю, аналогія зрозуміла...

Фахова спільнота спромоглася в ухваленому Законі про наукову і науково-технічну діяльність відстояти фінансування у 1,7 % від ВВП. Це не ті кошти, які могли б забезпечити інтенсивний розвиток науки, але й далеко не ті, що реально є зараз – 0,45 %. У той же час передові країни витрачають на науку навіть не 2 %, а у півтора-два рази більше (3-4 % ВВП).

– Якщо ми прагнемо бути країною із розвиненою наукою (а старші й середні покоління інакше Україну і не мислять), маємо рівнятися на розвинені країни?

– За іронією долі, у суспільному дискурсі Україну ставлять в абсолютно некоректні порівняння.

Україну весь час намагаються зіставляти з країнами, які у кількісному відношенні можна порівнювати лише з її регіонами. Це абсолютно некоректно з точки зору самої науки. Україна за ресурсами (територією і населенням) – велика країна, і її треба порівнювати з так само великими країнами. Україна – найбільша країна, яка географічно повністю в Європі. Кількість населення України одного порядку з Італією, Францією, Сполученим Королівством, Німеччиною. Вибачте, це саме той випадок, коли розмір має значення! В силу обмежених ресурсів невелика країна часто не може забезпечити повноцінну інфраструктуру, в тому числі й наукову. Велика країна спроможна створити повну, добре диференційовану (відтак організовану й функціональну) будь-яку сферу, включаючи й наукову. Для нас Грузія і Литва, де закрито дієздатні наукові академії, не можуть бути взірцем.

Наукова сфера, яка є ключовою в нинішньому типі прогресу (взагалі конкуренція іде на рівні інтелектуальних технологій), має бути головною при розподілі фінансів. В нашій країні відбувається протиприродно дефіцитне фінансування науки, і ця ситуація, що є зрозумілою для учня шостого класу з нормальним логічним мисленням, чомусь залишається абсолютно неусвідомлювана певними владними колами.

Треба орієнтуватися на країни, які мають чітко структурований й повноцінно розвинений науковий потенціал. Хоча наукові організації в інших країнах можуть називатися інакше й по-різному, функції вони виконують ті ж самі.

Чомусь Китай, який сформував потужну науку і йде у цьому напрямі семимильними кроками, має загальну, галузеві й регіональні академії, не є для нас прикладом, орієнтиром. І в цьому помилка – некоректна й шкідлива, що може стати фатальною.

– У пресі й на телебаченні часто трапляються твердження, які в той або інший спосіб заперечують формальні наукові інституції. Потім ці тези підхоплюють фінансові, аудиторські, владні структури...

– Хотів би наголосити, – підкидаються різні міфи, часто їх походження – «чув дзвін, але не знає, де він». Люди у своїй масі до «рятувальних реклаमाцій», «дзвінкої» оманливої фразеології ставляться некритично. Особливо життєздатними є міфи, коли їх проголошують ритори, харизматичні особистості, яким легко вірять. Ось наприклад, розповсюджується міф, що всю науку зосереджено в університетах. Неправда!

– Є навіть вислови на кшталт «Я би оце всі академії зактив, а їх наукові інститути віддав університетам».

– Це – антиприродно і абсолютно неправильно. Такого немає у світовому науковому просторі. Якщо університетам віддати – то можна всю науку й поховати.

– Можна зазначити, що є у світі?

– Там наука сектору вищої освіти складає менше четвертої або п'ятої від загальної наукової сфери.

У світі на наукові дослідження витрачається близько 2 трлн доларів, з цього обсягу в університети попадає лише невелика частина того: у США – 13% , в Японії – 12 %, в Кореї – 9 %, у Китаї – 7 % від усієї науки країни зосереджено в університетах. (А у США і Китаї разом – фактично половина всіх світових видатків на дослідження й розробки.) У Європі частка дещо більша (хоча академії наук як спеціальні наукові установи пішли саме з Європи – Італії, Франції, Німеччини), скажімо, у Німеччині – 18 %, Франції – 22 %, у Сполученому Королівстві – 25 %. Але ж не 100 %! До речі, й ця частка має тенденцію до зменшення.

– Іноді можна почути, що академії – рудимент радянської системи.

– Насправді жодну з українських академій не створено за радянських часів. Велика академія створена Гетьманом Української Держави – Павлом

Скоропадським, а галузеві академії започатковано й підтримано президентами незалежної України. І галузеві академії – це не помилка, а закономірний процес становлення світового, європейського і вітчизняного простору досліджень і розробок. У межах галузових академій наука розвивається системно, а головне – предметно сфокусовано. Загалом науковий простір дихотомічно складається із суто наукових інституцій та їх об'єднань і з університетів.

– **А для чого тоді – в університетах?**

– Насправді дослідження в університетах потрібні обов'язково, аби професор ішов в аудиторію науково озброєним, і студент мав безпосередню базу для дослідницької практики. Наприклад, у США як розвиненій країні, аби вища освіта була сучасною, університети країни з Гарвардським включно на 25 % фінансують університетський сектор досліджень і розробок із власних надходжень.

Є ще одна помилка у міркуваннях про науку в університетах: начебто їх наука має працювати переважно на бізнес.

– **Дійсно, є таке твердження, що на заході бізнес в основному послуговується університетською наукою.**

– Це не так. Візьмемо США як економічно прогресивну країну. Бізнесові гроші в дослідницьких секторах університетів США складають лише 6 %. Зрозуміло, що університети реагують на фінансові вкладення бізнесу приблизно тими самими відсотками своїх наукових досліджень. Рештою досліджень заклади відповідають на інші запити, насамперед на освітні потреби. Головний бізнес для університетів – вища освіта. Головна університетська підтримка бізнесу – випускники.

Тезу, що університети мають мати гарну дослідницьку базу для навчання, хибно трансформували у софізм – всю науку в університети.

– **Але ж університети мають дійсно мати наукову базу? Може, саме з цим пов'язаний синдром порожніх аудиторій, про який нещодавно говорила Міністр освіти і науки Лілія Гриневич?**

– Загалом стикаємося з такою ситуацією: студент не йде в аудиторію, оскільки лекція несучасна, а викладач не володіє науковим потенціалом, що робило б його лекцію актуальною. До того ж, викладач, змушений заробляти на життя, часто протягом дня бігає з університету в університет: з основної роботи – на «шабашку». Обтяжений надмірним навчальним навантаженням, український професор, на противагу закордонним колегам, не має часу для самовдосконалення, поповнення наукового багажу.

Для занять наукою як мінімум потрібно вивільнити науково-дослідницький складник професії викладача.

– **Отже, що стосується і наукової, і суто освітньо-наукової (університетської) сфер – має бути політичне рішення.**

– Нам – і керівним органам, і всьому суспільству – треба виходити з пріоритету науки й деякі речі прийняти беззаперечно і безумовно. Одна з них – віддавати на науку необхідну частку ВВП.

До того ж, зазначу, що втратити наукові здобутки і традиції значно легше, ніж напрацювати. Кафедру створити – мінімум 10 років, галузеву академію – мінімум чверть сторіччя. Лише зараз можемо сказати, що Національна академія педагогічних наук України відбулася. Ми (Академія) беремо менше 0,08 % від загального фінансування освітньої сфери, а забезпечуємо усі без виключення її ланки. Університети, як би не хотіли, не можуть покрити всю наукову сферу комплексно й концентровано, потужно й перманентно. Наука в принципі твориться у спеціалізованих установах, де дослідження і розробки є основним видом діяльності. В університетах зовсім інший вид основної діяльності – освітня. Тобто вуха не можуть замінити очі.

– **Давайте підсумуємо.**

– Україна, яка має глибокі наукові й освітні традиції, має поважно ставитися до свого історичного досвіду в цих сферах. Наукова сфера має бути пріоритетною. Фінансування має здійснюватися відповідно до чинних законів (і природних, і правничих) – не менше 2%. Вчені не повинні недоотриманою платнею дотувати наукову сферу. З ученими потрібно радитися, брати до уваги їхні напрацювання, експертами мають виступати лише фахівці. Навіть якщо самоокупність науки не є очевидною (через відстрочений ефект), її потрібно апріорі підтримувати хоч би для того, аби вона обґрунтовано підказувала, в який бік і в який спосіб рухається прогресивний світ і що та чому робиться в передових країнах. За науку треба платити, адже без «мозку» існувати, а тим більше розвиватися суспільство не спроможне, українське теж.

([вгору](#))

Додаток 13

13.09.2018

Перепрограмувати серце після інфаркту

Старший науковий співробітник відділу генетики людини Інституту молекулярної біології і генетики (ІМБГ) НАН України кандидат біологічних наук О. Півень у розмові з порталом «[Дім інновацій](#)» розповіла про унікальний метод, над яким зараз працюють учені цієї установи та який допоможе буквально оновити серце після інфаркту ([Національна академія наук України](#)).

Інфаркт трапляється тоді, коли кров раптово припиняє надходити до серцевого м'язу. Якщо дуже швидко доправити людину до лікарні, все може обійтися без особливо поганих наслідків. В іншому разі, навіть якщо людина виживе після інфаркту, її серце вже ніколи не буде таким, як раніше. Частина клітин серцевого м'язу – кардіоміоцитів, – гине, а їхнє місце займають фібробласти – клітини сполучної тканини. Вони не здатні скорочуватися, як це роблять кардіоміоцити, й утворюють на серці щось на зразок шраму, котрий залишиться назавжди. Звичайно, існують різні медичні підходи, які

допомагають людям після інфаркту почуватися краще і жити довше, але зі шрамом ці методи нічого вдіяти не можуть.

Група науковців із ІМБГ НАН України проводить зараз серію фундаментальних досліджень, аби зрозуміти, яким чином можна змусити фіброblastи в буквальному сенсі цього слова перетворитися на клітини серцевого м'язу і, таким чином, оновити серце.

Роботи, які проводить дослідницька група під керівництвом кандидата біологічних наук О. Півень у відділі генетики людини, пов'язані з двома сучасними напрямками біології клітини. Перший – так зване перепрограмування клітин, яке дає змогу один вид клітин перетворити на інший. Другий – застосування технології CRISPR або так званих «генетичних ножиць», що дозволяє, наприклад, змінювати певні ділянки ДНК.

<...> Мета О. Півень полягає в тому, щоб розробити метод лікування інфаркту міокарда у людей. Але це неможливо без розуміння фундаментальних процесів, що відбуваються при цьому. За словами вченої, їй не відомо, щоб будь-де у світі сьогодні проводилися подібні дослідження. Тож, якщо буде отримано позитивні результати, можна сподіватися на публікацію в журналі такого рівня як «Nature».

Якщо говорити про медичне застосування, то після щурів результати дослідження необхідно перевірити на клітинах людини. Потому настане черга преклінічних досліджень. Скоріші за все, вони проводитимуться на свинях, організм яких подібніший до людського, ніж у щурів. Якщо результати преклініки виявляться позитивними, лише тоді настане черга досліджень на пацієнтах, які добровільно на це погодяться.

Такі дослідження в Україні проводяться за строго встановленою процедурою, що, зокрема, передбачає те, що їхніх учасників попереджають про можливі негативні наслідки. Враховуючи, що ефект такої терапії потрібно спостерігати хоча б кілька років, нова методика лікування інфаркту міокарда може з'явитися в Україні щонайменше через 10-15 років.

На руку нашим науковцям грає той факт, що застосування технології CRISPR в нас фактично ніяк не регламентується. Якби такі дослідження проводилися на Заході, вони потребували б спеціальних дозволів.

Складнощі роботи групи вчених ІМБГ НАН України пов'язані, головним чином, з фінансуванням. Сьогодні дослідження виконуються на кошти гранту Українського науково-технологічного центру. Але приблизно за рік дія цього гранту завершується, і тому зараз науковці шукають нові джерела фінансування, без яких продовження дослідження буде практично неможливим.

Необхідність фінансування «проривного» проекту стала однією з причин, що спонукали О. Півень подати заявку на участь у MBioS Challenge – першому українському конкурсі біомедичних стартапів, який проводив «Дім інновацій» у першій половині 2018 р. Проект упевнено увійшов до числа фіналістів і став одним із найпомітніших серед сотні учасників. Важлива мета й досяжність результату цього проекту мають стати достатнім

стимулом для партнерів, які змогли б підтримати українських вчених в їхньому починанні, яке може змінити світ. Адже достатньо лише стабільного фінансування проекту, а все інше в групі Оксани Півень уже є.

З матеріалом також можна ознайомитися на сайті «[Дому інновацій](https://innovationhouse.org.ua/statti/pereprogramuvati-serce-pislja-infarktu/)» за посиланням: <https://innovationhouse.org.ua/statti/pereprogramuvati-serce-pislja-infarktu/>.

([вгору](#))

Додаток 14

12.09.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України академіка НАН України В. Павліщука «Сучасні проблеми молекулярного магнетизму» ([Національна академія наук України](#)).

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б. Патон, директор Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського член-кореспондент НАН України В. Пехньо, завідувач кафедри неорганічної хімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка член-кореспондент НАН України М. Слободяник, академік-секретар Відділення хімії НАН України, директор Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України академік НАН України М. Картель, віце-президент НАН України, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України академік НАН України В. Кошечко, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В. Локтєв.

У доповіді, виголошеній на засіданні, присутніх було ознайомлено з результатами досліджень молекулярного магнетизму поліядерних комплексів. Виступи в обговоренні засвідчили важливість одержаних результатів і значний інтерес до цього напрямку загалом.

Відзначалися оригінальні підходи до направленого синтезу поліядерних комплексів, завдяки яким створено понад двісті п'ятдесят нових мультиспінових систем, що стало основою при дослідженні молекулярного магнетизму та дозволило отримати низку важливих фундаментальних і прикладних результатів.

Особливо наголошувалося, що науковою групою академіка НАН України В. Павліщука проводиться активна робота з впровадження отриманих результатів. Зокрема, створені високочутливі матеріали для неруйнівного контролю конструкцій атомних електростанцій та літальних апаратів. Розроблені наноконpozити для магнітної експрес-сепарації біологічно активних речовин та діагностики онкологічних захворювань.

Було висловлено думку, що у подальшому необхідно визначити найбільш перспективні напрями розвитку цих досліджень, що сприятиме

отриманню нових вагомих результатів вже у найближчому майбутньому. Крім того, потребують покращення координація та розширення спільних комплексних досліджень за згаданими науковими напрямками з академічними установами та вищими навчальними закладами.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

([вгору](#))

Додаток 15

12.09.2018

Засідання Президії НАН України

Учасники чергового засідання Президії НАН України заслухали і обговорили доповідь завідувача відділу Інституту молекулярної біології і генетики НАН України члена-кореспондента НАН України О. Корнелюка «Комп'ютерні ґрид-технології та їх застосування в молекулярній біології» ([Національна академія наук України](#)).

У доповіді та виступах академіка НАН України Б.Патона, директора Державної установи «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України» академіка НАН України Я. Блюма, провідного наукового співробітника Інституту проблем математичних машин і систем НАН України кандидата технічних наук В. Вишневського було порушено важливі наукові проблеми розвитку сучасних біологічних технологій.

Відзначалося, що впродовж останніх 10 років розвиток комп'ютерних потужностей та вдосконалення алгоритмів молекулярної динаміки дали поштовх безпрецедентному розвитку досліджень рухливості макромолекулярних комплексів. Комбінація цих методів з експериментальними дослідженнями дозволяє більш глибоко зрозуміти молекулярну природу біологічних процесів.

Було підкреслено, що для таких складних розрахунків були задіяні ресурси ґрид-інфраструктури НАН України, які є складовою європейського ґрида. У подальшому перспективним є перехід від теоретичних обчислень до впровадження цих методів у практичну площину і як наслідок розширення співробітництва між НАН України і профільними установами Міністерства охорони здоров'я України та Національної академії медичних наук України з метою дослідження нових терапевтичних білків як потенційних лікарських препаратів.

Було прийнято проект постанови з цього питання.

([вгору](#))

Додаток 16

19.09.2018

Заходи з розвитку морських наук, приурочені до відзначення 100-річчя НАН України ([Національна академія наук України](#)).

До 100-річчя Національної академії наук України Науковий гідрофізичний центр НАН України та державна установа «Держгідрографія» Міністерства інфраструктури України організували додаткові заходи з розвитку морських наук, зокрема:

- забезпечили висвітлення у засобах масової інформації проекту спільної науково-технічної програми Національної академії наук України та Міністерства інфраструктури України у сфері океанографічного і гідрографічного вивчення морського середовища та внутрішніх водних шляхів України в інтересах підвищення ефективності навігаційно-гідрографічного забезпечення безпеки судноплавства на період 2018–2022 рр. у зв'язку з міжнародним Десятиріччям науки про океан в інтересах сталого розвитку (2021–2030 рр.), проголошеним 5 грудня 2017 р. резолюцією (A/RES/72/73) Генеральної Асамблеї ООН;

- реалізують пілотний проект згаданої програми, у рамках якого передбачається формування гідрографічного фрагмента банку океанографічних даних НАН України як першого етапу створення зазначеного програмно-технічного комплексу, а також проведення у 2018 р. двох комплексних науково-дослідних експедицій: «Дніпро – 2018» та «Чорне море – 2018»;

- з 8 по 14 вересня 2018 р. здійснили річкові експедиційні дослідження в акваторії Канівського водосховища річки Дніпро з використанням судна «Дельфін» (судновласник – державна установа «Держгідрографія»);

Учасники комплексної науково-дослідної експедиції «Дніпро – 2018» на причалі річкового вокзалу м. Ржищів біля судна «Дельфін» (12 вересня 2018 р.)

- 14 вересня 2018 р. на борту теплохода «Богдан Хмельницький» (м. Київ) провели тематичну прес-конференцію «Науково-технічне співробітництво профільних установ Міністерства інфраструктури України та Національної академії наук України в галузі гідрографії і океанографії: стан і перспективи».

У прес-конференції взяли участь представники Державної служби морського та річкового транспорту України (Морської адміністрації), Національної академії наук України, державної установи «Держгідрографія», ДП «ЧорноморНДІпроект», Наукового гідрофізичного центру НАН України, Центру проблем морської геології, геоекології та осадового рудоутворення НАН України, судноплавної компанії «Укррічфлот», Української професійної спілки працівників річкового транспорту, Морського благодійного фонду, ЗМІ, а також профільні фахівці, науковці й інші.

Положеннями Морської доктрини України на період до 2035 р., затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 р. № 1307, передбачено, що реалізація національних інтересів України у сфері морської діяльності досягається, зокрема, завдяки використанню наукового потенціалу Національної академії наук України для розв'язання фундаментальних і прикладних завдань, пов'язаних із морегосподарською діяльністю.

Відомо, що навігаційно-гідрографічне забезпечення морської діяльності (в тому числі, безпеки судноплавства) – сфера відносин, що виникають у процесі наукової, технічної, виробничої й управлінської діяльності під час виконання гідрографічних робіт, а також океанографічних досліджень Світового океану.

У зв'язку з цим Національна академія наук України і запропонувала Міністерству інфраструктури України започаткувати спільну науково-технічну програму у сфері океанографічного та гідрографічного вивчення морського середовища і внутрішніх водних шляхів України в інтересах підвищення ефективності навігаційно-гідрографічного забезпечення безпеки судноплавства на період 2018–2022 рр.

Під час прес-конференції фахівці державної установи «Держгідрографія» Міністерства інфраструктури України та Наукового гідрофізичного центру НАН України представили проект зазначеної науково-технічної програми.

Метою цієї програми є створення сучасного програмно-технічного комплексу – спільного автоматизованого банку цифрових океанографічних даних Міністерства інфраструктури та НАН України для надання користувачам відповідних даних та інформації про стан морського середовища, зокрема в інтересах підвищення ефективності навігаційно-гідрографічного забезпечення судноплавства.

Крім того, учасники першої спільної комплексної річкової науково-дослідної експедиції «Дніпро – 2018» презентували отримані результати. Слід зазначити, що загальна протяжність маршруту експедиції склала 360 км.

Вивчення акваторій внутрішніх водних шляхів здійснюється в інтересах створення безпечних умов судноплавства, наповнення банку океанографічних даних, видання річкових навігаційних карт і посібників для плавання, а також адаптації Європейських правил судноплавства на внутрішніх водних шляхах для внутрішніх водних шляхів України відповідно

до резолюцій Комітету з внутрішнього водного транспорту ЄЕК ООН, вивчення роботи річкової інформаційної служби та її відповідності європейським стандартам, визначення надійності навігаційного обладнання на р. Дніпро.

Результати експедиційних наукових досліджень буде використано в процесі коректури річкових карт (із урахуванням фактичного гідрографічного, гідроакустичного та гідрологічного стану аномальних ділянок досліджуваної акваторії), а також при формуванні й поповненні бази даних спільного автоматизованого банку цифрових океанографічних даних Міністерства інфраструктури України і Національної академії наук України.

Реалізація програми дасть змогу зробити значний внесок у фундаментальні та прикладні дослідження Азово-Чорноморського басейну, поглибити і вивести на вищий інноваційний рівень гідрографічні й океанографічні дослідження, що виконуються профільними установами Міністерства інфраструктури України та Національної академії наук України.

Р. С. Більше про експедицію «Дніпро – 2018» дізнавайтеся з репортажу на сайті української редакції інформаційної служби «Радіо Вільна Європа / Радіо Свобода»: <https://www.radiosvoboda.org/a/29490193.html>.

(вгору)

Додаток 17

17.09.2018

Обрано склад Наукової ради Національного фонду досліджень України

Протягом 12–14 вересня 2018 р. відбулися засідання Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, присвячені виборам членів Наукової ради Національного фонду досліджень України (НФДУ) – нового гравця на науковому полі, головного розпорядника бюджетних коштів, основним завданням якого є грантова підтримка на конкурсній основі фундаментальних і прикладних наукових досліджень у нашій державі ([Національна академія наук України](#)).

Згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій розробив Положення про конкурс щодо обрання членів Наукової ради НФДУ і виступив у ролі Ідентифікаційного комітету, формуючи персональний склад Наукової ради Фонду. Відповідно до розробленого Положення Наукова рада повинна складатися з 30 вчених, які мають вагомі наукові здобутки, бездоганну наукову репутацію та довіру в науковому середовищі. Саме Наукова рада як колегіальний орган управління НФДУ формуватиме стратегію роботи Фонду, призначатиме і проводитиме конкурси, займатиметься питаннями розподілу фінансування між трьома

секціями НФДУ – секцією природничих, технічних наук і математики, секцією біології, медицини і аграрних наук та секцією суспільних і гуманітарних наук. Обрані члени Наукової ради виконуватимуть свої обов'язки на громадських засадах.

14 вересня 2018 р. під час останнього відкритого засідання Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій за участі представників громадськості шляхом таємного голосування двома третинами голосів обирає членів Наукової ради НФДУ з трьох кандидатур на кожне місце відповідно до фаху. Вибори, як відзначили спостерігачі від наукової громадськості, відбулися в демократичний спосіб, чесно та прозоро.

Слід зазначити, що на 30 місць у Науковій раді НФДУ в електронному вигляді надійшли документи від 155 кандидатів:

- 72 заявки на 14 місць до секції природничих, технічних наук та математики;
- 45 заявок на 9 місць до секції біології, медицини та аграрних наук;
- 37 заявок на 7 місць до секції соціальних та гуманітарних наук.

Шістьох кандидатів було відхилено, оскільки вони не задовольняли кваліфікаційних вимог Положення про конкурс щодо обрання членів Наукової ради НФДУ, двох – знято з розгляду, оскільки у встановлений термін вони не надіслали паперові оригінали своїх документів. Таким чином, конкурс становив приблизно 5 осіб на місце за майже всіма науковими напрямками.

За результатами виборів 14 вересня Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій сформував такий персональний склад Наукової ради НФДУ, який найближчим часом має пройти затвердження Кабінетом Міністрів України:

Секція природничих, технічних наук і математики (14 осіб)

З терміном повноважень 4 роки:

Дорошенко Андрій Олегович – завідувач кафедри органічної хімії хімічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Зажигалов Валерій Олексійович – завідувач відділу окислювальних гетерогенно-каталітичних процесів Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України;

Костюченко Юрій Васильович – провідний науковий співробітник відділу енергомасообміну в геосистемах ДУ «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України»;

Мельник Тарас Анатолійович – професор кафедри математичної фізики механіко-математичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Носич Олександр Йосипович – головний науковий співробітник, виконувач обов'язків завідувача лабораторії мікро- і нанооптики Інституту радіофізики та електроніки імені О. Я. Усикова НАН України;

Пріхна Тетяна Олексіївна – завідувач відділу № 7 Технологій високих тисків, функціональних керамічних композитів та дисперсних надтвердих матеріалів Інституту надтвердих матеріалів імені В.М. Бакуля НАН України;

Яценко Леонід Петрович – завідувач відділу когерентної і квантової оптики Інституту фізики НАН України.

3 терміном повноважень 2 роки:

Вільчинський Станіслав Йосипович – завідувач кафедри квантової теорії поля фізичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Колотілов Сергій Володимирович – завідувач відділу пористих речовин і матеріалів Інституту фізичної хімії імені Л. В. Писаржевського НАН України;

Кочубей Анатолій Наумович – завідувач відділу нелінійного аналізу Інституту математики НАН України;

Лаухін Дмитро Вячеславович – завідувач кафедри матеріалознавства та обробки металів, професор кафедри матеріалознавства та обробки металів Придніпровської державної академії будівництва і архітектури;

Лебовка Микола Іванович – завідувач відділу фізичної хімії дисперсних мінералів Інституту біоколоїдної хімії імені Ф. Д. Овчаренка НАН України;

Найдюк Юрій Георгійович – завідувач відділу мікроконтактної спектроскопії Фізико-технічного інституту низьких температур імені Б. І. Веркіна НАН України;

Павличенко Артем Володимирович – завідувач кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища Національного технічного університету «Дніпровська політехніка».

Секція біології, медицини і аграрних наук (9 осіб)

3 терміном повноважень 4 роки:

Досенко Віктор Євгенович – завідувач відділу загальної та молекулярної патофізіології Інституту фізіології імені О. О. Богомольця НАН України;

Кондратюк Сергій Якович – завідувач лабораторії ліхенології та бріології Інституту ботаніки імені М. Г. Холодного НАН України;

Лушак Володимир Іванович – завідувач кафедри біохімії та біотехнології факультету природничих наук ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»;

Солдаткін Олексій Петрович – завідувач лабораторії біомолекулярної електроніки Інституту молекулярної біології і генетики НАН України.

3 терміном повноважень 2 роки:

Борецький Юрій Романович – завідувач кафедри біохімії та гігієни НДІ Львівського державного університету фізичної культури;

Ісаєнков Станіслав Валентинович – старший науковий співробітник, завідувач відділу рослинних харчових продуктів та біофортифікації ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України»;

Сарабєєв Володимир Леонідович – доцент кафедри біології лісу, мисливствознавства та іхтіології Запорізького національного університету;

Скок Марина Володимирівна – головний науковий співробітник відділу молекулярної імунології, виконувач обов'язків завідувача лабораторії імунології клітинних рецепторів Інституту біохімії імені О. В. Палладіна НАН України;

Сулаєва Оксана Миколаївна – завідувач морфологічного відділу патоморфологічної лабораторії «CSD Health Care».

Секція соціальних та гуманітарних наук (7 осіб)

З терміном повноважень 4 роки:

Бородіна Олена Миколаївна – завідувач відділу економіки і політики аграрних перетворень ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

Волошин Юрій Володимирович – професор кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Кісь Оксана Романівна – старший науковий співробітник відділу соціальної антропології Інституту народознавства НАН України.

З терміном повноважень 2 роки:

Висоцька Наталія Олександрівна – професор кафедри теорії та історії світової літератури імені В. І. Фесенко Київського національного лінгвістичного університету;

Гончарук Анатолій Григорович – провідний науковий співробітник Дніпровського державного аграрно-економічного університету;

Жаботинська Світлана Анатоліївна – професор кафедри англійської філології і методики навчання іноземних мов Навчально-наукового інституту іноземних мов Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

Шакун Василь Іванович – професор кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ.

Таким чином, Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій повністю виконав свою функцію в частині обрання персонального складу Наукової ради НФДУ, обрано багато гідних кандидатур, серед яких більше половини (а саме – 16 осіб) – вчені НАН України.

Науковий комітет Національної ради України з питань розвитку науки і технологій сподівається, що Національний фонд досліджень України зможе запрацювати вже з наступного року, а для початку його роботи буде закладено відповідні кошти в Державному бюджеті на 2019 р.

([вгору](#))

22.09.2018**Суржик Л.****Загублений фонд**

«Ганьба! Зрада! Саботаж!» – перша реакція науковців після ознайомлення з проектом Державного бюджету на 2019 р. ([DT.UA](http://dt.ua)).

Реакція хоча й емоційна, а, втім, цілком виправдана, зважаючи на заяви очільника уряду. «Наше завдання – змінити ставлення до науки. Щоб досягнення, які у нас є, а вони значні, трансформувати в реальний сектор економіки», – проголосив прем'єр-міністр В. Гройсман під час зустрічі з ученими з нагоди Дня науки. І далі: «Мова йде про те, щоб створити ефективну модель управління наукою. ... Гарантую, що при формуванні бюджету на наступний рік ми істотно збільшимо фінансування науки».

Втім, проект Держбюджету-2019 не можна назвати бюджетом розвитку науки. Загальний обсяг запланованих бюджетних витрат на всю наукову сферу України залишається фактично на рівні нинішнього року – трохи більше ніж 6,5 млрд грн. Видатки для Національної академії наук передбачено в сумі 4 млрд 656 млн грн. Трохи більше порівняно з нинішнім роком, однак інфляція однаково з'їсть незначне зростання видатків. На підтримку пріоритетних напрямів наукових досліджень планується виділити 518 млн грн. На «організаційне, матеріально-технічне, інформаційне та інше забезпечення діяльності Національної ради України з питань розвитку науки і технологій» виділено 509,3 тис. грн. Так-так, саме тисяч! Оскільки понад 400 тис. грн передбачено на відрядження членів Нацради, то на решту, як жартують науковці, можна придбати хіба що скріпки та дірокол, та аж ніяк не створити потужний аналітичний центр, оплатити експертів тощо.

Але найбільшим розчаруванням стали навіть не цифри, далекі від істотного збільшення фінансування науки. Держбюджет-2019 науковці очікували з великим нетерпінням насамперед тому, що він мав стати справді бюджетом розбудови науки – у сенсі зміни нинішньої застарілої практики фінансування наукових досліджень і переходу на грантову систему.

Як відомо, з наступного року передбачено запуск Національного фонду досліджень України (НФДУ). Його створення наукова громадськість вважає першим реальним кроком до імплементації нового Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». На цей фонд покладаються великі сподівання – як на незалежну структуру, яка на засадах прозорих конкурсів, у тому числі із залученням іноземних експертів, надаватиме гранти на наукові дослідження та розробки. Згідно зі ст. 49 цього закону НФДУ є головним розпорядником грантових коштів. Такий статус забезпечує йому незалежність від інших «мисливців» за грантами та їхніх лобістів-посадовців.

Проектом держбюджету на 2019 р. на «забезпечення діяльності Національного фонду досліджень та Державного фонду фундаментальних досліджень, грантову підтримку наукових досліджень і науково-технічних

(експериментальних) розробок» передбачено виділити 262 млн грн. Сума хоча й значно менша, ніж очікувалося, проте достатня для старту фонду та проведення пілотних конкурсів. Але ці кошти – отут якраз і ховається диявол! – планується виділити не окремим бюджетним рядком, а в рамках фінансування Міністерства освіти і науки. Таким чином, Національний фонд досліджень України позбавляється статусу головного розпорядника бюджетних коштів. І це при тому, що згідно із Законом «Про наукову і науково-технічну діяльність» фонд є юридичною особою, головним розпорядником бюджетних коштів і функціонує під егідою Кабінету міністрів.

Чому сталася така метаморфоза? Під структуру, яка ще не запрацювала, виділяти фінансування неможливо, категорично заявляють чиновники. Але ж ідеться про планування коштів на наступний рік, під майбутній запуск роботи фонду. І ще є достатньо часу для того, щоб підготувати все необхідне для його запуску.

У колах науковців висловлюють також побоювання щодо МОНОполізації Національного фонду досліджень. Чи справедливо підпорядковувати структуру, яка виділяє гранти, одному з основних претендентів на їх отримання? Конфлікт інтересів більш ніж очевидний.

«Дивує те, що в даній ситуації влада вчинила в кращих пострадянських традиціях, коли замість стимулу спрацювала система заборони, – зазначає член Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій академік НАН України Я. Дідух. – На мій погляд, це ключова проблема нашої системи, яка серйозно гальмує розвиток, коли ми не дивимося вперед, а оглядаємося назад. І подібних прикладів можна навести чимало з інших сфер діяльності.

Можна спрогнозувати, що НФД повноцінно запрацює як самостійна організація з 2020 року, коли з'явиться фінансування окремим рядком. І запрацює він не з початку року, а з другого кварталу, оскільки затвердження бюджету відбувається "під ялинку" і кошти надходять до виконавців наприкінці першого кварталу. Це серйозна проблема, яка може гальмувати участь науковців у грантах. Планується, що в перспективі в наукових установах 40 % фінансування залишатиметься базовим, а 60 – грантовим. Але існуюча система фінансування грантів передбачає отримання коштів наприкінці першого кварталу, і науковці сидять без зарплати, зараховуються за контрактом на неповний рік. Тому в такій ситуації виникне проблема, коли наукові працівники відмовляться переходити на фінансування за грантами, а будуть триматися за реальне базове фінансування, хоча б на 0,5 окладу. Отже і тут, замість стимулювання переходу на грантову систему, можливе гальмування цього процесу».

У Науковому комітеті Національної ради з питань розвитку науки і технологій (НРПНТ) дуже збентежені таким поворотом подій і вважають, що позбавлення НФД статусу головного розпорядника коштів є неприпустимим. Чому так багато важить цей статус, – ідеться в статті заступника голови

Наукового комітету, доктора фізико-математичних наук О. Колежука «[Національний фонд досліджень: ризики і можливості](#)» (DT.UA, №30, 2018 р.). Розмір бюджетного фінансування фонду має щорічно визначатися Законом про державний бюджет окремим рядком. Законом також передбачено, що держава забезпечує фінансування Національного фонду досліджень України згідно з рекомендаціями Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

За розрахунками Наукового комітету Нацради, що базуються на рекомендаціях експертів ЄС, на грантову підтримку наукових досліджень 2019 р. мало бути спрямовано не менше ніж 900 млн грн. Улітку на засіданні уряду йшлося про 600–700 млн, із поступовим збільшенням у наступні роки. У подальшому коригування бюджету НФД відбувалося в закритому режимі, без погодження з Науковим комітетом Нацради.

«Звичайно, це не бюджет розвитку науки, – вважає экс-очільник Державного комітету України з питань науки і технологій, доктор фізико-математичних наук С. Рябченко. – Як правильно зазначали експерти з ЄС, котрі проводили "аудит" стану науки в Україні, збільшення витрат на науку має бути в ув'язці з крос-урядовою стратегією розвитку економіки з оперттям на науку. Досі в нас питання такої стратегії залишається осторонь. Як без цього говорити про розвиток?.. Держава не інвестує в нові підприємства, для яких потрібен науковий супровід. Немає проектів – локомотивів розвитку. Отже й розвитку поки що не планується.

Щодо Нацфонду досліджень. Нещодавно Науковий комітет обрав його наукову раду, яка має оголошувати і організовувати конкурси, визначати їхні напрями, експертувати проекти і, гадаю, обов'язково організовувати нагляд за їх виконанням. Положення про те, як вона працюватиме, які в неї будуть права і як буде забезпечено її діяльність, поки що немає. Щоб Нацфонд реально включився в роботу в 2019-му, зараз потрібна непроста і напружена робота. До наукової ради обрано авторитетних і працездатних людей. Але робота перед ними велика. Будемо сподіватися, що впораються, що Науковий комітет допомагатиме.

У прийнятому не так давно Законі про наукову діяльність немає жодного (!) слова про завдання науки в суспільстві взагалі, зокрема і на нинішньому етапі життя нашої держави. Багато разів вживаються слова "науково-технічна політика", але немає жодної згадки, а хто ж і як в Україні цю політику формує, затверджує, якою ж вона є зараз і чи є взагалі. І розуміння цього в суспільстві, урядових колах та й у науковій громадськості не є чітким і однаковим. А без цього дуже важко перейти до розвитку.

Що ж до того, як організаційно працюватиме Національний фонд досліджень, чи він буде головним розпорядником коштів, чи його бухгалтерські операції забезпечуватиме бухгалтерія МОН, – це питання не здається мені важливим за умови, що кошти на роботу НФД однозначно фіксовані, а рішення про фінансування того чи іншого проекту приймає наукова рада фонду. З цієї точки зору я не бачу небезпеки, якщо виконавча

дирекція Нацфонду буде в складі МОНУ. Незалежність потрібна науковій раді, яка керуватиме виконавчою дирекцією, і Науковому комітетові».

Науковий комітет і наукова громадськість переконані, що незалежність так само потрібна й НФД – як ключовий принцип його функціонування. Лише за такої умови може з'явитися довіра суспільства, бізнесу та іноземних партнерів до Національного фонду досліджень України. Якщо ж проект держбюджету в частині фінансування НФД залишиться без змін, то, як іронізують науковці, замість позитивних зрушень у реформуванні науки ми побачимо «декоративний потьомкінський фасад з модним діроколом» і профанацію незалежного конкурсного фінансування.

(вгору)

Додаток 19

04.09.2018

Савицький О.

Поточна система підтримки ВДЕ не достатньо стимулює розвиток розподіленої генерації

Експерти центру DiXi Group оприлюднили звіт, в якому проаналізовано поточний стан системи державної підтримки розвитку відновлюваної енергетики в Україні та всі законопроекти, які пропонують внесення змін, зокрема зменшення зеленого тарифу для сонячної генерації та введення аукціонів для великих проектів (EcoTown.com.ua).

Звіт Dixi Group вказує на те, що діюча система підтримки ВДЕ в Україні має ряд суттєвих недоліків та потребує вдосконалення. Зокрема, як показує аналіз поточної структури встановлених потужностей ВДЕ, в галузі виник дисбаланс із домінуванням великих об'єктів сонячної та вітрової генерації.

«Промислові електростанції ВДЕ становлять 88 % всієї встановленої в Україні потужності, мала генерація – лише 12%. Отже, поточна система підтримки не достатньо стимулює розвиток малої розподіленої генерації, наближеної до безпосереднього споживача, і створила привабливі умови лише для великих індустріальних проектів», – відзначають автори звіту.

Експерти вказують на те, що загальна кількість об'єктів ВДЕ малої потужності в Україні є незначною незважаючи на існування для малих станцій тарифів, вищих за промислові проекти. Крім ринку побутових сонячних станцій, який демонструє динаміку зростання за встановленою потужністю в середньому на 34 % в квартал, проекти будівництва малих потужностей ВДЕ (до 1 МВт) на комерційних та промислових об'єктах залишаються рідкістю.

Також спостерігається технологічний дисбаланс, що свідчить про недоліки існуючої системи підтримки ВДЕ в плані впровадження інновацій та сприяння розвитку інших технологій, окрім вітрової та сонячної генерації.

Експерти також проаналізували фінансове навантаження на ринок електроенергії від ВДЕ, і продемонстрували, що воно залежить не тільки від

величини зеленого тарифу. На їх думку висновки щодо зростання фінансового навантаження на ринок лише за рахунок величини «зелених» тарифів некоректно, оскільки на частку ВДЕ у вартості електроенергії впливають курс гривні, вартість та обсяги генерації інших технологій.

«Цікавим є той факт, що середня вартість електроенергії з ВДЕ у євро показує динаміку до зниження, в той час як частка вартості ВДЕ у сумарній вартості електроенергії, що купувалась ДП Енергоринок, змінювалась у межах $\pm 1.1\%$ », – йдеться у звіті.

Окрім цього, аналітики вказують невідповідність між різними державними планами, стратегіями та реальною динамікою розвитку галузі ВДЕ. Зокрема цілі Енергетичної Стратегії України до 2035 р. стосовно частки ВДЕ в електроенергетиці не відповідають Національному плану дій з відновлюваної енергетики та фактичній динаміці, адже за підсумком 2017-го року частка ВДЕ досягла 8,4 %, тоді як чинна редакція Енергетичної Стратегії встановлювала ціль у 8 % лише на 2020 р.

[Аналітичний звіт DiXi Group](#) також описує всі позитивні та негативні моменти законопроектів щодо зміни системи державної підтримки ВДЕ, ідентифікує можливі ризики та містить пропозиції щодо шляхів їх зниження.

Законопроект № 8449 «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» представили 7 червня 2018 р. народні депутати О. Домбровський та Л. Підлісецький. Протягом двох наступних тижнів до парламенту було внесено ще 7 альтернативних законопроектів авторства різних депутатських груп, деякі з парламентарів підписались під більше ніж одним текстом. 5 проектів законів об'єднують депутатів із різних політичних фракцій, 3 інших – з одноосібним авторством. Автори 7 із 8 законопроектів пропонують запровадити державну підтримку ВДЕ за результатами аукціонів.

Процес обговорення законопроектів продовжується в рамках робочих груп, до яких залучені депутати, урядовці, галузеві експерти та представники бізнесу.

([вгору](#))

Додаток 20

Кубальский О., Президиум НАН Украины; Грачев О., Хоревин В., ГУ «Институт исследований научно-технического потенциала и истории науки им. Г.М. Доброва НАН Украины»

Международные академические организации // Международные и национальные научные организации как фактор формирования глобального научного сообщества (Киев, 15–17 мая 2017 г.). – Киев: «Наш формат», 2017. – С. 99–105.

4. Региональные международные академические организации, состоящие из индивидуальных членов различных стран

Академия наук Африки (African Academy of Sciences, AAS) основана одной из первых среди организаций этой группы в 1986 году. Ее основные задачи: достижение совершенства путем признания ученых континента, осуществление консультативных и аналитических функций для разработки стратегий и политики континента; выполнении ключевых научных, технологических и инновационных программ.

В состав AAS входят действительные, ассоциированные и почетные члены. Органы управления AAS – генеральная ассамблея, руководящий совет, исполнительный комитет и секретариат. Генеральная ассамблея состоит из действительных членов, которые выбирают президента AAS и членов руководящего совета, а также утверждают программы AAS. Руководящий состоит из 13 членов и контролирует выполнение академических программ, осуществляет отбор и утверждение новых членов, готовит повестку дня общего собрания и назначает аудиторов. Исполнительный комитет состоит из президента, генерального секретаря, казначея и исполнительного директора. Его задачей является контроль работы других комитетов, созданных управляющим советом. AAS имеет пять офисов, каждый из которых возглавляется одним из пяти вице-президентов.

Выборы в AAS проходят ежегодно путем отбора и выполнения всех процедур оценки кандидатов. Комитеты экспертов отбирают и оценивают кандидатуры для избрания в AAS, а также тех, кто рекомендовал кандидатуры для избрания, и после процедуры голосования действительных членов AAS перечень избранных лиц утверждается руководящим советом AAS.

Кроме того, начиная с 2015 г. AAS ежегодно на пятилетний срок избирает в качестве аффилированных членов перспективных ученых моложе 40 лет, имеющих ученую степень и опыт работы по научной специальности в научно-исследовательских учреждениях.

В апреле 2017 г. в AAS было 330 действительных, ассоциированных и почетных членов из 38 стран, включая 31 страну Африки, США, Великобританию, Данию, Индию, Канаду, КНР и ФРГ, а также 15 аффилированных членов из 8 африканских стран. Самое большое представительство в AAS имели Южная Африка (26 человек), Нигерия (21 член) и Кения (19 членов). В 2015 г. избрано 38 новых членов, из них 33 действительных члена и пять ассоциированных членов из Великобритании, Индии, Канады и КНР.

В нынешнем стратегическом плане AAS (2013–2018 гг.) определены шесть направлений: изменение климата; здоровье и благополучие; STEM (наука, технология, инженерия и математика), водоснабжение и санитария; продовольственная безопасность и здоровое питание; стойкая энергетика.

В 2015 г. AAS начала реализацию программы, направленной на ускоренное создание современного научного потенциала в Африке (Alliance for Accelerating Excellence in Science in Africa, AESA). Задача AESA

– поддержать самых ярких людей в Африке, работающих в нужных местах и нужной среде, в реализации ключевых программ, формирующих научное мастерство, лидерство и инновации, необходимые для обеспечения здоровья населения и решения проблем развития континента.

Наибольшее количество международных академических организаций, объединяющих ученых из разных областей науки, насчитывается на европейском континенте, где функционируют несколько таких академий (Академия Европы, Европейская академия наук и искусств и Европейская академия наук) и «дочерних» организаций (Молодая академия Европы, Арабо-немецкая молодая академия).

Наиболее многочисленной из таких институций является *Академия Европы* (Academia Europaea, АЕ), которая состоит из отдельных выдающихся ученых и специалистов. Общее количество членов АЕ составляет более 4000 человек, среди них было семьдесят два Нобелевских лауреата.

Наибольшее представительство в организации имеют Великобритания (610 членов), Германия (520 членов), Франция (430), Италия (230), Нидерланды (185), Швейцария (170), США (150). В состав АЕ входят действительные члены НАН Украины, президент НАН Украины Б. Е. Патон и Ю. Ю. Глеба, А. Н. Гузь, О. А. Крышталь, П. П. Толочко, а в 1991–2010 гг. – П. Г. Костюк.

АЕ основана в 1988 г. в соответствии с концепцией единой Европы и работает в области естественных, социальных и гуманитарных наук. Миссия АЕ заключается в: содействии более широкому признанию ценности европейской науки и научных исследований; предоставлении рекомендаций национальным правительствам и международным учреждениям по вопросам, касающимся науки.

Персональный состав АЕ включает четыре категории членов: обычные члены – ученые-резиденты стран Европы; иностранные члены – ученые-нерезиденты Европы, которые тесно связаны с научным сообществом континента; почетные члены – лица, внесшие значительный вклад в работу АЕ, и покровители – отдельные лица или организации, оказывающие помощь АЕ в разной форме.

Органы управления АЕ: общее собрание членов, совет и бюро совета. В состав совета входят президент, вице-президент, казначей и 3–6 членов. Бюро совета состоит из президента, вице-президента и казначея и 3–5 членов. Все члены совета избираются на общем собрании членов АЕ. Члены АЕ входят в одну из 20 секций и избирают руководителя секции, который входит в состав бюро совета. Полномочия всех руководящих лиц АЕ – три года с возможностью одного переизбрания.

АЕ имеет главный офис в Лондоне, 4 представительства в городах Барселона (Испания), Берген (Норвегия), Вроцлав (Польша), Кардифф (Великобритания) и информационный центр в г. Грац (Австрия).

АЕ вместе с четырьмя другими общеевропейскими академическими организациями образовала совещательный консорциум, который предоставляет научно обоснованные междисциплинарные советы для Европейской комиссии и советников высшего уровня.

Награды АЕ: Медаль Эразмуса – с 1992 г.; стипендии в честь А. Бюргена, президента-основателя АЕ – с 2010 г.; Золотая медаль АЕ – с 1997 г., для награждения не членов АЕ и организаций; российские награды – с 1993 г., 25 призов ежегодно для молодых ученых России с выплатой 1000 долл.

Европейская академия наук и искусств (European Academy of Sciences and Arts, EASA) основана в 1990 г. в г. Зальцбург (Австрия) кардиохирургом Ф. Унгером, который осуществил первую в Европе успешную пересадку сердца, архиепископом Вены кардиналом Ф. Кенигом и политологом и философом Н. Лобковичем. EASA концентрирует свои усилия в трех областях: развитие знаний, распространение научной информации, реализация международных проектов. Членами EASA являются 1700 выдающихся ученых и специалистов, в том числе 29 Нобелевских лауреатов. В EASA представлены все страны Европы, в том числе два члена от Украины, а также специалисты из 27 стран других континентов. EASA имеет 34 представительства, включая 27 стран Европы, штаб-квартиру ЮНЕСКО, Иорданию, Израиль и США (4 офиса).

Европейская академия наук (European Academy of Sciences, EAS) создана в 2003 г. и насчитывает примерно 570 членов, в том числе более 15 лауреатов Нобелевских премий. Ее целью является развитие науки и техники для укрепления социально-экономического развития Европы. В составе EAS – три действительных члена НАН Украины – А. Н. Гузь, В. В. Панасюк, А. М. Самойленко, а ранее – В. В. Пилипенко. В EAS девять секций. Постоянный секретарь EAS на 2014–2021 гг. – профессор Х. Роде (Prof. Helene de Rode), правовед из Бельгии. В EAS учреждены награды: награда Леонардо да Винчи, медаль Б. Паскаля – до 6 наград ежегодно, награда для молодых ученых.

Академия наук исламского мира (Islamic World Academy of Sciences, IAS) создана в 1986 г. как международная академия наук, которая обслуживает 57 государств-членов ОИС. IAS является научным консультативным органом ОИС и выполняет функции сообщества ученых, которое пропагандирует ценности современной науки, распространяет научные открытия через встречи и публикации, обеспечивает форум для обсуждения научных проблем и академическое хранилище истории науки, особенно в контексте исламской цивилизации. Основной целью IAS является создание основы для развития науки и техники в исламском мире с целью ускорения социально-экономического развития в исламских странах. Деятельность IAS также направлена на выявление взаимосвязи между знаниями, наукой и технологиями, с одной стороны, и исламскими ценностями, с другой.

В составе IAS два попечителя (принц Иорданского Хашимитского Королевства и президент Исламской Республики Пакистан), 12 почетных членов, исполнительный совет и генеральная ассамблея. Среди почетных членов два Нобелевских лауреата (Prof. Richard R. Ernst, Швейцария, премия по химии 1991 г., и Prof. Ferid Murad, США, премия по медицине, физиологии 1998 г.), представители межнациональных компаний из Кувейта и Саудовской Аравии, президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев, бывшие премьер-министры Катара (Sheikh Hamad J. J.) и Малайзии (Dr. Mahathir Mohamad), генеральный секретарь ОИС в 2004–2014 гг. (Prof. Ekmeleddin Ihsanoglu).

Исполнительный совет состоит из 12 членов, избираемых на 4 года на генеральной ассамблее. Генеральная ассамблея состоит из членов-основателей и избранных членов, все они являются действительными членами IAS. Число действительных членов IAS состоянию на 1 декабря 2016 г. составило 110 человек, в том числе примерно 10,0 % женщин. Все действительные члены имеют ранг профессора и представляют более 40 стран и широкий круг научных дисциплин. Президент Академии с 2013 г. – профессор Абдельсалам аль-Майали (Abdelsalam al-Majali), иорданский медик и политик, который дважды был премьер-министром Иордании. К настоящему времени IAS установила многочисленные контакты с национальными и международными неправительственными организациями, а также правительствами различных стран.

Организация женщин в науке в развивающемся мире (Organization for Women in Science for the Developing World, OWSD) является неправительственной организацией, основанной в 1987 г. на базе офисов WAS в г. Триест (Италия). OWSD является первым международным форумом, объединяющим выдающихся женщин-ученых из развитых и развивающихся стран, для усиления их роли в процессе развития и содействия увеличению их представительства в научно-техническом руководстве. Отделения OWSD, возглавляемые авторитетными экспертами из числа ведущих женщин-ученых, учреждаются на всех континентах.

Персональный состав OWSD включает три категории членов: действительные, ассоциированные и аффилированные. Общее количество членов, работающих в развитых странах, не должно превышать 20 % от их совокупной численности. Лица, желающие стать членом OWSD, должны подать письменное заявление в исполнительный совет, который принимает решение о категории членства в течение трех месяцев.

По состоянию на апрель 2017 г. в OWSD было более 5300 действительных членов из 250 стран и государственных образований. Распределение членов по регионам и странам: Африка – 2515 членов из 47 стран, арабский мир – 782 членов из 19 стран, Азия и бассейн Тихого океана – 1354 члена из 40 стран; Латинская Америка и Карибский бассейн – 624 члена из 30 стран; из других 114 стран – 210 членов.

Генеральная ассамблея является высшим органом OWSD и формирует исполнительный совет, состоящий из президента, четырех вице-президентов (по одному из каждого региона), четырех членов (по одному от каждого региона), бывшего президента и международного секретариата. Профессор Д. Томсон (Jennifer Thomson), микробиолог, член Академии наук Южной Африки, в 2016 г. избрана президентом OWSD.

В OWSD созданы программы помощи бедным странам в подготовке квалифицированного персонала в более развитых странах, таких как Индия, Китай, Малайзия и 16 ведущих научных учреждений в Африке. Гранты OWSD предоставляются женщинам для получения ученой степени PhD: из стран Африки – 250 человек, арабских стран (Йемен, Судан) – 40, Азии (Бангладеш, Мьянма, Непал) – 50.

Фонд Elsevier, OWSD и WAS учредили премию для поддержки успешной карьеры женщин-ученых, которые живут и работают в развивающихся странах. Пять женщин-ученых из Африки, Ближнего Востока, Азии, Латинской Америки и Карибского бассейна ежегодно (с 2012 г.) получают за научные достижения премию в размере 5 тыс. долларов, бесплатную годовую Science Direct подписку и бесплатное участие в ежегодной конференции Американской ассоциации содействия развитию науки (AAAS), которая происходит в США в феврале.

OWSD ежегодно организует региональные семинары для всех аспирантов по месту обучения.

Молодая академия Европы (Young Academy of Europe, YAE) создана в 2012 г. группой из 11 молодых ученых, имеющих высокую научную репутацию. В январе 2017 г. в YAE было 146 членов из 18 стран Европы и Израиля.

Основные цели YAE: консультирование по проблемам научной политики и анализ ее реализации в Европе в молодежном аспекте.

YAE находится в состоянии реформирования для обеспечения участия в ней выдающихся молодых ученых, а не только тех, кто ранее получал гранты Европейской комиссии. Кандидаты для избрания в YAE должны быть признаны европейскими или национальными органами, проводить исследования в ЕС или ассоциированных странах, получить докторскую степень как минимум за 12 лет до вступления в организацию. Максимальное количество членов YAE установлено в 500 человек, с ежегодной ротацией 100 человек. Органы управления YAE: совет, который представляет YAE в Академии Европы и в других организациях, председатель, его заместитель и три отдела физических и инженерных наук, наук о жизни, социальных и гуманитарных наук. Председатель совета YAE и его заместитель являются постоянными участниками заседаний совета Академии Европы и наоборот.

Арабо-немецкая молодая академия (Arab-German Young Academy of Sciences and Humanities, AGYA) создана в 2013 г. в Берлин-Бранденбургской академии естественных и гуманитарных наук при участии Университета Персидского залива в Бахрейне в качестве первой в мире двусторонней

молодой академии. Из 600 кандидатов из 22 стран, изъявивших желание работать в составе AGYA, были отобраны 25 арабских и 25 немецких ученых.

Целью AGYA является создание сообщества выдающихся исследователей, которые находятся на ранней стадии своей академической карьеры. Потенциальными членами AGYA являются молодые исследователи из Германии и 19 арабских стран. AGYA поддерживает совместные инновационные проекты в различных областях науки, способствует обретению межкультурного опыта своих членов в качестве послов науки и культуры, а также поддерживает практическое применение междисциплинарных проектов. Федеральный министр образования и исследований профессор И. Ванкадала дает такую оценку миссии AGYA: «Наш долг – активизировать научный диалог между Германией и арабским миром с учетом текущих политических событий и вызовов в Северной Африке и на Ближнем Востоке, которые оказывают прямое влияние на Германию и Европу».

Европейская академия наук, Европейская академия наук и искусств, Молодая академия Европы и Арабо-Немецкая молодая академия пока не являются партнерами IAP и ALLEA.

В Латинской Америке функционируют две региональные академии – *Академия наук Латинской Америки* (Academia de Ciencias de America Latina, ACAL), основанная в 1982 г., и *Карибская академия наук* (Caribbean Academy of Sciences, CAS), основанная в 1988 г. Общее количество членов этих академий определено в 170 и 200 человек соответственно, а их задача заключается в обеспечении форума для обмена между учеными по важным вопросам, связанных с применением науки и техники в целях развития Латинской Америки и Карибского бассейна. Однако сведения на сайтах этих организаций являются устаревшими, что в целом соответствует низкой активности академических организаций стран Латинской Америки.

Заключение

В докладе рассмотрены 28 существующих международных объединений, имеющих отношение к мировой академической научной сфере.

Имея общий статус международной организации, они отражают широкий спектр форм и возможностей взаимодействия в интересах научного сотрудничества ученых разных стран. Несмотря на разный уровень успешности этих научных организаций в деле реализации главной цели их деятельности – содействие укреплению связей ученых на международном уровне и формированию единого научного пространства, проведенный анализ показывает возрастающий вклад подобных организаций в развитие научного сотрудничества и распространение различных форм академической науки, в решение экономических, политических, социальных и других проблем, в усиление интеграционных процессов в мировом сообществе.

[\(вверх\)](#)

10.09.2018

Председатель ВАК: «Наука в очень тяжелом, больном состоянии»

В Высшей аттестационной комиссии (ВАК) на сегодняшний день зарегистрировано 60 профессиональных советов, и большинство из них были сформированы с нарушением порядка. Об этом в беседе с журналистами заявил председатель ВАК С. Гогян ([Голос Армении](#)).

По его словам, входящие в совет специалисты должны соответствовать целому ряду критериев, например, у них должно быть не менее 10 научных работ, опубликованных за 5 лет. Как оказалось, у большинства членов советов такого количества работ не было, а многие из числа оставшихся в качестве научных исследований представляли составление экзаменационных вопросов для вузов.

«Мы все верили, что в Армении у нас и правда есть серьезная наука по всем направлениям. На самом деле мы должны констатировать, что наша наука в очень тяжелом, больном состоянии, и виноваты в этом в том числе и те ученые и руководители профессиональных советов, которые ничего не сделали, чтобы исправить ситуацию, а просто создали для себя комфортную среду, в которой продолжали руководить и повышать свой авторитет», – отметил С. Гогян.

По его словам, если применить к действующим советам закон во всей его строгости, большинство советов придется распустить – только 1 или 2 будут соответствовать всем критериям. Это, однако, приведет к коллапсу в системе присвоения ученых степеней, поэтому, чтобы этого избежать, ВАК с начала сентября прекратил прием диссертаций, чтобы провести более детальное исследование и понять, какие из советов в какой степени не соответствуют требованиям, которые из них можно «вылечить», какие придется распустить.

Как отметил С. Гогян, когда профессиональные советы собираются с нарушением правил, это может приводить к серьезным коррупционным рискам: если 4 или 5 из 9 членов совета не соответствуют критериям, они не будут объективно оценивать представленную им диссертацию, не будут высказываться против нее, понимая свое шаткое положение. Это делает совет более управляемым, в результате чего ученую степень может получить человек, представивший очень слабую научную работу.

Сам С. Гогян, по его словам, за последние 2 месяца присутствовал на защите двух диссертаций по физике и обратил внимание на то, что члены совета вовсе не обсуждали научную работу и не критиковали ее – все как будто собирались только для того, чтобы проголосовать «за» и разойтись. Когда сам С. Гогян указал соискателям на ошибки в их работах, никто из совета не стал возражать, но потом все единогласно проголосовали «за».

«Был даже случай, когда диссертация была написана на армянском языке, а оппонентом был русский. Я спросил, как же он прочитал

диссертацию, и мне ответили, что ему дали конспект на русском, вот он и прочел. Лучше бы вообще не ответили, чем ответили так! Мне говорят: "Ну, эта диссертация слабая, но по ней видно, что этот соискатель готов, начиная с этого момента, проводить научное исследование". Но диссертация и ее защита должны показать, что этот человек УЖЕ провел научное исследование», – рассказал С. Гогян.

По его словам, у ВАК по действующим законам нет полномочий, чтобы отнимать уже присвоенные ученые степени: такое будет возможно, только если примут новые законы. Поэтому в ближайшее время ВАК сосредоточится на «лечении» системы и сделает все возможное, чтобы профессиональные советы отныне собирались по всем правилам и принимали объективные решения. В этот процесс планируется также привлечь опыт людей, уехавших из Армении и получивших ученую степень в развитых странах.

«ВАК до недавних пор исполнял функции полиции. Мы меняем стиль своей работы, будем уже не полицейской, а медицинской структурой. Мы будем вовлечены в процесс с первого же дня представления диссертации в совет, и мы не наказывать будем, а контролировать каждый шаг, чтобы все было по закону, исключались коррупционные риски, система знакомств не могла влиять на решения. А в конце будем давать оценку ученым, оппонентам, членам советов, научным руководителям, и в некоторых случаях можем даже запретить отдельным личностям входить в советы или становиться научными руководителями, если заметим подозрительные схемы», – отметил С. Гогян.

[\(вверх\)](#)

Додаток 22

14.09.2018

Басалин О.

Без баррикад. Реформа Молдавской академии наук не привела к конфронтации

В конце прошлого года в Молдавии был принят закон о внесении изменений в Кодекс о науке и инновациях, предусматривавший кардинальную реформу системы управления и финансирования науки в стране, прежде всего ее академического сектора. Произошедшее очень напомнило трансформацию Академии наук в России в 2013 г. [\(Поиск\)](#).

После изменений в кодексе институты Академии наук Молдавии перешли в подчинение Министерства образования, культуры и исследований. Деньги из госбюджета они теперь получают через это министерство и Национальное агентство по исследованиям и развитию. Академия наук при этом не ликвидирована – она, как и РАН, будет находиться на гособеспечении, выполняя экспертные функции, участвуя в определении приоритетов развития науки.

Любопытно, что президент страны И. Додон поначалу отказался одобрить изменения в кодексе, предлагаемые правительством (его позиция часто не совпадает с мнением кабинета министров). Глава государства, политическая деятельность которого была связана с левыми партиями (коммунистами и социалистами), мотивировал нежелание утверждать поправки тем, что они разрушат сложившуюся в стране систему организации науки. Но после повторного внесения все-таки был вынужден поставить свою подпись.

По просьбе «Поиска» произошедшие преобразования и их первые итоги прокомментировал президент Академии наук Молдавии Г. Дука.

– Нельзя сказать, что я легко согласился с идеей провести столь кардинальную реформу, особенно в той ее части, которая предполагает изъятие институтов из подчинения академии, – рассказывает глава академии.

– С начала 2000-х годов в стране была выстроена система менеджмента науки, которая дала неплохие результаты. В 2004 году после принятия Кодекса о науке за Академией наук Молдавии были закреплены функции главной исследовательской организации, а также администратора науки, организующего конкурсы, распределяющего финансирование, развивающего международные связи.

Заработная плата ученых выросла в несколько раз, научно-исследовательская инфраструктура была консолидирована, хаотичный характер поддержки проектов был заменен конкурсным отбором на основе государственных приоритетов. Молдавская наука была признана на европейском пространстве, мы получили полноправный статус в двух программах ЕС в области науки и инноваций – Седьмой рамочной и «Горизонт-2020».

Но нужно признать, что в процессе администрирования наукой выявились недостатки, которые пришлось исправлять. Один из них состоял в том, что правительство фактически отстранилось от управления наукой и использования ее результатов для развития страны. Без должного участия органов власти ослабли и горизонтальные связи науки с другими отраслями: культурой, образованием, здравоохранением и т. д.

Кроме того, возник конфликт интересов: АНМ сама занималась разработкой политики, нормативных актов и их продвижением, организацией конкурсов и распределением публичных финансов. В определенный момент, обсудив ситуацию с правительством, мы пришли к выводу о необходимости реформы.

В итоге решили, что академия должна отвечать за фундаментальные исследования и быть ведущим экспертом в области науки. Специалисты АНМ разрабатывают отчетность на начальном и завершающем этапах научных проектов, оценивают полученные результаты. Еще одна важная задача – подготовка доклада о состоянии науки, который представляется на заседании правительства. При этом роль разработчика научной политики нужно возложить на министерство, а практической ее реализацией,

организацией конкурсов, финансированием должно заниматься специальное агентство при правительстве.

К разработке реформы была привлечена сама Академия наук, сформировавшая концепцию ее проведения, которая после консультаций с научным сообществом стала основой для законодательных поправок. Подготовив проект закона, мы попросили провести его международную экспертизу в Европейском союзе. В течение года ею занималась группа независимых экспертов, которая в итоге предложила 7 главных мер и 24 рекомендации для совершенствования системы науки и инноваций в Молдавии.

– Рекомендации европейских экспертов были инкорпорированы в законопроект, – продолжает Г. Дука. – Главная задача реформы – усовершенствование системы администрирования науки с учетом опыта европейского научного пространства. Мы надеемся, что это положительно скажется на качестве научных исследований, эффективности использования ресурсов, поможет консолидации и развитию научной инфраструктуры. Важно также повысить статус ученого, улучшить условия для привлечения талантливой молодежи, ее карьерного продвижения в научных организациях.

– Как выглядела научная отрасль в стране до принятия закона? Сколько институтов и других структур находилось в подчинении АНМ и сколько вне ее? Реформа коснулась только академических институтов?

– В научно-исследовательской, инновационной и технологической системах действовали 58 организаций, из них 19 институтов находились в подчинении Академии наук. Остальные – это организации в сфере медицины, сельского хозяйства и университеты: они были в подчинении разных отраслевых министерств. В целом в стране на конец прошлого года работали 3029 ученых. Доля исследователей в возрасте до 35 лет составляла 24 % от общего числа исследователей.

К сожалению, реформа затронула только академические институты, все остальные остались в подчинении Министерства здравоохранения и Министерства сельского хозяйства. В этом плане правительство не выполнило свои обязательства, о которых мы договаривались. По нашему мнению, совпадающему с мнением европейских экспертов, все институты должны подчиняться одному министерству и быть в равных условиях. Надеюсь, что начатая реформа на этом этапе не остановится, ее нужно проводить до конца, чтобы обеспечить единый подход к администрированию наукой и ее финансированию.

– Кто был инициатором передачи научных институтов из академии в министерское подчинение?

– В процессе доработки поправок к Кодексу о науке и инновациях дополнительные изменения, предусматривающие передачу академических институтов Министерству образования, культуры и исследований внесло правительство. На заседании кабинета министров, приняв во внимание

позицию ученых, я предложил два альтернативных решения по этому поводу. Первый – сохранить институты, занимающиеся фундаментальной наукой, в составе академии. Второй – преобразовать НИИ в национальные автономные структуры – это что-то типа государственных научных центров. Я считаю, что научные институты должны быть автономными, им необходима большая степень свободы. К сожалению, наши предложения, согласованные и с европейскими экспертами, не были учтены правительством. Нас в этом не поддержали.

Правительство решило взять на себя полную ответственность за дальнейшее развитие всех научно-исследовательских институтов. В общем-то, если учесть состоявшееся решение о передаче полномочий администрирования наукой министерству, а также исходя из международного опыта, в этом шаге есть логика. Новую модель управления научным сектором было бы сложно внедрить, не имея административного контроля над НИИ. Таким образом управляют наукой во многих странах, в том числе европейских. Но в подобных моделях упор делается на использовании науки для решения конкретных социально-экономических проблем, определяемых правительствами, при меньшем внимании к фундаментальным исследованиям.

Подчеркну при этом, что администрирование институтами не перешло к университетам, хотя и такое радикальное предложение звучало.

– Финансироваться институты будут через новое агентство, находясь при этом в подчинении Министерства образования, культуры и исследований? Не слишком ли сложно?

– Реформа подразумевает внедрение нового механизма финансирования науки, который можно разделить на три типа. Первый – институциональное или базовое финансирование прямых затрат. Этим будет заниматься Министерство образования, культуры и исследований согласно утвержденной правительством методологии.

Второй тип – конкурсное финансирование. Все государственные средства, кроме тех, что предусмотрены на институциональное поддержание организаций, будут распределяться через Национальное агентство по науке и инновациям на конкурсной основе. Научные институты и университеты будут подавать проекты на тематические конкурсы, запущенные в рамках приоритетов развития страны.

Агентство является независимой структурой в правительстве. Оно создано в соответствии с рекомендациями европейских экспертов для того, чтобы предотвратить конфликт интересов между полномочиями разработки и реализации научной политики страны. Министерство образования, культуры и исследований не может осуществлять эти функции одновременно.

Третий тип – софинансирование. Любая организация может привлечь средства из внебюджетной сферы (от своей экономической деятельности, из бизнес-среды, из международных фондов или проектов и т. д.).

– Насколько известно, не все ученые согласились с реформой. Некоторые из них считают, что замена прежней системы приведет к деградации науки.

– Да, в научном сообществе, в том числе и среди членов академии есть те, кто недоволен решением правительства взять на себя ответственность за научные институты. Предлагалось даже объявить бойкот всем решениям власти и отправить в отставку руководство академии. Я считаю, что это для научного сообщества деструктивно. Если мы будем строить баррикады между собой или между учеными и правительством, то поспособствуем распаду науки и лишимся того тонкого слоя исследователей, который удалось сохранить в последние годы. Думаю, история нам этого не простит. Наш долг как людей науки – предлагать созидательные решения, а не разрушать.

Нужно осознать, что научная инфраструктура принадлежит государству. В прежние годы ею управляла Академия наук. В соответствии с новой стратегией эта инфраструктура будет иметь другого администратора. Нужно подчеркнуть, что эти изменения не отменяют 70-летний опыт управления, накопленный учеными. Надеюсь, правительство учтет его и использует для продвижения науки.

Считаю также необходимым опровергнуть домыслы о том, что проводимая реформа нацелена на разграбление имущества академии. Те, кто этим обеспокоены, должны понять, что преобразования носят комплексный характер. Изменения в законодательстве затрагивают все аспекты организации научной деятельности, касающиеся статуса ученого, прав и ответственности правительственных структур и Академии наук, финансирования науки, форм организации и функционирования научных структур и т. д. Если бы целью реформы было перераспределение имущества академии, то поправки к закону предполагали бы только передачу институтов.

Высказываются также опасения, что в результате реформы ученые потеряют работу из-за оптимизации институтов либо потому, что реализуемые ими проекты не будут поддержаны новыми структурами. Хочу обратить внимание на то, что принятые поправки предусматривают непрерывность выполнения всех текущих проектов до их завершения в соответствии с финансовыми контрактами вне зависимости от структурных изменений.

– Какая роль отведена в новых реалиях самой академии? Как она будет влиять на работу институтов?

– Поправки в кодекс подтверждают статус Академии наук как высшего научного учреждения страны, ее автономность, независимость от правительственных структур.

При этом АНМ будет консультировать правительство в стратегических вопросах, связанных с развитием страны и непосредственно научной отрасли. Академия становится ведущим экспертом в области науки,

культуры, права, экономики, образования, здравоохранения и т. д. Она должна будет анализировать положение дел в исследовательском секторе и готовить для правительства отчеты о состоянии науки в стране и перспективах ее развития. Таким образом, Академия наук становится стратегическим партнером правительства.

Что касается непосредственно научной работы, то на заседаниях отделений АНМ заслушиваются предложения по новым проектам, и лучшие из них предлагаются для финансирования. Кроме того, обсуждаются финальные отчеты по проектам.

Сейчас идет работа над новым уставом АНМ. В новой редакции устава будут отражены все структурные изменения, которые произошли в академии. Число ее членов планируется сократить до 91 (ранее было 126). Существовавшие прежде шесть секций академии будут преобразованы в три. Избранные руководители секций станут вице-президентами. Ассамблея АНМ преобразуется в Общее собрание, которое будет высшим органом академии.

Считаю, что реформа дает возможность существенно укрепить доверие общества к академии и даже поможет возродить в стране интеллигенцию. Есть все предпосылки для того, чтобы приблизить науку к обществу.

– Прошло более полугода после принятия поправок в кодекс. Как повлияла реформа на работу ученых? Академия и институты успели перестроиться?

– Пока реформа идет тяжело, с отставанием от ранее намеченного графика. Из подчинения академии в ведение министерства нужно перевести довольно большую и сложную систему. У АНМ немалые объемы научных работ и имущества, множество внутренних связей между коллективами ученых и внешних – с университетами, предприятиями, зарубежными организациями.

Сложно происходит реформирование нашего участия в европейских международных программах. В министерстве назначены новые люди, отвечающие за эти вопросы. Однако более 90 % из них не имеют опыта, не владеют иностранными языками, что отрицательно сказывается на их работе. В то же время Академия наук рядом с ними, мы стараемся помогать, консультировать новые кадры в проведении реформ.

Очень хотелось бы, чтобы политики и правители осознали, приняли за аксиому, что вся часть окружающего нас мира, которая создана человеком, возникла именно благодаря науке.

[\(вверх\)](#)

Додаток 23

26.09.2018

Засідання Президії НАН України

На черговому засіданні Президії НАН України члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь директора Інституту

проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України академіка НАН України В. Харченка «Про впровадження науково-технічних розробок у галузі міцності матеріалів і елементів конструкцій в екстремальних умовах експлуатації» ([Національна академія наук України](#)).

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б. Патон, заступник начальника Центрального науково-дослідного інституту озброєння і військової техніки Збройних Сил України доктор технічних наук, професор М. Васьківський, заступник головного конструктора з системного проектування ракет і ракетних комплексів – начальник розрахунково-теоретичного комплексу з проектування і розрахунків в частині балістики, аеродинаміки, тепломасообміну, міцності Державного підприємства «Конструкторське бюро «Південне» ім. М. К. Янгеля» кандидат технічних наук В. Сіренко, заступник директора Державного підприємства «Івченко-Прогрес» доктор технічних наук, професор М. Мітрахович, начальник відділу продовження строків експлуатації Служби надійності, ресурсу та продовження експлуатації на Рівненській АЕС В. Федорчук, заступник міністра освіти і науки України доктор фізико-математичних наук М. Стріха, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В. Локтев, перший віце-президент НАН України академік НАН України В. Горбулін.

На думку Президії НАН України, у доповіді було порушено важливе питання впровадження науково-технічних розробок у різних галузях економіки України, що дозволяє ефективно вирішувати складні задачі з розроблення нової конкурентоспроможної техніки та подовження ресурсу існуючих об'єктів паливо-енергетичного комплексу. Тому досягнення науковців Академії мають реальний попит серед провідних підприємств ракетно-космічної і авіабудівної галузей, атомної енергетики, машинобудування, сприяють зміцненню обороноздатності України.

Особливо відзначалися результати, отримані в рамках Генеральної угоди про співробітництво між Конструкторським бюро «Південне» і Національною академією наук України, зокрема комплекс випробувань нових матеріалів та елементів ракетної техніки в умовах, наближених до експлуатаційних.

Була позитивно оцінена творча ініціатива та ділова активність дирекції інституту, що дозволила отримати вагомі практичні результати і залучити додаткове позабюджетне фінансування для збереження унікального цілісного комплексу випробувальних стендів та установок.

Проте, як було зауважено, директорам установ Академії слід докладати більше зусиль для налагодження взаємозв'язків з підприємствами різних галузей економіки України і намагатися якнайширше залучати установи Академії суміжного профілю до проведення спільних робіт.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.
([вгору](#))

26.09.2018**XIX Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті»**

26 вересня в КПІ ім. Ігоря Сікорського розпочала роботу XIX Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті» ([Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»](#)).

Конференцію присвячено 120-річчю утворення КПІ ім. Ігоря Сікорського, 100-річчю заснування Національної академії наук України та 100-річчю заснування факультету електроенерготехніки та автоматики КПІ ім. Ігоря Сікорського. Її організаторами виступили Інститут відновлюваної енергетики НАН України, Представництво Польської академії наук в м. Києві, Міжгалузовий науково-технічний центр вітроенергетики ІВЕ НАН України, Мала академія наук України, Громадська спілка «Українська воднева рада» і, звісно, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» й кафедра ЮНЕСКО «Вища технічна освіта, прикладний системний аналіз та інформатика» при університеті та ННК «Інститут прикладного системного аналізу».

«Упродовж усієї своєї історії КПІ намагається утримуватися на вістрі науково-технічного прогресу. Ця конференція – свідчення цьому, адже відновлювальна енергетика – це одна з тих галузей, які найбільш динамічно розвиваються в провідних країнах світу, – сказав, вітаючи учасників конференції, перший проректор КПІ ім. Ігоря Сікорського академік НАН України Ю. Якименко. – Для успіху цієї роботи слід поєднати зусилля науки, освіти, бізнесу. Зауважу, що в Україні комплексні дослідження з відновлювальної енергетики вперше було розпочато саме на базі КПІ ще в 1979 році під керівництвом тодішнього ректора член-кореспондента Національної академії наук Григорія Івановича Денисенка. Тоді фактично сформувалися і перші колективи дослідників у цій царині. Тематика розвивається і Міжнародна науково-практична конференція «Відновлювана енергетика та енергоефективність у XXI столітті», яка проводиться вже вдев'ятнадцяте, – яскраве тому підтвердження».

Науковців, інженерів і менеджерів, які працюють у галузі енергетики і зібралися на конференцію, також привітали директор Інституту електродинаміки НАН України, академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем енергетики НАН України О. Кириленко, радник Міністра освіти та науки України В. Шовкалюк, директор Представництва Польської академії наук у м. Києві Г. Собчук, голова правління Громадської спілки «Українська воднева рада» О. Рєпкін, голова Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України С. Савчук та ін.

Завершилася церемонія відкриття конференції підписанням меморандумів про співпрацю між Інститутом відновлювальної енергетики НАН України, який очолює завідувач кафедри відновлювальних джерел енергії факультету електроенерготехніки та автоматики КПІ член-кореспондент НАН України С. Кудря, та Громадською спілкою «Асоціація сонячної енергетики України», та між тим само інститутом і Громадською спілкою «Енергетична асоціація «Українська воднева рада».

<...> Окремим заходом у межах конференції стала виставка-презентація інноваційної продукції для енергетичної галузі від вітчизняних виробників. Її було розгорнуто просто неба біля пам'ятника Ігореві Сікорському.

Участь у конференції взяли науковці зі США, Німеччини, Казахстану, Китайської Народної Республіки, а також представники наукових установ НАН України, українських університетів, університетів, центральних і місцевих органів державної влади та бізнесу.

([вгору](#))

Додаток 25

27.09.2018

У Києві пройшло Свято українського словника

13 вересня 2018 р. на Львівській площі у Києві відбулося Свято українського словника – громадський захід, який проводиться щорічно, починаючи з 2005 р., з ініціативи учених-мовознавців Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Організаторами святкового зібрання виступили Український мовно-інформаційний фонд НАН України, Товариство «Знання» України, Словникова комісія Міністерства освіти і науки України, Національний центр «Мала академія наук» та книгарня «Словники України».

Основними завданнями заходу є популяризація національного словникового надбання в його розмаїтті, висвітлення історії українського словникарства і пропагування сучасних лінгвістичних технологій створення словників нового покоління. Адже серед книжкового надбання кожної цивілізованої нації словники посідають особливе місце, вони є свідченням духовного потенціалу народу, рівня розвитку його культури.

Цього року Свято українського словника було пов'язане з настановами Указу Президента України від 31 травня 2018 р. № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України».

Свято відкрив директор Українського мовно-інформаційного фонду НАН України академік В. Широков. Він розповів про підготовку і видання словників різних типів. У свою чергу, директор Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України академік М. Жулинський привернув увагу присутніх до важливості словників для розвитку суспільства.

Роль словників високо оцінила Верховна Рада України у [привітанні](#), оприлюдненому на святі.

Під час заходу відбулася презентація словникових і наукових видань НАН України та видавничих організацій України, було представлено видання серії «Словники України» й електронні загальномовні та термінологічні словники.

Слід зазначити, що Свято українського словника набуло загальноукраїнського масштабу – до участі долучилися заклади вищої освіти України (Донецький національний університет імені Василя Стуса, Національний університет «Львівська політехніка», Університет сучасних знань, Сумський державний педагогічний університет та ін.).

Учасники Свята українського словника зголосилися звернутися до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України із закликом взяти під особистий патронат Національний проект «Словник української мови» у 20-ти томах і забезпечити його належне видання й поширення.

Захід відвідали учені-мовознавці НАН України, представники Міністерства освіти і науки України, Національного центру «Мала академія наук України», відомі українські та закордонні діячі науки і культури, студенти та школярі.

Для гостей свята грав Національний президентський оркестр, виступили митці, аматори художньої самодіяльності, дитячі колективи, відбувся флешмоб «Словник української мови – це всенародна справа!».

([вгору](#))

Додаток 26

27.09.2018

II Дніпровські економічні академії

20–21 вересня 2018 р. на базі туристичного комплексу «Козацьке село», розташованого на мальовничому березі річки Самари, що на Дніпропетровщині, під егідою Відділення економіки НАН України відбулися II Дніпровські економічні академії, присвячені 100-річчю Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Захід організував Інститут економіки промисловості НАН України спільно з Донецьким науковим центром НАН України та МОН України, Придніпровським науковим центром НАН України та МОН України і Державною навчально-науковою установою «Академія фінансового управління».

Головну тематику зібрання склали соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів, а саме:

– стратегія формування регіональної інноваційної системи промислового макрорегіону (економічного району);

- проблеми розвитку виробничої інфраструктури та регіональної логістики промислового макрорегіону;
- сценарії забезпечення сталого розвитку промислового макрорегіону в умовах децентралізації;
- концептуальні засади сучасної промислової політики в регіоні.

Участь у засіданні взяли:

– члени Відділення економіки НАН України (академіки Е. Лібанова, О. Амоша, В. Вишневський, Т. Єфименко, члени-кореспонденти НАН України І. Єгоров, Ю. Залознова, С. Іванов, Л. Шинкарук, В. Устименко);

– голова Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України, директор Інституту геотехнічної механіки імені М. С. Полякова НАН України академік А. Булат; заступник голови Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України доктор технічних наук, професор Б. Блюсс; учений секретар Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України кандидат технічних наук С. Дзюба; голова Донецького наукового центру НАН України та МОН України, ректор Донбаської державної машинобудівної академії доктор технічних наук, професор В. Ковальов;

– співробітники Інституту економіки промисловості НАН України (керівник Дніпровського відділення доктор економічних наук, професор В. Ляшенко, провідний науковий співробітник кандидат економічних наук Р. Прокопенко, старший науковий співробітник кандидат економічних наук А. Кучеров);

– представники університетської науки Донецько-Придніпровського макрорегіону (ректор Національного технічного університету (НТУ) «Дніпровська політехніка» академік Г. Півняк; директор навчально-наукового інституту НТУ «Дніпровська політехніка» доктор економічних наук, професор В. Швець; завідувач кафедри НТУ «Дніпровська політехніка» доктор економічних наук, професор Ю. Пилипенко; завідувач кафедри НТУ «Дніпровська політехніка» доктор економічних наук, професор М. Пашкевич; завідувач кафедри НТУ «Дніпровська політехніка» доктор економічних наук, професор О. Єрмошкіна; декан факультету Донбаського державного педагогічного університету доктор економічних наук, професор Д. Лазаренко);

– представники регіональних і місцевих органів управління (директор департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації (ОДА) О. Полторацький; директор департаменту промисловості Дніпропетровської ОДА В. Нагній; заступник міського голови м. Дніпро О. Шикуленко);

– представники бізнесу.

Присутні з цікавістю заслухали доповіді з актуальних тем модернізації промислових регіонів щодо соціальних чинників модернізації промислових регіонів України; ринкових підходів у реалізації промислової політики; регіональної промислової політики в сучасних умовах; оцінки готовності

української промисловості до смарт-трансформації; оцінки урядової «Стратегії інноваційного розвитку України» в контексті розвитку промислових регіонів; інститутів сталого розвитку та модернізації промислових регіонів; оцінки перспектив експорту продукції промисловості Придніпровського макрорегіону України на ринки ЄС; можливостей постконфліктного відновлення промислових регіонів України; інституціональних проблем регулювання промислового розвитку регіонів; правового забезпечення сталого розвитку промислових регіонів; управління промисловими відходами у контексті сталого розвитку регіонів.

За матеріалами цього авторитетного зібрання розроблено науково-практичні рекомендації, які буде надіслано до центральних, обласних і міських органів управління для практичного використання з метою модернізації регіонів.

([вгору](#))

Додаток 27

27.09.2018

У Дніпрі відбулася XX Українська конференція з неорганічної хімії за участі закордонних учених

17–20 вересня 2018 р. в м. Дніпро відбулася XX Українська конференція з неорганічної хімії (за участі закордонних учених), приурочена до 100-річчя заснування Національної академії наук України ([Національна академія наук України](#)).

Її організаторами виступили Інститут загальної та неорганічної хімії імені В.І.Вернадського НАН України, Наукова рада НАН України з проблеми «Неорганічна хімія», Український державний хіміко-технологічний університет (м. Дніпро).

Сучасна неорганічна хімія є основною складовою частиною хімічної науки з вагомим капіталом накопичених фундаментальних знань і прикладних результатів, багато з яких використовуються у промисловості, сільському господарстві, медицині й інших сферах діяльності людини.

Метою конференції стало поглиблення співробітництва між фахівцями в галузі неорганічної хімії, обмін досвідом, обговорення нових досягнень та актуальних проблем, окреслення сучасних тенденцій і формулювання перспективних напрямів подальшого розвитку неорганічної хімії в Україні у XXI столітті, а також підвищення зацікавленості студентів, аспірантів і молодих науковців до цієї галузі.

Учасники зібрання працювали за чотирма науковими напрямами: хімія координаційних сполук і біонеорганічна хімія, хімія твердого тіла, фізико-неорганічна та нанохімія, сучасні енергоекологічні технології.

Докладнішу інформацію про тематику конференції та її учасників розміщено на сайті: <http://inorgchem2018.ionc.kiev.ua>.

([вгору](#))

25.09.2018

Визначено проекти, над якими українські та австрійські науковці спільно працюватимуть у 2019–2020 роках

10 спільних українсько-австрійських науково-дослідних проектів затверджені для реалізації на 2019–2020 рр. Відповідне рішення було прийнято під час Восьмого засідання українсько-австрійської Спільної Комісії з питань науково-технічного співробітництва, що відбулася в МОН України ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Українську делегацію очолив М. Стріха, заступник Міністра освіти і науки України, австрійську – К. Аутенгрубер, керівник відділу культурних та науково-технічних угод Федерального міністерства Європи, інтеграції та закордонних справ Австрійської Республіки. Так, науковці з двох країн працюватимуть над проектами щодо поводження з небезпечними побутовими відходами, пошуку нових підходів до лікування метастатичних пухлин, впливу порушень у лісах Чорнобильської зони тощо. Повний перелік проектів можна переглянути [тут](#). З української сторони в дослідженнях братимуть участь представники як інститутів НАН, так і закладів вищої освіти. Під час засідання також було розглянуто та затверджено Робочу програму з науково-технічного співробітництва на період 2019–2020 рр.

([вгору](#))

01.10.2018

Стартує конкурс українсько-білоруських науково-дослідних проектів на 2019–2020 роки

Науковці вишів, науково-дослідних установ та підприємств можуть взяти участь у конкурсі українсько-білоруських науково-дослідних проектів. Його оголошують Міністерство освіти і науки України і Державний комітет з науки і технологій Республіки Білорусь. Переможці зможуть реалізувати проекти у 2019–2020 рр. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

Прийом заявок на конкурс – з 1 жовтня до 3 грудня 2018 р.

Проектні пропозиції приймаються за такими напрямками:

- нові матеріали та нанотехнології;
- лазерні технології;
- оптоелектроніка;
- медицина і фармація;
- інформаційні та комунікаційні технології;
- сільське господарство та продовольство;
- енергозберігаючі технології;
- технології машинобудування і будівництва доріг;

- біотехнології;
- раціональне природокористування, ресурсозбереження та захист від надзвичайних ситуацій;
- хімічні технології та інші;
- проблеми спільної історичної та культурної спадщини.

Докладна інформація про конкурс – в [інформаційному бюлетені](#). Завантажити форму заявки можна [тут](#). Заповнити форму з короткою інформацією про проектну пропозицію необхідно [за посиланням](#).

Контактна особа: Білоус Ірина Леонідівна – (044) 287-82-50

Нагадаємо, що рішення про проведення конкурсу було прийняте [на 11-му засіданні Міжурядової українсько-білоруської комісії зі співробітництва в галузі науки і технологій, що відбулося в Мінську.](#)

([вгору](#))

Додаток 30

У скарбниці знань – професійне свято

30 вересня в державі відзначається Всеукраїнський День бібліотек. Започатковане це свято указом Президента України від 14 травня 1998 р., оскільки влада свідомо того, що берегти свідчення історії, закарбовані у друкованому слові, рукописі чи іншому артефакті, зберігати й передавати поколінням духовні скарби нації й людства загалом – дійсно висока й надзвичайно необхідна справа ([Центр дослідження соціальних комунікацій](#)).

Цього року професійне свято для працівників Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського – головного бібліотечного закладу держави – співпало з ювілеєм. І не простим, а столітнім. Тому святкування у «родинному» колі було особливим. Насамперед хвилюючим, бо до актової зали НБУВ зібрались не лише нинішні працівники закладу, а й чимало ветеранів. Як знов у молодість повернулись, і як же щиро зустрів рідний колектив – раділи вони.

Працівникам Національної бібліотеки всіх поколінь були адресовані привітання їхніх «батьків» і колег різних часів – президента Національної Академії наук України академіка Б. Патона, академіка-секретаря Відділення історії, філософії та права НАНУ В. Смолія, президента Асоціації бібліотек України, голови Інформаційно-бібліотечної ради НАНУ, почесного генерального директора Вернадки О. Онищенко.

А «від своїх» щирі й душевні слова привітань і вдячності говорили в. о. генерального директора бібліотеки, член-кореспондент НАН України Л. Дубровіна, її заступник, доктор наук В. Горовий, голова профкому, кандидат наук Н. Захарова. Сто років – велика й буремна епоха стоїть за бібліотекою, відзначали вони, в її історії відбилась історія країни, нелегкі часи випробувань і ентузіазм творчих пошуків. Але успіх будь-якої справи вирішують люди. Саме зусиллями кількох поколінь збирались і зберігались безцінні експонати, долалися труднощі, їхня наполегливість допомогла

звестись на деміївських пагорбах Києва нинішньому сонячно-білому приміщенню НБУВ, їхнє прагнення до нового зробило Вернадку сучасним центром інформаційних технологій, який відповідає на виклики «цифрової» епохи.

Цікава статистика прозвучала на урочистому зібранні: безперервно пропрацювали в бібліотеці понад 30 років 50 осіб, понад 40 – 18, понад 50 років – 9. Заслужений працівник культури, ветеран НБУВ І. Сіра – саме з тих дев'яти. Її схвилюваний виступ з привітанням і спогадами зал зустрів щирими оплесками.

<...> Святкування в НБУВ не обмежиться лише Днем бібліотек. Як повідомила Л. Дубровіна, у жовтні й листопаді – наступні події з відзначення 100-літнього ювілею.

([вгору](#))

Додаток 31

28.09.2018

100 річний ювілей НАН України: ода чи реквієм?

Напередодні славного ювілею – 100-річчя від дня створення НАН України – провідної наукової організації нашої держави, Академія, на жаль, стикається з проблемами, які створюють величезні труднощі для нормального процесу наукового пошуку і досліджень, що також негативно позначається на соціальному становищі як науковців, так і всіх працівників НАН України. Це є наслідком того, що наука не стала одним із пріоритетів в діяльності нинішньої влади, а також через фактичне ігнорування норм Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», зокрема в частині гарантій фінансувати наукову і науково-технічну сферу за рахунок Державного бюджету у обсязі 1,7 % ВВП, починаючи з 2020 р. ([Профспілка працівників НАН України](#)).

У поточному році видатки на науку становлять лише 0,25% ВВП, з них по загальному фонду – 0,19 % і по спеціальному – 0,06 % ВВП.

Проблема, яка не вирішена і сьогодні, фактично була закладена ще у Державному бюджеті 2016 р., коли видатки в цілому зросли порівняно з 2015 р. на 14,2 %, а фінансування НАН України і галузевих академій наук скорочено (по НАН України на 12,2 %).

Результатом такої політики по відношенню до науки стали згубні соціальні наслідки: скорочення працівників, відтік науковців з академічних установ, режим неповної зайнятості.

Наступні два роки фінансування Академії у Державному бюджеті збільшувалось. Проте закрити зазначений розрив (фактично фондом зарплати не було забезпечено один квартал) так і не вдалося через щорічне підвищення розміру мінімальної заробітної плати і ставки першого тарифного розряду. І у поточному році більшість наукових установ працюють неповний робочий тиждень.

Через ці причини середня заробітна плата у НАН України опустилась до ганебно низького рівня – 6700 грн. станом на 01.07.2018 р., що менше не лише середнього показника по промисловості – 8217 грн., але навіть не дотягує до середньої зарплати в Україні в цілому – 7913 грн. Такого співвідношення не було ніколи за всі роки незалежності.

Як розвиваються події навколо проекту Державного бюджету на 2019 р.? Детальні розрахунки показують, що для належного виконання основних програм НАН України за загальним фондом необхідно 5878,8474 млн грн. Відповідно ж до проекту Державного бюджету, внесеного Кабінетом Міністрів у парламент, обсяг видатків для Академії запропоновано у сумі 3827,555 млн грн, або лише 65 % від її бюджетного запиту.

Зважаючи на складну економічну ситуацію в державі, НАН України вважає, що найнеобхідніші мінімальні додаткові потреби по відношенню до показника проекту повинні скласти 988,4726 млн грн, а обсяг фінансування НАН України із загального фонду Державного бюджету у 2019 р. має становити щонайменше 4816,0279 млн грн.

Особливу увагу акцентуємо на необхідності збільшення базового фінансування наукових установ за програмою 6541030 «Фундаментальні дослідження, прикладні наукові і науково-технічні розробки...» на 635,7196 млн грн, оскільки у цій сумі – 502,956 млн грн закладено для забезпечення у повному обсязі заробітної плати згідно з чинним законодавством.

Академія і наша Профспілка вживають всіх необхідних заходів на рівні органів законодавчої і виконавчої влади для фінансового забезпечення у наступному році нормальної діяльності наукових установ та оплати праці. Проте цих зусиль, як свідчить досвід останніх років, часто буває недостатньо. Вони необхідні, але їх потрібно підкріпити і підсилити потужною акцією протесту.

Виходячи з такого розвитку подій, Президія ЦК Профспілки ухвалила рішення про проведення акції протесту у м. Києві 4 жовтня 2018 р. з вимогами до Верховної Ради і Кабінету Міністрів:

1. Розпочати нарешті виконувати норми Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», зокрема ст. 36 і 48.

2. Збільшити фінансування НАН України порівняно з проектом Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» по загальному фонду на 988,4726 млн грн, у т. ч. за кодом 6541030 – на 635,7196 млн грн, з них 502,456 млн грн на необхідний фонд оплати праці.

Шановні колеги! Збір учасників акції з 9.30 до 10 години на Майдані Незалежності, звідки почнеться марш під Кабінет Міністрів і Верховну Раду України, де відбудеться мітинг.

Президія ЦК профспілки закликає всіх працівників академічних наукових установ, їх керівників, академіків і член-кореспондентів проявити єдність, усвідомлення нашої відповідальності за долю та майбутнє НАН України і своєю участю в акції протесту продемонструвати рішучу громадянську позицію.

Влада повинна почути голос наукової громади.
Голова Профспілки працівників НАН України А. Широков.
([вгору](#))

Додаток 32

29.09.2018

МОН: Асоціація Crossref допоможе українським науковим видавництвам покращувати знання та навички роботи з системою цифрових ідентифікаторів DOI

Для впровадження українського відкритого індексу наукового цитування МОН зацікавлене в тому, щоб українські наукові видавці активніше використовували системи цифрових ідентифікаторів Digital Object Identifier (DOI). Покращити обізнаність та навички видавництва у використанні DOI допоможе некомерційна асоціація видавців Crossref. Це передбачено у Меморандумі, що був підписаний між МОН та Crossref ([Урядовий портал](#)).

«Мабуть, зайвим буде багато розповідати про те, наскільки важливим зараз є для кожного вченого, щоб результати його досліджень були доступні і могли легко знаходитися іншими такими ж дослідниками в усьому світі. Ми проводимо низку реформ, щоб українська наука ставала більш відкритою та інтегрованою в міжнародну спільноту. Адже, на жаль, у спадок нам дісталася радянська закрита модель наукової комунікації. Сотні українських наукових журналів не включені в жодні міжнародні реферативні бази даних, мають дуже обмежену аудиторію і не здатні бути ефективним каналом для поширення інформації», – розказав під час підписання Меморандуму генеральний директор директорату науки МОН Д. Чеберкус.

Він відзначив, що важливим кроком до більшої відкритості та полегшення обміну інформацією стало прийняття нового Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. Окрім того, що він має низку якісно нових вимог до рецензування, складу редколегії, веб-сайту видання, він також вимагає від редакцій присвоювати кожному опублікованому матеріалу міжнародний цифровий ідентифікатор DOI. Його наявність робить наукову публікацію видимою для професійних пошукових систем, що полегшує її пошук науковцями з усього світу та дозволяє відстежувати її цитування.

В Україні послугами з присвоєння ідентифікатора DOI здебільшого користуються від агентства Crossref, яке додатково пропонує всім клієнтам безкоштовно долучитися до програми Cited-by. Вона допомагає видавцям з'ясувати, хто процитував публікації у їхньому журналі та підраховує кількість цих цитувань. Саме цією програмою Crossref вирішило скористатися МОН України, щоб запустити власний відкритий індекс наукового цитування.

«Зараз ми активно працюємо як над нормативним забезпеченням впровадження індексу, так і над створенням технічних можливостей. І в цьому процесі для нас важливою буде підтримка Crossref як розпорядника бази цитувань наукових публікацій з ідентифікатором DOI. Наприклад, зараз є певні технічні затримки з отриманням інформації з бази Crossref, ми хотіли б їх усунути», – відзначив Д. Чеберкус.

Представниця Crossref Р. Ламмі запевнила, що МОН України отримає всю необхідну підтримку для забезпечення належного технічного рівня створення українського індексу цитування.

Сторони також домовилися провести спільні заходи для українських видавництв, редакторів, науковців, адміністраторів, бібліотекарів.

Нагадуємо, що [МОН планує запустити відкритий український індекс наукового цитування до кінця року.](#)

([вгору](#))

Додаток 33

27.09.2018

Глава Уряду: Ми створили механізм бюджетної підтримки інновацій, запускаємо його до кінця року

Підтримка технологічних інновацій і запровадження стимулів попиту на техніку вітчизняного виробництва – крок до зміцнення позитивних економічних тенденцій і перебудови економіки сировинного типу на економіку доданої вартості. Про це сказав Прем'єр-міністр України В. Гройсман під час засідання Національного комітету з промислового розвитку ([Урядовий портал](#)).

Учасники засідання відзначали, що сьогодні лише 18 % підприємств в Україні вважаються інноваційними і вкладають кошти в розвиток свого продукту. При цьому переважна більшість таких підприємств – це виробники машин та устаткування, яке затребуване в різних галузях промисловості. Мова передусім про агросектор, дорожнє будівництво, які наразі входять до переліку точок економічного зростання України.

«Наше завдання – перебудувати економіку від сировинної на економіку доданої вартості. А це неможливо зробити без підтримки інновацій, – сказав В. Гройсман. – Сьогодні тільки п'ята частина підприємств в Україні є інноваційними. Але ми створили реальний механізм бюджетної підтримки створення інноваційних продуктів у різних сферах».

Глава Уряду нагадав, що бюджетний ресурс – забезпечено. І наразі питання – за формуванням спеціальної комісії, яка визначатиме його надання.

«Ми вже до кінця року включимо механізм державної підтримки. Таке завдання я поставив перед Національним комітетом з промислового розвитку. Вибір проектів затверджуватиметься не чиновниками, а підприємцями. Це забезпечить прозорість і якість. І ми також мінімізуємо

прояв будь-яких корупційних ризиків при розподілі коштів, – сказав Володимир Гройсман. – І наступного року таку роботу продовжимо».
([вгору](#))

Додаток 34

28.09.2018

Як перетворити ідею на бізнес-проект – почалися тренінги з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю

70 слухачів стали учасниками першої серії тренінгів з трансферу технологій та управління інноваційною діяльністю, які розробили МОН спільно з УкрІНТЕІ та НАН. Навчання почалося 28 вересня 2018 р. ([Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України](#)).

На курс зареєструвалися слухачі з 31 вишу, 26 наукових установ та інших організацій.

Під час відкриття тренінгу заступник Міністра освіти і науки М. Стріха відзначив, що завдяки курсу його учасники дізнаються, як правильно використовувати різні інструменти трансферу технологій, оцінювати вартість розробок, здійснювати їх правовий захист, створювати бізнес-плани тощо.

«Це дасть важливе підґрунтя для того, щоб в майбутньому в нас з'явилося більше комерціалізованих вітчизняних розробок, щоб в Україні формувалася розгалужена та ефективна система трансферу технологій», – наголосив М. Стріха.

Він також додав, що зараз МОН завершує роботу над Стратегією інноваційного розвитку України, проект якої вже незабаром буде виставлено для громадського обговорення.

«У цьому документі ми закладаємо шлях до розбудови інноваційної екосистеми держави, до швидкого та якісного перетворення креативних ідей в інноваційні продукти та послуги, підвищення рівня інноваційності національної економіки», – сказав заступник Міністра.

Нагадуємо, що [раніше генеральний директор директорату інновацій та трансферу технологій МОН Дар'я Чайка розповіла, які ключові позиції передбачає Стратегія інноваційного розвитку України](#).

([вгору](#))

Додаток 35

09.09.2018

Україна переймає досвід IRENA щодо інтеграції «зелених» об'єктів до енергосистеми

На IRENA Innovation Week 2018 Голова Держенергоефективності С. Савчук взяв участь в обговоренні інноваційних рішень для розвитку відновлюваної електроенергетики із забезпеченням ефективної роботи енергосистем ([Держенергоефективності України](#)).

Одне з актуальних питань – планування електромереж таким чином, щоб забезпечити електропостачання, у тому числі з відновлюваних джерел, для широкого кола споживачів. У цьому контексті учасники заходу розглянули перспективність «smart grids».

Все більш необхідними для використання «чистої» енергії у мережах стають електроакумуляуючі системи. Їхня якість зростає, а вартість поступово зменшується.

Цікавим і корисним є досвід Японії, яка також, як і Україна, зазнала негативних наслідків атомної енергетики. Сьогодні Японія реалізує ініціативу – зробити Фукусіму регіоном використання «енергії майбутнього», у тому числі водню. Так, у Фукусімі планується досягти 40 % «чистої» енергії у 2020 р. та 100 % – у 2040 р. У префектурі Фукусіма вже реалізуються проекти сонячної, вітрової, геотермальної енергетики.

Важливо, що чимало країн світу розглядають потенціал використання водню як енергетичного ресурсу, зокрема, у промисловості, транспорті, а також для балансування роботи СЕС і ВЕС.

«Усі зазначені технології вкрай актуальні для України, адже вітчизняний ринок «зелених» проектів стрімко розвивається. Наприклад, лише за I півріччя 2018 р. введено близько 300 МВт потужностей відновлюваної електроенергетики, що більше, ніж за весь 2017 рік», –прокоментував С.Савчук.

Отже, ознайомившись із напрацюваннями провідних компаній світу у цій сфері, спільно з експертним та бізнес-середовищем планується підготувати пропозиції щодо законодавчого стимулювання впровадження:

- «smart grids»;
- електроакумуляуючих систем;
- проектів із використанням водню.

([вгору](#))

Додаток 36

Нові горизонти співробітництва

Розвиток міжнародного науково-технічного співробітництва, зокрема – пошук нових партнерів, сьогодні є невід’ємною частиною діяльності наукових установ України. ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» також приділяє значну увагу цьому питанню. Так, 19 вересня 2018 р. Інститут приймав делегацію Академії наук провінції Цзянсі (Китайська Народна Республіка) на чолі з її президентом Сюн Шаоюань. Інститут представляли заступник директора чл.-кор. А. Гриценко, заступник директора чл.-кор. НАН України С. Кораблін, вчений секретар В. Хаустов, завідувач сектору прогнозування ПЕК Р. Подолець та старші наукові співробітники О. Степанова та В. Грига. Основною метою зустрічі було обговорення напрямів та подальшого науково-технічного співробітництва ([Інститут економіки та прогнозування НАН України](#)).

Заступник директора Інституту чл.-кор. А. Гриценко ознайомив китайських колег з роботою Інституту. Президент Академії наук провінції Цзянсі Сюн Шаоюань та директор Інституту науково-технологічної стратегії Цзоу Хуей презентували Академію наук провінції Цзянсі та високо оцінили наявний досвід співробітництва з установами та вченими НАН України і, зокрема відзначили співпрацю с. н. с, к. е. н. В. Григи в Інституті науково-технологічної стратегії як запрошеного вченого у березні 2018 р. Серед іншого Цзоу Хуей запропонувала низку тематичних напрямів для поглиблення співробітництва між інститутами, а саме дослідження у галузі науково-технологічних стратегій розвитку, аналіз промислового розвитку та інші. Заступник директора чл.-кор. НАН України С. Кораблін акцентував увагу на доцільності вивчення китайського досвіду та окреслив відповідні напрями, серед яких досвід промислової політики Китаю та його провінцій, фінансування технологічної модернізації підприємств та дослідження інститутів розвитку тощо. С. н. с. В. Грига розповів про досвід роботи в Інституті науково-технологічної стратегії, під час якого він підготував та презентував науково-аналітичні матеріали з питань технологічного форсайту та особливостей формування успішних індустріально-технологічних парків.

Під час зустрічі сторони обговорили такі можливі форми співпраці, як програми прийому іноземних фахівців у провінції Цзянсі, участь у спільних проектах, у т.ч. міжнародних, а також участь і проведення спільних заходів, конференцій та семінарів.

На завершення заступник директора Інституту чл.-кор. А. Гриценко подякував китайським колегам та висловив надію щодо поглиблення співробітництва та реалізації спільних проектів. Президент Академії наук провінції Цзянсі Сюн Шаоюань подякував Інституту за гостинність та запросив присутніх відвідати провінцію Цзянсі.

За результатами зустрічі між Інститутом економіки та прогнозування НАН України та Інститутом науково-технологічної стратегії Академії наук провінції Цзянсі підписано двосторонню угоду про співробітництво.

([вгору](#))

Додаток 37

29.09.2018

Відбулись урочисті загальні збори Національної академії правових наук України з нагоди 25-річчя

29 вересня відбулись урочисті збори Національної академії правових наук України з нагоди 25-річчя з дня заснування. Участь в урочистих заходах взяв Президент України П. Порошенко ([Національна академія правових наук України](#)).

У роботі загальних зборів НАПрН України також взяли участь Глава Адміністрації Президента І. Райнін, заступник Керівника Апарату Верховної Ради України – керівник Головного юридичного управління М. Теплюк, голова Харківської обласної державної адміністрації Ю. Світлична, депутат Харківської обласної ради М. Титов, секретар Харківської міської ради О. Новак, голова Північно-Східного центру Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України В. Семиноженко, народний депутат України, заступник голови Комітету, голова підкомітету з питань гендерної рівності Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин І. Луценко, представники державних органів, галузевих академій наук, члени та співробітники НАПрНУ та ін.

«Харківщина – лідер у галузі освіти й науки, один із найпотужніших юридичних наукових центрів. І тому не випадково, що ініціатива створення вищої галузевої наукової установи, яка об'єднала правову науку всієї держави, зародилася саме тут», – відзначив Президент. Він підкреслив, що становлення Академії правових наук України співпало з початком відтворення незалежності України. Фахівці Академії відіграли провідну роль у формуванні наукових засад національної правової системи.

Президент відзначив роль Національної академії правових наук України в формуванні наукових засад національної правової системи: «Усі ці роки ви забезпечували експертний супровід розробки й прийняття законодавства незалежної України. Науковці Академії склали основу робочих груп з розробки Конституції України 1996 року, найважливіших нормативно-правових актів та кодексів, які зараз становлять базу сучасного національного законодавства. Я хотів би подякувати за те, що ви зараз щільно співпрацюєте з Офісом Ради Європи в Україні та Управлінням Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців».

«За 25 років науковці академії забезпечили розвиток правової доктрини та національного законодавства. Стратегія європейської та євроатлантичної інтеграції, яка зумовлює докорінне реформування всіх сфер суспільного життя, відкриває перед академією нові горизонти для подальших досліджень, наукових досягнень та творчих здобутків. Хочу наголосити як людина, яка брала безпосередню участь у підготовці Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, цей документ – просто план дій, і юридична частина там надзвичайно важлива. І ваш розум, ваша практика, ваші зусилля конче потрібні для імплементації угоди в національне законодавство», – підкреслив Президент.

Завершуючи промову Президент зазначив: «Боротьба за законність і справедливість – це сенс роботи кожного з присутніх у цій залі. Я твердо переконаний, що всі ми разом змінимо Україну на краще і забезпечимо незворотність цих змін».

З нагоди 25-річчя заснування Національної академії правових наук Президент відзначив високими державними нагородами та присвоїв почесні звання провідним науковцям Академії.

Так, Орденом князя Ярослава Мудрого I ступеня відзначено Тація Василя Яковича – почесного президента НАПрН України, ректора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, дійсного члена (академіка) НАН України та НАПрН України, орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня відзначено Битяка Юрія Прокоповича, академіка-секретаря відділення державно-правових наук і міжнародного права НАПрН України, дійсного члена (академіка) НАПрН України, орденом «За заслуги» III ступеня нагороджено Журавля Володимира Андрійовича – головного ученого секретаря НАПрН України, дійсного члена (академіка) НАПрН України, Гончаренка Володимира Дмитровича – академіка-секретаря відділення теорії та історії держави і права, дійсного члена (академіка) НАПрН України, орденом княгині Ольги III ступеня нагороджено Орлюк Олену Павлівну – директора Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності НАПрН України, дійсного члена (академіка) НАПрН України, Серьогіну Світлану Григорівну – директора Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, члена-кореспондента НАПрН України. Почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно Довганю Олександрові Дмитровичу – першому заступникові директора Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України, доктору юридичних наук, старшому науковому співробітникові, Капліній Оксані Володимирівні – члену-кореспонденту НАПрН України, завідувачеві кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктору юридичних наук, професору, Кохановській Олені Велеонівні – в. о. академіка-секретаря відділення цивільно-правових наук НАПрН України, члену-кореспонденту НАПрН України, доктору юридичних наук, професору, Музиці Анатолію Ананійовичу – члену-кореспонденту НАПрН України,

доктору юридичних наук, професору. Почесне звання «Заслужений юрист України» присвоєно Бобковій Антоніні Григоріївні керівнику Донецького регіонального наукового центру НАПрН України, дійсному члену (академіку) НАПрН України та Яковлеву Андрію Анатолійовичу – заступнику головного ученого секретаря НАПрН України.

Зі словами вдячності за увагу до Академії та її науковців виступили почесний президент Національної академії правових наук України, ректор Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого В. Тацій та президент Національної академії правових наук України О. Петришин.

Привітали Академію з 25-річчям та вручили високі нагороди її членам та співробітникам наукових установ представники вищих органів державної влади, судових та правоохоронних органів, наукових та навчальних установ. Зокрема, від Верховної Ради України оголосив привітання заступник Керівника Апарату Верховної Ради України – керівник Головного юридичного управління Теплюк М., від Конституційного Суду України – суддя Конституційного Суду України Лемак В., від Верховного Суду – голова Апеляційного суду Харківської області Колтунова А., від Генерального прокурора України – перший заступник прокурора Харківської області Степанов А., від Служби безпеки України – заступник начальника управління Служби безпеки України в Харківській області Рябуха Ю., від Харківської обласної ради – депутат Ради Тітов М., від Харківської міської ради та її Голови – секретар Харківської міської ради Новак О., від Національної академії наук України – голова Північно-Східного наукового центру НАН України, академік НАН Семиноженко В., від Національної академії педагогічних наук України – президент, академік НАН України Кремень В., від Національної академії мистецтв України – перший віцепрезидент Яковлев М., від Союзу юристів України та Харківської обласної організації Союзу юристів України – голова Ради Харківської обласної організації Кривобок В. та ін.

([вгору](#))

Додаток 38

24.09.2018

Круглий стіл «Інноваційний концепт фінансово-економічного регулювання природокористування»

18 вересня 2018 р. Державною установою «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» проведено круглий стіл «Інноваційний концепт фінансово-економічного регулювання природокористування» ([Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України](#)).

У роботі заходу взяли участь представники державних органів влади, вітчизняних наукових установ, закладів вищої освіти і громадських організацій, зокрема, Верховної Ради України, Державної установи «Інститут

економіки і прогнозування Національної академії наук України», Інституту водних проблем і меліорації НААН України, Національного університету біоресурсів і природокористування України, Національного авіаційного університету, Української аграрної конфедерації.

Під час роботи круглого столу виступили із доповідями акад. НААН України, д. е. н., проф. М. Хвесик, д. е. н., с. н. с. А. Сундук, д. е. н., проф. Й. Дорош, д. е. н. І. Новаковська, д. е. н., проф. І. Лицур, д. е. н., с. н. с. М. Ільїна, к. е. н., с. н. с. О. Сакаль, к. е. н. П. Коваль, к. е. н. Я. Яровий.

Обговорювалося широке коло актуальних питань щодо оцінки характеристик використання природних ресурсів України, системного конструкту фінансово-економічного регулювання у сфері природокористування та його особливостей, формування базових оціночних комплексів використання природних ресурсів у контексті економічних трансформацій держави, перспектив залучення характеристик природних ресурсів до зони ринкової активності та можливостей використання потенційних інструментів фінансово-економічного регулювання, партнерства держави і бізнесу у контексті політики регулювання та її ролі у зростанні місцевих громад.

За результатами заходу прийнято резолюцію, яку рекомендовано направити до Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Відділення економіки Національної академії наук України та Національної академії аграрних наук України з метою розгортання подальших досліджень у сфері розроблення й упровадження заходів фінансово-економічного регулювання використання природних ресурсів України.

[Резолюція](#)
([вгору](#))

Додаток 39

28.09.2018

Публічні наукові дебати з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору

На очах широкого наукового загалу дослідники Голодомору змушені були «відстрілюватися» від «важкої артилерії» кількох істориків та політиків, що «ніяк не могли зрозуміти» суті й методології демографічної науки. Однак 13 вересня цього року крига скресла. Відбулися перші в Україні публічні наукові дебати з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору ([Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України](#)).

Дослідників геноциду – фахівців з різних сфер приймав Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. У підсумку першої частини, присвяченої оцінці втрат від штучного голоду, лідер «важкої артилерії» історик-публіцист В. Сергійчук погодився співпрацювати з усіма в робочій групі, і навіть надати демографам обіцяні

два роки тому додаткові документальні джерела, які, на його думку, сприятимуть уточненню кількості загиблих.

«У нас головні розбіжності в оцінці втрат пов'язані не з методологією, а з інформацією, яку ми використовуємо, – підсумувала модератор дебатів директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України Е. Лібанова. – Тому ми запрошуємо фахівців з проблем Голодомору в демографічній сфері до робочої групи. Наслідком її діяльності має стати чітке визначення джерел та інформаційної бази обрахування людських втрат 1933 р.»

«В істориків і демографів різний інструментарій, – пояснює одна з основних учасниць дебатів співробітниця Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ Н. Левчук. – Я думаю, що роль демографів має бути провідною в обрахуванні втрат. Але, звісно, у співпраці з істориками. Володимир Сергійчук каже, що тисячі смертей були не зареєстровані, це факт. Тому ми не можемо користуватися тільки архівними актами, а використовуємо специфічний інструментарій, робимо корекцію статистичних даних за розробленою нами методологією. Так, у 1933 р. офіційно було зареєстровано 1,75 мільйона смертей. А за нашою оцінкою, в 1933 р. смертей було 4,2 мільйона. Недооблік становить понад 140 відсотків».

Н. Левчук пояснює, що українські демографи обрахували різницю між загальною кількістю смертей у період голоду і кількістю очікуваних смертей, які сталися б і за відсутності голоду. Загальна кількість померлих з поправкою на природну смертність – це кількість загиблих від власне Голодомору. За даними Інституту демографії, надсмертність у період 1932–1933 рр. становить 3,9 млн. Внаслідок дефіциту народжуваності – ще 600 тис.

Програма дебатів

Читайте також: [Музиченко Я. Голодомор 1932–1933: втрати від скандалів.](#)

Підсумок наукової дискусії з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору 1932–1933 рр. в Україні, у ефірі «Громадського радіо» підбила головна наукова співробітниця Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України Н. Левчук:

<https://hromadske.radio/podcasts/kyiv-donbas/shchob-golodomor-v-sviti-buv-vyznanyy-genocydom-potribno-vyznachyty-tochnu-kilkist-zherty>;

<https://www.youtube.com/watch?v=W8WLnNdWtoc>.

(вгору)

02.10.2018**II-й Харківський міжнародний юридичний форум: питання стану та перспектив виконання Україною міжнародних стандартів і норм у сфері бізнесу та прав людини**

26–27 вересня 2018 р. в рамках II-го Харківського міжнародного юридичного форуму відбулася серія заходів, які були присвячені розгляду комплексу питань, пов'язаних із імплементацією в Україні Керівних принципів ООН щодо підприємництва і прав людини. Цей документ, схвалений резолюцією Ради ООН з прав людини № 17/4 2011 р., нині послідовно впроваджується державами-членами ООН в їхню політику, право та економічну діяльність, а також у *acquis* ЄС і Ради Європи ([Інститут економіко-правових досліджень НАН України](#)).

Головним, найбільш представницьким і концептуально потужним форматом роботи була Панельна дискусія, що 26 вересня об'єднала понад 100 учасників із українських і зарубіжних академічних установ, органів державної влади, національних та міжнародних неурядових організацій, бізнес-компаній та ін. Серед зарубіжних учасників, зокрема, були експерти з США, Данії, Чехії, Словаччини, Польщі, Литви та Естонії. Програма Панельної дискусії поступово концентрувала увагу на стані реалізації в Україні міжнародних стандартів і норм у площині кореляції цілей підприємництва і цінностей прав людини, корисному досвіді європейських країн із розробки та впровадження Національних планів у сфері бізнесу та прав людини у відповідності до політики та вимог ООН і європейських міжнародних організацій, а також перспективах України на цьому шляху.

Не менш важливими подіями відзначився й другий день заходів, 27 вересня – серія лекцій європейських фахівців і науковців щодо світових тенденцій у галузі бізнесу і прав людини, круглий стіл «Бізнес і питання недискримінації», презентація навчальної програми для студентів-юристів «Бізнес і права людини», розробленої Національним юридичним університетом ім. Ярослава Мудрого у співпраці з європейськими та українськими партнерськими організаціями, а також навчального курсу «Гендерні студії для юристів».

На запрошення Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого у зазначених заходах взяла участь керівник Центру перспективних досліджень та співробітництва з прав людини в сфері економіки Інституту економіко-правових досліджень НАН України, кандидат юридичних наук Санченко А. За результатами її роботи обумовлено продовження роботи з поширення обізнаності щодо міжнародних зобов'язань України в сфері бізнесу і прав людини та просування їх виконання у співпраці з усіма відповідними сторонами українського суспільства – органами влади, підприємницькими колами, соціальними партнерами та громадськими організаціями, у т. ч. у рамках Спільного проекту Інституту з Ресурсним

центром з питань бізнесу і прав людини (Велика Британія). Зокрема, досягнуто домовленості про співпрацю Інституту з Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Урядовою уповноваженою з питань гендерної політики, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Центром розвитку корпоративної соціальної відповідальності, Міністерством юстиції України, Офісом бізнес-омбудсмена, Датським інститутом з прав людини, Польським інститутом прав людини і бізнесу, Міжнародною лабораторією бізнесу та прав людини Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого та ін.

([вгору](#))

Додаток 41

Науково-практична конференція «Соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів».

До 100-ї річниці Національної академії наук України, 19–21 вересня 2018 р. у м. Дніпрі, відбулася науково-практична конференція «Соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів» ([Інститут економіки промисловості НАН України](#)).

Захід організований під егідою Відділення економіки НАН України Інститутом економіки промисловості НАН України спільно із Донецьким науковим центром НАН України та МОН України, Придніпровським науковим центром НАН України та МОН України, Державною навчально-науковою установою «Академія фінансового управління».

Головна тематика заходу – соціально-економічні проблеми модернізації промислових регіонів, а саме:

стратегія формування регіональної інноваційної системи промислового макрорегіону (економічного району);

проблеми розвитку виробничої інфраструктури та регіональної логістики промислового макрорегіону;

сценарії забезпечення сталого розвитку промислового макрорегіону в умовах децентралізації;

концептуальні засади сучасної промислової політики в регіоні.

На засіданні були присутні:

члени Відділення економіки НАН України: акад. НАН України Е. Лібанова, акад. НАН України О. Амоша, акад. НАН України В. Вишневський, акад. НАН України Т. Єфименко, чл.-кор. НАН України І. Єгоров, чл.-кор. НАН України Ю. Залознова, чл.-кор. НАН України С. Іванов, чл.-кор. НАН України Л. Шинкарук; чл.-кор. НАН України В. Устименко;

голова Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України, акад. НАН України А. Булат; заступник голови Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України, д. т. н., проф. Б. Блюсс; учений секретар Придніпровського наукового центру НАН України та МОН України к. т. н. С. Дзюба; голова Донецького наукового центру НАН України

та МОН України, ректор Донбаської державної машинобудівної академії, д. т. н., проф. В. Ковальов;

співробітники Інституту економіки промисловості НАН України, представники університетської науки Донецько-Придніпровського макрорегіону, представники регіональних та місцевих органів управління: директор департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОДА, представники бізнесу.

З інтересом були вислухані доповіді на актуальні теми модернізації промислових регіонів щодо соціальних чинників модернізації промислових регіонів України; ринкових підходів в реалізації промислової політики; регіональної промислової політики в сучасних умовах; оцінки готовності української промисловості до смарт-трансформації; оцінки урядової “Стратегії інноваційного розвитку України” в контексті розвитку промислових регіонів; інститутів сталого розвитку та модернізації промислових регіонів; оцінки перспектив експорту продукції промисловості Придніпровського макрорегіону України на ринки ЄС; можливостей постконфліктного відновлення промислових регіонів України; інституціональних проблем регулювання промислового розвитку регіонів; правового забезпечення сталого розвитку промислових регіонів; управління промисловими відходами в контексті сталого розвитку регіонів.

За матеріалами авторитетного зібрання розроблено науково-практичні рекомендації, які будуть направлені до центральних, обласних та міських органів управління для практичного використання з метою модернізації регіонів.

([вгору](#))

Додаток 42

01.10.2018

Шарикова З.

«Вернадка» відзначила сто років!

Нинішнє професійне свято Національна бібліотека України імені Вернадського (НБУВ) зустрічає у поважному статусі ювіляра. Виповнилося 100 років з дня її заснування. Стільки ж відзначає і Національна академія наук України. Обидві засадничі для держави інституції – дітище видатного вченого Володимира Вернадського. Саме він з одностудцями у 1918 р. переконав гетьмана Павла Скоропадського утворити Українську академію наук та Національну бібліотеку Української держави ([Високий Замок](#)).

«Для відродження нації необхідно, щоб держава мала свою, українську академію наук», – казав В. Вернадський. А розвиток наукового потенціалу потребував створення загальноукраїнської книгозбірні – першої національної наукової бібліотеки.

У серпні 1918 р. гетьман П. Скоропадський підписав Закон про створення Фонду Національної бібліотеки Української держави. За роки існування бібліотека кілька разів змінювала назви: Всенародна бібліотека України, Бібліотека Академії Наук, Державна публічна, Центральна наукова. 5 квітня 1996 р. згідно з указом президента України відновила назву «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського». Читачі з любов'ю називають її «Вернадка».

Сьогодні НБУВ входить до десяти найбільших національних бібліотек світу. Це 15-мільйонний фонд документів на всіх видах носіїв інформації. Щоденно портал «Вернадки» відвідують сотні тисяч українських та зарубіжних користувачів інформації. І це не лише книжкова скарбниця, а насамперед багатопрофільна науково-дослідна установа, сучасний інформаційно-аналітичний центр. У її складі існують наукові інститути та центри, працює спеціалізована вчена рада із захисту кандидатських та докторських дисертацій, видаються журнали та періодичні фахові видання, що включені у міжнародні наукометричні бази даних.

Бібліотека зберігає понад 3,5 млн найцінніших джерел: скарби історичної та культурної спадщини, серед яких унікальні рукописні книги та документи (у тому числі «Апостол» Івана Федорова та символ нашої незалежності – Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр., на котрому присягають українські президенти), стародруки та рідкісні видання, ноти, образотворчі джерела, газети, архіви видатних діячів та самої НАН України, досліджуються та публікуються пам'ятки історії, мови та культури, мо-нографії, наукові довідники та бібліографічні покажчики.

Україніка – особливий проект НБУВ, який об'єднує всі рукописні та друковані пам'ятки духовного життя українського народу, видані в Україні та за її межами. Бібліотека є найбільшим у світі центром акумуляції інформаційних ресурсів про нашу країну та українців різними мовами й з усіх куточків світу. Це найповніший портрет України у мільйонах праць, і побачити його також можна звідусіль, оскільки на сайті НБУВ представлена електронна бібліотека «Україніка».

Ще одне «ноу хау» бібліотеки – Служба інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ). Вона працює понад 25 років, і

більш як дві тисячі її передплатників – а це органи влади всіх рівнів, від центральних і до створюваних нині територіальних громад – починають робочий день саме з перегляду підготовлених СІАЗ аналітичних документів. СІАЗ першою запровадила електронні форми комунікації бібліотеки з державними та громадськими інституціями.

А ще «Вернадка» – це жваве перехрестя спілкування, де читачі можуть зустрітися й подискутувати з авторами книг. А телевізійники люблять тут знімати кліпи і фільми. Тому 100-літня бібліотека, попри поважний вік, залишається сучасною «дамою».

([вгору](#))

Додаток 43

24.09.2018

«Україна: перспективи розвитку. Консенсус-прогноз» (вересень 2018)

У Мінекономрозвитку відбулась дискусія з питань макроекономічного аналізу та прогнозування між провідними фахівцями в сфері макропрогнозування державного та недержавного сектору. За результатами дискусії Мінекономрозвитку опублікувало черговий випуск «Україна: перспективи розвитку. Консенсус-прогноз» (вересень 2018) ([Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України](#)).

Як відомо, «консенсус-прогноз» – це усереднені значення основних прогнозних показників економічного розвитку України, які розраховані як медіана на основі експертних оцінок учасників опитування провідних фахівців у сфері макроаналізу та прогнозування. Так, експерти, що взяли участь в обговоренні макроекономічного прогнозу, очікують зростання ВВП на рівні 3,1 % за підсумками 2018 р., 3 % – у 2019 р., 3,1 % – у 2020 р. і 3,9 % у – 2021 р. Експерти також прогнозують скорочення зростання споживчих цін (у розрахунку грудень до грудня попереднього року) на рівні 9,5 % у 2018 р., 7,4 % – у 2019 р., 6 % – у 2020 р. і 5 % – у 2021 р.

Серед головних ризиків для економіки України на період прогнозу експерти виокремили: Зовнішні ризики: неотримання запланованого фінансування від МВФ, дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу, посилення гібридних загроз національній безпеці України, зокрема, активне військове протистояння на сході країни. Внутрішні ризики: посилення девальваційних тенденцій на валютному ринку, недостатньо швидке проведення реформ, збереження низької кредитної активності комерційних банків.

У дискусії брали участь представники Мінекономрозвитку, Мінфіну, НБУ, Держстату, Представництва МВФ в Україні, Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки, ДННУ «Академія фінансового управління», ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Інституту еволюційної економіки, Інституту

демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва НАН України, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Федерації профспілок України, UNIDO та ЮНІСЕФ в Україні.

([вгору](#))

Додаток 44

28.09.2018

Ярослав Гадзало: 8 млн га придатні для енергетичних рослин. Аби повністю замінити газ для теплогенерації, достатньо двох

Темі енергетичній незалежності України стільки скільки ж самій незалежності. Галузь перспективна і з огляду світового тренду, і з точки зору можливостей нашої країни. Мільйони гектарів низькопродуктивних земель, здобутки селекціонерів та підтримка з боку держави можуть перетворити Україну в «зелений Кувейт». Про сьогоднішню біоенергетику, перешкоди і недосконалість законодавства говоримо з Президентом Національної академії аграрних наук України Ярославом Гадзалом ([Національна академія аграрних наук України](#)).

– Ярославе Михайловичу, в НААН доволі велику увагу приділяють розвитку біоенергетики. Що відбувається в галузі сьогодні? Чого нам бракує?

– Галузь доволі динамічно розвивається останні п'ять років. Обсяги виробництва біопалива щороку збільшуються на 45 %. У структурі відновлюваної енергетики біопаливо займає 81 %. Наприклад, у 2016 році з біопалива отримали енергії, що еквівалентна 3,5 млрд м³ природного газу. Проте зростання відбувається переважно за рахунок твердого біопалива, яке виробляють із відходів сільського та лісового господарств. В Україні наразі не вистачає дієвої державної політики щодо стимулювання виробництва та використання біогазу та біоетанолу. Чинний зелений тариф дає змогу частково підвищити привабливість виробництва електроенергії з біогазу та біомаси. Нормативно-правова база для розвитку біоетанолу не до кінця розроблена.

– Які енергетичні культури вирощують і на якій площі? Чи спостерігається тенденція до збільшення насаджень?

– В Україні площа під багаторічними біоенергетичними культурами становить приблизно 6,5 тис. га. На них вирощують такі культури: верба – 5 тис. га, міскантус – 1 тис. га, тополя – 0,4 тис. га, інші культури (світчграс, павловнія тощо) – 0,1 тис. га. Тенденція до збільшення площ є.

– Однією з найперспективніших культур називають цукрове сорго. Скільки його вирощують в Україні?

– В Україні окремо щодо цукрового сорго статистика не ведеться. Орієнтовно площа посіву цієї культури становить 1,5 тис. га. Загалом

цукрове сорго є однією з найпродуктивніших біоенергетичних культур, що дають можливість отримувати понад 120 Гкал/га енергії.

– Розкажіть про роботу НААН із біоенергетичними культурами. Напевно, є цікаві розробки і пропозиції.

– У НААН із 2010 року існує окрема програма – «Біоенергетичні ресурси». Вона об'єднує понад 40 проектів (23 фундаментальні, 17 прикладних і 2 пошукові) з вирощування біоенергетичних культур у різних ґрунтово-кліматичних умовах України. Для реалізації проектів задіяно 11 науково-дослідних установ. Результатами реалізації цієї програми стали створені сорти і гібриди нових високопродуктивних культур (цукрове сорго, цукровий буряк, міскантус, світчграс, верба тощо), а також розроблені технології їх вирощування в різних ґрунтово-кліматичних умовах. Крім того, Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН є учасником міжнародних проектів із вирощування біоенергетичних рослин на маргінальних землях України та Європи загалом.

– Які перспективи в галузі? Скільки в країні не використовуваної низькопродуктивної землі, яку можна було б задіяти?

– Україна не покриває своїх потреб в енергії за рахунок власного видобутку традиційних енергоресурсів, тому питання розвитку відновлюваної енергетики є перспективним. В Україні, за оцінками вчених, нараховується приблизно 8 млн га низькопродуктивних земель, що не застосовуються для вирощування традиційних сільськогосподарських культур. Ці землі можна використовувати для вирощування багаторічних біоенергетичних рослин. За нашими розрахунками, закладка плантацій енергетичних багаторічних рослин на площі два мільйони гектарів дала б можливість повністю замінити природний газ для теплогенерації.

– Скільки в Україні наразі виробляють біоетанолу? В яких галузях його застосовують? Чи є експортні перспективи?

– У 2012 році в Україні було прийнятий Закон «Про альтернативні види палива», який регламентував вміст біоетанолу в рідкому паливі. Станом на 2013 рік в Україні виробляли до 60 тис. тонн біоетанолу. Однак норми цього закону не були реалізовані на практиці, тому в останні роки виробництво біоетанолу зменшилося. Починаючи з 2012 року, виробництво біоетанолу в світі збільшується. Лідерами є США і Бразилія. Однак для європейського ринку біоетанол українського виробництва був би більш вигідним.

– Скільки всього біопалива виробляють в Україні? Скільки потрібно, щоб не залежати від постачання з інших країн? Чи можливо взагалі досягти енергетичної незалежності за рахунок виробництва біопалива?

– В Україні виробництво первинної енергії в 2016 році становило 63,6 млн т н. е., серед яких власне виробництво налічувало 69,4 %. Імпорт енергоносіїв становив 19,15 млн т н. е. Частина біопалива в структурі кінцевого споживання енергії – 3,3 %. В абсолютних числах загальне виробництво біопалива в Україні в 2016 році обчислювалося 3 348 тис. т н. е. Таким чином, для заміщення імпортованих енергоносіїв в Україні виробництво

біопалива треба збільшити приблизно вшестеро. Для повного заміщення імпортованих енергоносіїв біопаливом необхідна площа під біоенергетичними культурами повинна становити приблизно 3 млн га, а це приблизно 37 % від наявної незадіяної площі малопродуктивних земель.

– Чи достатньо нормативно-правової бази для розвитку галузі? Чи перебувають у розробці або на розгляді парламенту важливі проекти?

– Станом на 2018 рік більша частина нормативно-правової бази з розвитку біопалива в Україні сформована. Цього року ухвалено низку важливих законів для регулювання цієї галузі. Наприклад, «Про Приєднання України до Статуту Міжнародного агентства з відновлюваних джерел енергії (IRENA)», внесено зміни до Закону України «Про теплопостачання» щодо стимулювання виробництва теплової енергії з альтернативних джерел енергії. Прийнято також закон «Про ринок електроенергії» в частині укладання довгострокових договорів купівлі-продажу електричної енергії за «зеленим» тарифом.

Досі не врегульованим залишається питання використання біоетанолу (законопроект 7348). Також важливим є питання фінансової підтримки виробників біомаси на етапі створення плантацій біоенергетичних культур. Крім того, потребує розгляду напрям розвитку біометанового виробництва.

– Скільки в Україні біогазових заводів?

– На перше півріччя 2018 року в Україні налічувалося 28 біогазових установок, зокрема 11 працюють на сировині сільськогосподарського виробництва та 17 – на полігонах ТПВ. Водночас виробляється 40,7 МВт електроенергії за «зеленим» тарифом.

– Можливо, для популяризації галузі бракує «історій успіху»? Наведіть найяскравіші приклади успішного застосування біопалива для потреб населення, соціальної сфери чи виробництва?

– Яскравим прикладом успішного застосування біопалива є Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН, який ще в 2008 році встановив в одному зі своїх наукових корпусів перший твердопаливний котел власної конструкції. Уже до опалювального сезону 2010 року всі газові котли Інституту були замінені. Приклад із них узяв і Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка. Деякі цукрові заводи побудували й експлуатують установки з виробництва та використання біогазу за принципом когенерації.

– Автомобілісти вважають законопроект № 7348 про використання біоетанолу лобізмом інтересів виробників спирту та прогнозують повальні ремонти двигунів у майбутньому. Яка доля документа? Як ви вважаєте, Україна більше виграє або програє в разі його прийняття?

– Світовий досвід застосування етанолу як добавки до бензину свідчить про відсутність негативного впливу на працездатність двигунів. Додавання до 10% етанолу не потребує додаткового переобладнання двигунів. І, крім того, біоетанол, якщо порівнювати з традиційним бензином, характеризується низкою переваг: зменшується зношування двигуна, високе октанове число, чого важко досягти зі звичайними бензинами, висока

антидетонаційна стійкість, низький вміст ароматичних вуглеводнів і повна відсутність бензопірену, відсутність важких вуглеводнів, завдяки чому пробіг автомобіля між зміною оливи на біопаливі вдвічі більший, ніж на бензині.

Однак слід згадати і про недоліки, серед яких суттєвим є майже вдвічі менша енергоємність (бензин – 42 МДж/кг, біоетанол – 25 МДж/кг). Ухвалення законопроекту № 7348 дасть можливість зробити перший крок до гармонізації українського і європейського законодавства в сфері використання біоетанолу та виконати взяті Україною зобов'язання з відновлюваної енергетики. Економічного ефекту для України від прийняття цього законопроекту буде досягнуто за умови місцевого виробництва біоетанолу. У цьому випадку буде зменшено обсяг імпорту бензинів, будуть створені нові робочі місця.

([вгору](#))

Додаток 45

24.09.2018

Разработана информационная система «Дiaspora азербайджанских ученых»

Известно, что распоряжением Президента Азербайджанской Республики И. Алиева от 20 сентября 2016 г. была утверждена «Государственная программа реализации Национальной стратегии по развитию информационного общества в Азербайджанской Республике на 2016-2020 годы». В рамках этой программы Национальная академия наук Азербайджана приняла решение о разработке информационной системы «Дiaspora азербайджанских ученых», а исполнение этого распоряжения было поручено Институту информационных технологий НАНА ([Национальная академия наук Азербайджана](#)).

На заседании Ученого совета главный специалист института А. Гурбанова дала информацию об информационной системе «Дiaspora азербайджанских ученых», разработанной сотрудниками Отдела № 16. Она отметила, что до настоящего времени сотрудниками отдела была собрана, обработана и размещена на сайте информация о 500 азербайджанских ученых, проживающих и работающих в зарубежных странах. Она довела до сведения, что сайт состоит из разделов: «Главная», «О нас», «Официальные документы», «Статистические отчеты», «Полезные ссылки» и «Контакты». Она отметила, что сайт будет функционировать на азербайджанском, английском и русских языках и что на сайте поиск можно осуществить по четырем параметрам. Также выступившая дала информацию о разделе «Статистические отчеты». Она сказала, что здесь представлены статистические данные об ученых, проживающих и работающих в зарубежных странах, по странам, научным областям, гендерному признаку.

([вверх](#))

05.10.2018

Відбулася конференція «Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій», присвячена 100-річчю Національної академії наук України

24–26 вересня 2018 р. в Києві на базі Інституту геологічних наук НАН України відбулася конференція «Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій», присвячена 100-річчю Національної академії наук України ([Інститут геологічних наук НАН України](#)).

У конференції, організованій Українським літологічним комітетом, взяли участь 68 фахівців із Києва, Львова, Дніпра, Одеси, Чернігова, Бахмута, Севастополя.

Серед учасників були як досвідчені літологи з академічних наукових установ, закладів вищої освіти та виробничих організацій, так і молоді спеціалісти й аспіранти з усіх головних центрів літологічних досліджень в Україні.

У фокусі конференції перебували теоретичні та практичні аспекти літології:

- проблеми літогенезу і сучасний седиментогенез;
- літологія регіональна: нові методи досліджень та результати;
- корисні копалини осадових утворень.

Пленарні засідання розпочалися з доповіді «Сучасний стан літологічних досліджень в Україні», підготовленої науковим комітетом (академік Є. Шнюков, академік П. Гожик, член-кореспондент НАН України С. Шехунова, член-кореспондент НАН України О. Митропольський) з аналізом основних тенденцій розвитку літології та седиментології, сучасних проблем і перспектив галузі в Україні.

<...> Загалом на конференції було оприлюднено й обговорено 45 доповідей. У дискусії, крім питань теоретичної літології (теорія літогенезу, седиментогенез; стадіальний, формаційний, басейновий, геодинамічний аналіз та інших), порушувалися проблеми сучасного стану лабораторної бази, атестації наукових кадрів, співробітництва із закордонними колегами, збереження геологічної спадщини та популяризації геологічних знань. Геологічний відділ Національного науково-природничого музею НАН України запропонував внести у рішення конференції питання необхідності збереження в його фондах колекції зразків бурштину-сирцю й виробів із нього. Музей має пристосовані сховища, там налагоджено охорону і встановлено матеріальну відповідальність за збереження всіх колекцій. Найбільшу увагу співробітники музею приділяють збереженню колекцій та окремих зразків, що становлять національне надбання.

Крім того, у рішенні конференції зазначено, що унікальний всесвітньовідомий розріз едіакарських відкладів віком понад 0,6 млрд років,

які містять рештки рослинно-тваринного світу й сліди життєдіяльності та відслонюються у кар'єрі ПрАТ «Укргідроенерго», необхідно зберегти, провести підготовчі роботи та створити заповідний геологічний об'єкт – геологічну пам'ятку «Парк едіакарського періоду» для подальшого вивчення цього об'єкту фахівцями, залучення вітчизняних та іноземних туристів, навчання студентів і ознайомлення відвідувачів із геологічною історією.

Усі учасники заходу відзначали у своїх виступах, що конференції, які організовує Український літологічний комітет, є дієвою платформою розвитку літологічної думки в Україні та заслуговують на підтримку і продовження.

([вгору](#))

Додаток 47

03.10.2018

Відбулась конференція «Географічна наука та освіта: від констатації до конструктивізму»

28–29 вересня 2018 р. в Інституті географії НАН України відбулась конференція «Географічна наука та освіта: від констатації до конструктивізму», присвячена 100-річчю Національної академії наук України ([Інститут географії НАН України](#)).

Захід зібрав понад 150 учасників з України та інших країн світу, зокрема з Білорусі, Словаччини, Румунії, Угорщини, США та Росії, які представляли 25 наукових та освітніх установ.

У вітальному слові заступника академіка-секретаря Відділення наук про Землю, чл.-кор. НАН України О. Кендзери було відзначено актуальність тематики засідань та необхідність підвищення статусу наукових досліджень у суспільстві.

Бачення місії географії у постіндустріальному суспільному розвитку, зокрема щодо реалізації положень Порядку денного на XXI ст. та глобальних цілей сталого розвитку ООН, було окреслено у вітальному слові директора Інституту географії НАН України, академіка НАН України Л. Руденка.

В цілому, в рамках пленарного засідання прозвучало 12 доповідей <...> Працювало три секції «Новітні концепти сучасної географії та проблеми розвитку постіндустріального суспільства», «Геосистеми та їх трансформація під впливом антропогенного чинника», «Картографія та ГІС моделювання в сучасних управлінських рішеннях. Сучасна географічна освіта: виклики та можливості».

[Програма конференції ІГ_2018.pdf](#)

[Збірник тез конференції](#)

([вгору](#))

Шляхи розвитку української науки

Інформаційно-аналітичний бюлетень
Додаток до журналу «Україна: події, факти, коментарі»

Упорядник Натаров Олег Олександрович

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03
E-mail: siaz2014@ukr.net
Сайт: <http://nbuviap.gov.ua/>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.